

ΝΙΚ. ΠΡΟΚΟΠΙΔΗ
Δημοδιδασκάλου

Ἐνιδησιαστική Ἱστορία

ΤΩ.
ΑΓΝΩΣΤΩ.
ΘΕΩ.

Για τὴν Ε' τάξη τῶν Δημοτικῶν σχολείων
καὶ τὴ συνδιδασκαλία Ε' καὶ ΣΤ'.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

12-00
PP

ΝΙΚ. ΠΡΟΚΟΠΙΔΗ

Δημοδιδασκάλου

46117

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γιὰ τὴν Ε' τάξη τῶν Δημοτικῶν σχολείων
καὶ τὴ συνδιδασκαλία Ε' καὶ ΣΤ'

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65303/2-7-52
ἀποφάσεως 'Υπουργ. Παιδείας.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΑΘΗΝΑΙ — ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤ. ΒΙΒΛΙΩΝ
Αριθ. Πρωτ. 61330

Αθήναι τῇ 3-7-1952

Πρός
τὸν κ. Νικ. Προκοπίδην

Ἐνταῦθα

Άνακοινούμεν θις διὰ τῆς ὅπ' ἀριθ. 65303)2-7-52 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη ὅπως χρησιμοποιηθῆ ώς βοηθητικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὸ ὅπό τὸν τίτλον Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία βιβλίον ὑμῶν ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ 1-9-52.

Παρακαλοῦμεν διεν διαβούμενος πρὸς τὰς ὁποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν ἐκδόσεων βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐντολὴ Ὑπουργοῦ
Ο Διευθυντὴς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

Κάθε ἀντίτυπο πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ συγγραφέα.

PRINTED IN GREECE

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Οταν λέμε « 'Εκκλησία » έννοοούμε δύο τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ πι-
στεύοντα στὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ ἔχοντας ὡς ἀρχηγό τους τὸ Σω-
τῆρα τοῦ Κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

"Οπως σὰν "Ελληνες πρέπει νὰ ξέρωμε τὴν 'Ιστορία τῆς 'Ελλάδος,
ἔτσι καὶ σὰν Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ξέρωμε καὶ τὴν 'Ιστορία τῆς 'Εκκλη-
σίας μας. Καὶ ὅπως δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ "Ελληνας, ποὺ δὲν ξέρει τὴν
'Ελληνικὴ 'Ιστορία, ἔτσι δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ καὶ Χριστιανὸς, ποὺ
δὲν ξέρει τὴν 'Ιστορία τῆς 'Εκκλησίας του.

Κάθε λοιπὸν ἀληθινὸς Χριστιανὸς πρέπει νὰ μάθῃ τὴν 'Ιστορία αὐτῆς.
Πρέπει νὰ μάθῃ πῶς ἕξαπλωσαν τὴν 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ σ' δύο τὸν
τότε γνωστὸ κόσμο οἱ "Ἄγιοι Μαθηταὶ του καὶ οἱ 'Απόστολοι, ποιοὺς
μεγάλους διωγμοὺς τῆς ἔκαμαν κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια οἱ εἰδωλολάτρες
καὶ πῶς κατώθισεν νὰ νικήσῃ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ σήμερα στὸ μεγαλύ-
τερο μέρος τοῦ Κόσμου.

Γι αὐτὸν η ἀξία τῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Ιστορίας εἶναι μεγάλη.

* * *

'Η ὅλη τοῦ μαθήματος χωρίζεται σὲ 4 περιόδους :

'Η Α' περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς Α' Χριστιανικῆς 'Εκ-
κλησίας στὰ 'Ιεροσόλυμα ἔως τὸ M. Κωνσταντīνο (33 - 313 μ. Χρι-
στού).

'Η Β' ἀρχίζει ἀπὸ τὸ M. Κωνσταντīνο ἔως τὸ Σχίσμα τῶν 'Εκκλη-
σιῶν (313 - 867 μ. X.).

'Η Γ' ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σχίσμα ἔως τὴ θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση
(867 - 1517 μ. X.), καὶ

'Η Δ' ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση ἔως σήμερα (1517 - 1952).

"Όλα τὰ κεφάλαια τῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Ιστορίας εἶναι γραμμένα
σύμφωνα μὲ τὴν 'Αγία Γραφὴ καὶ τὴν 'Ιερὴ Παράδοση.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (33 μ.Χ. — 313 μ.Χ.)

1. Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΜΑΤΘΙΑ

(Πράξ. Απ. 1—26)

‘Ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρουσιάζόταν ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση στοὺς μαθητάς του καὶ τοὺς ἔδινε θάρρος καὶ δύναμη νὰ στηρίξουν τὴν πίστη τους.

Τοὺς θύμιζε, ὅτι αὐτοὶ θὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιο σ' ὅλον τὸν κόσμο καὶ τοὺς ὑποσχέθηκε, ὅτι θὰ παρακαλέσῃ τὸν Πατέρα του νὰ τοὺς φωτίσῃ μὲ τὸ ‘Ἄγιό του Πνεῦμα, γιὰ νὰ γίνουν ἄξιοι καὶ ίκανοι γιὰ τὴ διάδοση καὶ τὴν ἐπικράτηση τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

‘Οταν πέρασαν σαράντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση, παρέλαβε ὁ Κύριος τοὺς ἔντεκα μαθητάς του καὶ πῆγε στὸ ὅρος τῶν Ἐλαῖων, ποὺ εἶναι κοντὰ στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ παράγγειλε σ' αὐτοὺς νὰ περιμένουν στὴν Ἱερουσαλήμ τὸ ‘Άγιο Πνεῦμα καὶ, ἀφοῦ τοὺς εὐλόγησε, ἀναλήφθηκε στοὺς Οὐρανούς.

Λυπημένοι οἱ μαθηταί, γιατὶ δὲν θὰ εἶχαν τώρα μαζὶ τὸ Διδάσκαλό τους, ἐπέστρεψαν στὴν πόλη κι ἔμειναν στὸ «ύπερδων», δηλ. σ' ἔνα εὔρυχωρο δωμάτιο. Ἐκεῖ ἔκαναν τὶς προσευχές τους καὶ δοκίμαζαν χαρά, γιατὶ θὰ ἐρχόταν σ' αὐτοὺς ἡ χάρη καὶ ἡ δύναμη τοῦ ‘Άγίου Πνεύματος.

Μίαν ἡμέρα, ποὺ ἦταν συγκεντρωμένοι ἔκατὸν εἴκοσι πιστοὶ στὸ Χριστό, ὁ Πέτρος πρότεινε νὰ ἐκλέξουν τὸν ἀντικαταστάτη τοῦ προδότη Ἰούδα. ‘Ολοι συμφώνησαν καὶ διάλεξαν δύο, ποὺ εἶχαν μεγάλο Χριστιανικὸ ζῆλο καὶ μεγάλη ἀρετή, τὸν Ἰοῦστο καὶ τὸ Ματθία. Ἐπειτα μὲ κλῆρο ὠρίστηκε ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα ὁ Ματθίας καὶ οἱ μαθηταὶ ἔγιναν καὶ πάλι δώδεκα.

2. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (33 μ.Χ.)

(Πράξ. Απ. 1—42)

Πεντηκοστή. Δέκα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψη καὶ πενήντα ἡμέρες ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση, στὴν Ἱερουσαλήμ εἶχε συγκεντρωθῆ κόσμος πολὺς. ‘Οπως τὸ Πάσχα, ἔτσι καὶ ἡ Πεντηκοστή ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπίσημες γιορτὲς τῶν Ἐβραίων κι οἱ προσκυνητὲς εἶχαν γε-

μίσει τοὺς δρόμους, ὅπως καὶ τότε, ποὺ εἶχαν ζητήσει ἀπὸ τὸν Πιλάτο τὴν σταύρωση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη οἱ Ἀπόστολοι ἦταν καὶ πάλι συγκεντρωμένοι στὸ ἔδιο εὐρύχωρο δωμάτιο.

"Εξαφνα τὸ πρώτον ἀκούστηκε μιὰ παράξενη βοή, σὰν δυνατὸ φύσημα ἀέρα, πρὸς τὸ σπίτι, ποὺ ἔμεναν οἱ Ἀπόστολοι. Εἶχαν ὄλοι φοβηθῆ καὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἔξηγήσουν τὸ παράξενο αὐτὸ φαινόμενο.

"Ακουσαν κι οἱ Ἀπόστολοι τὴν βοήν αὐτήν. Κι ὅταν σταμάτησε, εἶδαν νὰ κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν ὁροφὴ τῆς αἴθουσας φλόγες παράξενες, σὰν γλῶσσες πύρινες. Οἱ πύρινες αὐτές γλῶσσες κάθησαν πάνω σὲ καθένα ἀπὸ αὐτοὺς κι ἀμέσως ἔνοιωσαν ὄλοι τους νὰ γεμίζουν ἀπὸ μυστικὴ καὶ μεγάλη δύναμη. 'Ο νοῦς τους ἀμέσως φωτίστηκε καὶ γέμισε ἀπὸ θεία σοφία. Οἱ ἀγράμματοι φαράδες τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος ἔγιναν ἀμέσως οἱ φωτισμένοι καὶ σοφοί Ἀπόστολοι. Τὸ 'Άγιο Πνεῦμα, ποὺ τοὺς εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ Κύριος, τοὺς ἔφερε τὴν μεταμόρφωση αὐτήν.

"Ανοιξαν τότε τὶς πόρτες οἱ Ἀπόστολοι κι ἀρχισαν νὰ ἔξηγοῦν στὸν συγκεντρωμένο ἐκεῖ κόσμο τὰ παράδοξα αὐτὰ συμβάντα σὲ διάφορες γλῶσσες, γιατὶ διάφορες γλῶσσες μιλοῦσαν οἱ 'Ιουδαῖοι, ποὺ εἶχαν ἔρθει ἐκεῖ ἀπὸ διάφορες χῶρες.

"*Ίδρυση τῆς α' Εκκλησίας*. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς 'Ιουδαίους ἥξευραν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦταν ἀγράμματοι. Τώρα δέ, ποὺ τοὺς ἔβλεπαν τόσο σοφούς, ρωτοῦσε ὁ ἔνας τὸν ἄλλο μὲ ἀπορία :

—"Ολοι αὐτοὶ δὲν εἰναι οἱ ἀγράμματοι Γαλιλαῖοι ; Πῶς τώρα τοὺς ἀκοῦμε νὰ μιλοῦν διάφορες γλῶσσες καὶ νὰ μᾶς ἔξηγοῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ;

—Μὴ δίνετε προσοχὴ σ' αὐτούς. Εἰναι ὄλοι τους μεθυσμένοι.

Τότε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ποὺ ἀκουσε ὄλα αὐτά, στάθηκε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, καὶ μίλησε μὲ θάρρος καὶ δυνατὴ φωνὴ στὸν κόσμο :

—"Ἄνδρες 'Ιουδαῖοι καὶ ὄσοι μένετε στὴν 'Ιερουσαλήμ, ἀκοῦστε τὰ λόγια ποὺ θὰ σᾶς εἰπῶ. Δὲν εἴμαστε μεθυσμένοι, ὅπως νομίζετε. 'Αν μιλοῦμε τὸ λόγο τοῦ Κυρίου σὲ διάφορες γλῶσσες, τοῦτο γίνεται μὲ τὴν βοήθεια τοῦ 'Άγιου Πνεύματος, ποὺ μᾶς ἔστειλε σήμερα ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ δ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸν σεῖς τὸν σταυρώσατε, ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες τὸν ἀνέστησε ὁ Θεός καὶ τὸν κάθησε στὰ δεξιά του. Μάθετε λοιπὸν ὄλοι σας, ὅτι αὐτὸς εἰναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Σ' αὐτὸν πρέπει νὰ πιστέψετε, νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ βαπτισθῆτε στὸ ὄνομά του. Καὶ νὰ εἰστε βέβαιοι, ὅτι θὰ βρῆτε τὴν ἀφεση τῶν ἀμαρτιῶν σας καὶ θὰ γίνετε φίλοι τοῦ Θεοῦ.

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Πέτρου ἔκαμαν στὰ πλήθη τέτοια ἔξαιρετικὴ ἐντύπωση, ὡστε τὴν ἡμέρα ἐκείνη πίστεψαν καὶ βαπτίσθηκαν ἕως τρεῖς χιλιάδες.

Ἡ Πεντηκοστή.

Αύτοὶ δέ, μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἔκαμαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς γιὰ τὴν «ἐπιφοίτηση» τοῦ Ἅγ. Πνεύματος καὶ γιὰ τὴν ἰδρυσην τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ψάλλομε δὲ καὶ τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὴ Δευτέρα, γιὰ τιμὴ τοῦ Ἅγ. Πνεύματος (τῆς Ἅγίας Τριάδος) τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ἐύλογητὸς εἰ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.»

Δηλαδή : Νὰ εἰσαιε εὐλογημένος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, σύ, ποὺ ἔκαμες σοφοὺς τοὺς ἀγράμματους ψαράδες, τοὺς μαθητάς σου, μὲ τὸ Ἅγιο σου Πνεῦμα καὶ τοὺς ἔδωκες τὴ δύναμη νὰ κηρύξουν τὴ θρησκεία σου σ' ὅλον τὸν κόσμο.

Ἐρωτήσεις

- a) Τί μᾶς διδάσκει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία;
- β) Πότε ἔγινε ἡ Ἀνάληψη καὶ ποιός ἔγινε ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδαι;
- γ) Γιατί ἡ Πεντηκοστὴ εἶναι μεγάλη Χριστιανικὴ γιορτή;
- δ) Μπορεῖς νὰ ἀπομνημονεύσῃς καὶ νὰ ἐξηγήσῃς τὸ Ἀπολυτίκιο τῆς Πεντηκοστῆς;

3. Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

α'. Οἱ πρῶτες Ἐκκλησίες

(Πρ. Β' 42—47 καὶ Δ' 32—37)

Ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκε στοὺς μαθητές του τὴν ἔξουσίαν νὰ βγάζουν ἀπὸ τοὺς ἀμαρτωλούς τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα καὶ νὰ θεραπεύουν κάθε τους ἀρρώστια. (Ματθ. Ι στ. 1—2).

Οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὸ ζῆλο στὴ θρησκεία καὶ μὲ τὰ θαύματα, ποὺ ἔκαναν, ἐπειθαν πολλούς νὰ πιστεύουν στὸ Χριστό. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ἀρχισε νὰ γίνεται μεγαλύτερη.

Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν εἶναι ἀξιοθαύμαστη.

Οἱοι ἦταν ἐνωμένοι μὲ ἀληθινὴ καὶ μεγάλη ἀγάπη. Ὁ ἔνας θεωροῦσε τὸν ἄλλο σὸν πραγματικὸν ἀδελφό. Ὁ οἶος ἦταν ἴσοι, μετα-

ξύ τους καὶ πλούσιοι καὶ πτωχοὶ καὶ μορφωμένοι καὶ ἀμόρφωτοι.

Τὴν ἀγάπην τους αὐτὴ τὴν ἐφανέρωναν μὲ ἔργα.

Φρόντιζε νὰ βοηθάῃ ὁ ἔνας τὸν ἄλλο καὶ ιδίως βοηθοῦσαν τοὺς φτωχούς καὶ τοὺς ἀδύνατους. Τὴν περιουσία τους δὲν τὴν θεωροῦσαν δική τους, ἀλλὰ περιουσία ὅλων τῶν Χριστιανῶν. Γι αὐτό, ὅσοι εἶχαν χρήματα, τὰ χάριζαν στοὺς Ἀποστόλους γιὰ τὸ καλὸ ὅλων. Ἐπίσης, ὅσοι εἶχαν σπίτια ἢ ἄλλα κτήματα, τὰ πουλοῦσαν καὶ τὰ χρήματα, ποὺ ἔπαιρναν, τὰ ἔδιναν στὸ κοινὸ ταμεῖο.

Εἶχαν κοινὰ τραπέζια φαγητοῦ, ποὺ τὰ ἔλεγαν «ἀγάπετε» κι ἐκεῖ ἔτρωγαν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους. Στοὺς ἄρρωστους ἔστελναν χρήματα καὶ τροφές.

“Ἐτσι παρουσιάσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ Φιλανθρωπία, ποὺ ἦταν ὡς τότε ἀγνωστή. Οἱ πτωχοί, οἱ ἄρρωστοι, οἱ χῆρες, τὰ ὀρφανὰ εἶχαν ὅλοι τὴν βοήθεια, ποὺ τοὺς χρειαζόταν καὶ «ούδεις ἐνδεής ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς» ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἡ διαφθορά, ποὺ εἶχαν οἱ Ἐθνικοί, δὲν παρατηρεῖται στοὺς Χριστιανούς. Ἡ σεμνότητα, ἡ ἱερότητα τοῦ γάμου καὶ ἡ μεγάλη τους ἀγάπη, ἔκαμαν τὴν Χριστιανικὴ κοινωνία «κοινωνία ἀγία». Γι αὐτὸ κι αὐτοὶ οἱ Ἐθνικοὶ τοὺς θαύμαζαν κι ἔλεγαν :

« Ἰδέτε, πόσον εἶναι ἀγαπημένοι μεταξύ τοις οἱ Χριστιανοὶ καὶ πόσον εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνη ὁ ἔνας γιὰ τὸν ἄλλο ».

Φρόντιζαν ἀκόμη οἱ Χριστιανοὶ καὶ γιὰ τὴν Χριστιανικὴ μόρφωση τῶν πιστῶν. Ἀκουαν μὲ προσοχὴ τὰ κηρύγματα τῶν Ἀποστόλων, γιὰ νὰ μάθουν καλύτερα τὶς Χριστιανικὲς ἀλήθειες. Κοινωνοῦσαν κάθε μέρα τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, γιατὶ πίστευαν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν θεία Κοινωνία, ὅπως τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν τροφή. Ἐτσι τελοῦσαν τὸ μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ποὺ ίδρυσε δὲ Ἰησοῦς τὸ βράδυ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Μυστήριο αὐτό, εἶχαν καὶ τὸ βάπτισμα, τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, μὲ τὴν δόπιον γινόταν ἡ μετάδοση τοῦ Ἅγ. Πνεύματος, ποὺ ἀργότερα ἀντικατέστησε τὸ χρίσμα. Ἐπίσης εἶχαν τὴν ἀλειψη τῶν ἀρρώστων μὲ λάδι, ἀπὸ τὴν δόπια καθιερώθηκε τὸ εὐχέλαιο, τὴν εὐλογία τοῦ γάμου καὶ τὴν ἔξομολόγηση τῶν μετανοούντων. Ἐτσι λάτρευαν τὸ Θεό σὲ σπίτια ιδιωτικά, ποὺ τὰ εἶχαν ὡς ναούς. Πολλές φορὲς πήγαιναν καὶ στὸ ναό. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς ἐμπόδιζαν οἱ Ιουδαῖοι, τὰ ιδιωτικὰ αὐτὰ σπίτια τὰ διαρρύθμιζαν σὲ ναούς, κι ἐκεὶ ἔψελναν διαφόρους ὄμμους, διάβαζαν τεμάχια ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ κι ἀκουαν τὴν ἐρμηνεία τους.

Γιορτὲς εἶχαν τὴν Κυριακὴ γιὰ ἀνάμνηση τῆς Ἀναστάσεως. Τὴν Τετάρτη γιὰ ἀνάμνηση τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν Παρασκευὴ γιὰ ἀνάμνηση τῶν παθῶν καὶ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου. Ἐκτὸς ἀπ’ αὐτὲς, οἱ Ἐβραῖοι Χριστιανοὶ γιόρταζαν καὶ τὸ Σάββατο,

τὴν ἡμέρα, ποὺ ὁ Θεὸς ἀναπαύθηκε ἔπειτα ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ κόσμου.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐκαμαν τὶς πρῶτες Ἐκκλησίες καὶ κάτω ἀπὸ τὴν κανονικὴν διοίκηση τῶν Ἀποστόλων ἐνώθηκαν σὲ μιὰ ψυχὴ καὶ σὲ μιὰ καρδιά, ζοῦσαν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Χριστὸς ἦταν πάντοτε μαζί τους.

β'. Οἱ διωγμοὶ τῶν Ἀποστόλων

(Πρ. Ι' 1—26 καὶ Δ' 1—31)

Οἱ Εἰδωλολάτρες, ποὺ ἔβλεπαν τὴν ζωὴν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν, ἄρχισαν, ὅπως εἴπαμε, νὰ τοὺς θαυμάζουν κι ἔπειτα νὰ τοὺς ἀγαποῦν. Τοὺς δὲ Ἀποστόλους, ποὺ κήρυτταν τὴν θρησκείαν τῆς ἀγάπης καὶ θεράπευαν ἀρρώστους στὴν Ἰουδαίαν καὶ σ' ὅλη τὴν Παλαιστίνη, ἄρχισαν νὰ τοὺς σέβωνται καὶ νὰ τοὺς φοβοῦνται. Πλήθη δὲ ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πίστευαν στὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν καὶ οἱ πιστοὶ ἔφεασαν τὶς πέντε χιλιάδες.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ δὲν ἦταν εὐχάριστη στοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων.

Αὐτοὶ σταύρωσαν τὸν Χριστό, γιὰ νὰ μείνουν ἥσυχοι. Καὶ τώρα ἔβλεπαν μὲ φόβο, ὅτι μὲ τὰ θαύματα καὶ τὰ κηρύγματα τῶν Ἀποστόλων πίστευαν κάθε μέρα καὶ περισσότεροι.

Διάταξον λοιπὸν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν, γιὰ νὰ τοὺς καταδικάσουν.

Τὴν νύχτα ὅμως ἄγγελος Κυρίου τοὺς ἔβγαλε ἀπὸ τὶς φυλακές καὶ τοὺς ἔδωκε μεγαλύτερο τώρα θάρρος νὰ ἔξακολουθήσουν τὸ κήρυγμα.

“Οταν ἔμαθαν αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς, τοὺς κάλεσαν νὰ παρουσιασθοῦν στὸ Συνέδριο, στὸ ἴδιο, ποὺ κατεδίκασε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐκεῖ οἱ Ἀπόστολοι, χωρὶς κανένα φόβο, δήλωσαν, ὅτι δὲ λαγαριάζουν τὶς ἀπειλές οὗτε τὸ θάνατο καὶ θὰ ἔξακολουθήσουν τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, γιατὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούσουν στὸ Θεό κι ὅχι στοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ Συνέδριο ὡργίσθηκε καὶ σκέφθηκε νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ἐπειδὴ ὅμως φοβόταν τὸ λαό, ποὺ ἔδειχνε μεγάλο σεβασμὸ στοὺς Ἀποστόλους, τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους, ἀφοῦ τοὺς ἔδειρε καὶ τοὺς διάταξε νὰ σταματήσουν τὸ κήρυγμα.

Εὐχαριστημένοι τότε οἱ Ἀπόστολοι, ποὺ τοὺς ἔδειραν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν τὶς ἀπειλές, ἔξακολούθησαν τὶς διδασκαλίες τους μὲ μεγαλύτερο ζῆλο.

γ'. Οι πρῶτοι Διάκονοι

(Πρ. Στ' 1—7)

Οι Χριστιανοί πλήθαιναν καθημερινῶς μὲ τὸ ζῆλο τῶν Ἀποστόλων. Οἱ διωγμοὶ ἀντὶ νὰ ζημιώσουν ὡφέλησαν τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

Ἐγίνε ὅμως τότε μεταξὺ τῶν πιστῶν μιὰ παρεξήγηστη. Μερικοὶ Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ποὺ ζοῦσαν σὲ Ἑλληνικὲς χῶρες καὶ μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, παραπονέθηκαν στοὺς Ἐβραίους Χριστιανούς, γιατὶ δὲν ἔπαιρναν οἱ χῆρες τοὺς κανονικὰ τὰ βοηθήματα.

Γιὰ νὰ σταματήσουν λοιπὸν τὰ παράπονα αὐτὰ καὶ νὰ γίνεται κανονικὴ ἡ διανομὴ τῶν βοηθημάτων, οἱ Ἀπόστολοι κάλεσαν τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εἶπαν :

— Ἄδελφοί, δὲν ἀρέσει στὸ Θεὸν ν' ἀφήσωμε ἐμεῖς τὸ κήρυγμα, γιὰ νὰ φροντίζωμε μόνο γιὰ τὰ κοινά μας τραπέζια καὶ τὴ διανομὴ τῶν βοηθημάτων. Γι αὐτὸ εἶναι καλὸ νὰ ἐκλέξετε σεῖς ἐπτὰ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ν' ἀναλάβουν τὴν ὑπηρεσία αὐτή, κι ἐμεῖς ν' ἀφοσιωθοῦμε στὶς προσευχές καὶ τὸ κήρυγμα.

Οἱ πιστοὶ δέχτηκαν τὴν πρότασην αὐτὴ τῶν Ἀπόστολων καὶ διάλεξαν ἐπτὰ ἔναρέτους καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανούς. Αὔτοὺς τοὺς εὐλόγησαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ τοὺς ἀνάθεσαν νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ κοινὰ τραπέζια καὶ γιὰ τὰ βοηθήματα. Τοὺς ὀνόμασαν δὲ «διακόνους».

Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ διάκονοι ἦταν :

‘Ο Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχορος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

δ'. Ο Πρωτομάρτυς Στέφανος

(Πρ. Ζ' 54—60)

Μεταξὺ τῶν διακόνων ὁ Στέφανος ὁ περισσότερο μορφωμένος, περισσότερο ἐνάρετος καὶ γεμάτος ἀπὸ πίστη καὶ πνεῦμα ἀγιο. Κήρυττε δὲ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ τέτοια δύναμη, ὥστε ὄχι μόνο λαϊκοὶ πίστεψαν, ὀλλὰ καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἰερεῖς.

Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἀρχοντες τῶν Ἰουδαίων ἔβλεπαν τὸ ἔργο τοῦ Στεφάνου μὲ ἀνησυχία καὶ μῆσος, κι ἀπεφάσισαν νὰ τὸν δικάσουν καὶ νὰ τὸν καταδικάσουν σὲ θάνατο.

“Οταν λοιπὸν μιὰ μέρα κήρυττε, ἔβαλαν ἀνθρώπους καὶ διέδωκαν σ' ὅλη τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅτι τάχα ὁ Στέφανος βρίζει μὲ τὰ κηρύγματά του τὸ Θεὸν τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν προφήτη Μωϋσῆν.

"Ετσι δημιουργήθηκε θόρυβος καὶ ὄχλαγωγία, συνέλαβαν τὸ Στέφανο καὶ τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριο τῶν Ἀρχιερέων, στὸ γνωστὸ συνέδριο, γιὰ νὰ δικασθῇ.

'Εκεῖ οἱ ψευδομάρτυρες ἐπανέλαβαν τὶς κατηγορίες κι οἱ Ἀρχιερεῖς τὸν κάλεσαν ν' ἀπολογηθῆ.

'Ο Στέφανος στὴν ἀπολογία του μίλησε μὲ τόλμη καὶ θάρρος. Τοὺς εἶπε γιὰ τὶς εὐεργεσίες ποὺ ἔκαμε ὁ Θεὸς στοὺς Ἰσραηλίτες, γιὰ τὴν ἀχαριστία τους ποὺ ἔδειξαν, τοὺς θύμισε ὅτι πολλοὺς προφῆτες ἔθαιράτωσαν, παραδέχτηκε ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἦταν κι αὐτὸς προφήτης τοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτοὶ σταύρωσαν τὸ Χριστό, ποὺ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι καὶ αὐτοί, ὅπως οἱ Πατέρες τους, εἶναι ἀντίθετοι μὲ τὸ "Άγιο Πνεῦμα.

"Οταν ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔτριξαν ὅλοι τους τὰ δόντια ἀπὸ τὴν ὄργη τους σὰν μανιακοί.

'Ο Στέφανος εἶδε ὅτι θὰ τὸν θανατώσουν. Σήκωσε τότε τὰ μάτια στὸν Οὐρανὸν καὶ εἶπε: «Θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς ἐστῶτα». Δηλ. Βλέπω ἀνοικτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ.

Δὲν ἡμπόρεσαν τότε νὰ κρατήσουν τὴν μανία τους οἱ ἄρχοντες τοῦ συνεδρίου. "Ἐφραξαν τ' αὐτιά τους, γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦν τέτοιες βλασφημίες καὶ μὲγάλη ὄρμὴ ὥρμησαν ἐπάνω στὸ Στέφανο. Τὸν ἔσυραν ἀπὸ τὴν αἵθουσα τοῦ συνεδρίου καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ἐνῶ πλήθος πολὺ τοὺς ἀκολουθοῦσε καὶ ζήτουσε μὲ κατάρες καὶ βρισιές τὸ θάνατο τοῦ Διακόνου.

"Οταν βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Ιερουσαλήμ, πρῶτοι οἱ ψευδομάρτυρες ἔδωκαν τὰ ροῦχα τους σ' ἔνα νέο, τὸ Σαῦλο, κι ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν. "Ἐπειτα ἄρχισαν τὸ λιθοβολισμὸ οἱ ἄρχοντες κι ὁ λαός.

'Ο Στέφανος μὲ πίστη στὸ Χριστὸ σήκωσε καὶ πάλι τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε: «Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμα μου». Ἐνῶ δὲ ἔξακολουθοῦσε ὁ λιθοβολισμὸς μὲ μανία, γονάτισε καὶ φώναξε μὲ ζωηρὴ φωνὴ: «Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην». Δηλ. Κύριε, συχώρεσε σ' αὐτοὺς τὴν ἀμαρτία αὐτή.

"Ετσι ὁ Στέφανος, ἀφοῦ ζήτησε συχώρεση γιὰ κείνους, ποὺ τὸν ἔφόνευαν, ὅπως ὁ Μέγας Διδάσκαλος ζήτησε συχώρεση γιὰ κείνους, ποὺ τὸν σταύρωσαν, ἔπεισε νεκρὸς καὶ τὸ πνεῦμα του πῆγε ψηλὰ κοντὰ στὸ Θεό.

Τὸ λείψαντο τοῦ Στεφάνου τὸ ἔθαψαν ὕστερα οἱ Χριστιανοὶ μὲ θρῆνον πολύν. 'Ο Στέφανος ὠνομάσθηκε «πρωτομάρτυς» γιατὶ πρῶτος ἔχυσε τὸ αἷμα του χάριν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

'Η δὲ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 27 Δεκεμβρίου.

δ'. 'Ο Διάκονος Φίλιππος

(Πρ. Η' 1-40)

"Επειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου, ἄρχισε στὰ Ἱεροσόλυμα μεγάλος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Στὸ διωγμὸν αὐτὸν πρωτοστατοῦσε ὁ νεαρὸς Σαῦλος, ποὺ κρατοῦσε στὸ λιθοβολισμὸν τοῦ Στεφάνου τὰ ροῦχα τῶν λιθοβολούντων, ὅπως εἴδαμε. Σκληρὸς καὶ ἄγριος διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἀρχηγὸς ὄχλου καὶ στρατοῦ φανατισμένου, ἔμπαινε στὰ σπίτια τῶν Χριστιανῶν καὶ παράδινε στὴ φυλακὴ καὶ στὰ βασανιστήρια καὶ ἄνδρες καὶ γυναικες καὶ παιδιά.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ σκορπίσθηκαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης. Μόνο δὲ λίγοι καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔμειναν.

'Ο διωγμὸς ὅμως αὐτὸς, ἀντὶ νὰ ζημιώσῃ τὸ Χριστιανισμό, τὸν ὡφέλησε πολύ. Γιατὶ οἱ Χριστιανοὶ κήρυξαν τὴν νέα θρησκεία ἐκεῖ ποὺ σώθηκαν καὶ πολλοὶ πίστεψαν στὸ Χριστό.

Μεταξὺ αὐτῶν, ποὺ ἔφυγαν κι ἄρχισαν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ήταν κι ὁ Διάκονος Φίλιππος.

'Ο Φίλιππος πῆγε στὴ Σαμάρεια. Ἐκεῖ ἄρχισε νὰ κηρύξῃ τὸ Χριστὸν καὶ νὰ θεραπεύῃ πολλοὺς παράλυτους, χωλούς; καὶ δαιμονιζόμενους.

Οἱ Σαμαρεῖτες εἶδαν, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε θεία ἀποστολή, πίστεψαν στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἐβαπτίσθηκαν.

"Οταν οἱ Ἀπόστολοι ἔμαθαν, ὅτι ἡ Σαμάρεια δέχτηκε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔστειλαν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη. Οἱ δύο Ἀπόστολοι μετέδιαν τὴν χάρη τοῦ Ἀγ. Πνεύματος μὲ ἐπίθεση τῶν χειρῶν τους σὲ ὅσους πίστευαν. Ἀφοῦ δὲ ἴδρυσαν ἐκεῖ τὴν Χριστιανικὴν Ἑκκλησίαν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

'Απὸ τὴ Σαμάρεια ὁ Φίλιππος πῆγε στὴ Γάζα κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Στὸ δρόμο τὸν ἔφθασε ἔνας ἄρχοντας ἀπὸ τὴν Αἰθιοπία, μέσα σὲ μιὰ πολυτελέστατη ἀμάξια. Γύριζε ὁ Αἰθιόπας αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ιερουσαλήμ στὴν πατρίδα του καὶ διάβαζε μεγαλοφώνως ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη μιὰ προφητεία τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, ποὺ ἔλεγε γιὰ ὅσα θὰ πάθῃ ὁ Χριστός, ὅταν θὰ ἐλθῃ στὸν κόσμο.

'Ο Φίλιππος πλησίασε τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν ρώτησε, ἀν ἐννοη ὅσα διαβάζει. 'Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος εἶπε, ὅτι ἀν δὲν τοῦ τὰ ἔξτρησουν δὲν ἥμπορει νὰ τὰ ἐννοήσῃ, ὁ Φίλιππος ἄρχισε νὰ τοῦ μιλάῃ γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Τοῦ εἶπε γιὰ τὴ γέννησή του, γιὰ τὴ διδασκαλία του, γιὰ τὰ θαύματά του. Ἀκόμα τοῦ εἶπε γιὰ τὴ σταύρωσή του καὶ τὴν ἀνάληψη στοὺς οὐρανούς.

'Ο Αἰθιόπας τόσο πολὺ συγκινήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Φίλιππου, ὡστε πίστεψε στὸ Χριστὸν καὶ βαπτίσθηκε. "Εγινε δὲ ὁ πρῶτος

τος Χριστιανὸς στὴν πατρίδα του καὶ ἕδρυσε ἐκεῖ τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

‘Ο Φίλιππος ἔξακολούθησε νὰ κηρύγτῃ τὸ Εὐαγγέλιο σὲ πολλὲς χῶρες καὶ νὰ κάνῃ πολλοὺς Χριστιανούς. Ἔπειτα γύρισε στὴ Σαμάρεια, ὅπου πέθανε.

‘Η Ἐκκλησία μας γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸ Διάκονο Φίλιππο, ποὺ τόσο ἐργάσθηκε γιὰ τὴ θρησκεία μας, γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 11 Ὁκτωβρίου.

Ἐρωτήσεις

- α) Πῶς φανέρωνται τὴν ἀγάπη τους οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ;
- β) Πῶς λάτρευνται τὸ Θεὸν στὶς πρῶτες ἐκκλησίες τους;
- γ) Τί θαυμάζεις ἀπὸ τὸ διωργὸ τῶν Ἀποστόλων;
- δ) Ποιοί εἰναι οἱ πρῶτοι Διάκονοι καὶ γιατὶ τὸν διάλεξαν;
- ε) Ποιὰ λόγια εἶπε δ Στέφανος στὸ μαρτύριο του;
- στ) Γιατὶ γιορτάζομε τὴ μνήμη τοῦ Φίλιππου;

4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

α'. ‘Ο Σαῦλος γίνεται χριστιανὸς

(Πρ. Θ' 4—18. Ἐπισ. πρὸς Γαλάτας Α' 13—15)

“Ενας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους διώκτας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦταν ὁ Σαῦλος ἢ Σαούλ, ποὺ πῆρε ὕστερα τὸ λατινικὸ ἐπώνυμο Παῦλος.

Γεννήθηκε στὴν Ταρσὸ τῆς Κιλικίας ἀπὸ Ἰουδαίους γονεῖς πλούσιους κι εὐγενεῖς, ποὺ μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Οἱ γονεῖς του ἔδωσαν στὸ Σαῦλο ἔξαιρετικὴ μόρφωση καὶ τοῦ μετέδωκαν μεγάλη πίστη καὶ ζῆλο γιὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία.

“Οταν μεγάλωσε, πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔγινε μαθητὴς τοῦ Γαμαλίηλ, ποὺ ἦταν ἔακουστὸς νομοδιδάσκαλος. Τόσο δὲ καλὰ ἔμαθε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, ὡστε ἔγινε Π α β β ἰν ο σ, δηλ. διδάσκαλος τῶν ἐντολῶν τοῦ Μωϋσῆ. “Οπως δὲ ἦταν τότε συνήθεια, ἔμαθε καὶ μιὰ τέχνη, τὴν τέχνη τοῦ σκηνοποιοῦ. ‘Ο φανατισμὸς τοῦ Σαύλου ἦταν τόσον μεγάλος ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὡστε ἀκτὸς ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἥθελε νὰ τοὺς καταδιώξῃ καὶ σ’ ἄλλες πόλεις.

“Οταν λοιπὸν ἔμαθε, ὅτι στὴ μεγάλη πόλη, τὴ Δ α μ α σ κ ὁ, πολλοὶ Ἱουδαῖοι εἶχαν γίνει Χριστιανοί, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς συλλάβῃ δλους, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νὰ τοὺς φέρῃ δεμένους στὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ δικασθοῦν ἀπὸ τὸ συνέδριο. Πῆρε τότε ἀπὸ τοὺς

Αρχιερεῖς συστατικὰ γράμματα γιὰ τὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων τῆς Δαμασκοῦ καὶ μὲ ἀρκετοὺς στρατιῶτες ξεκίνησε.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Δαμασκοῦ, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ἔρχεται ὁ Σαῦλος, φοβήθηκαν, γιατὶ εἶχαν μάθει τὰ κακὰ ποὺ εἶχε κάμει στοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανούς στὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁμως μὲ τὴν πίστην, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς προστατεύσῃ, δὲν ἔφυγαν ὅπως εἶχαν σκεφθῆ, ἀλλὰ ἔμειναν ἐκεῖ.

Καὶ πραγματικά, ὁ Θεὸς τοὺς ἔσωσε.

Ἡταν μεσημέρι, ὅταν ὁ Σαῦλος μὲ τὴ συνοδείᾳ του ἔφθασε δυό, περίπου, ὡρες, ἔξω ἀπὸ τὴ Δαμασκό.

Ἐξαφνα ἔνα λαμπρὸ φῶς, λαμπρότερο ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου, κατέβη ἀπὸ τοὺς Οὐρανούς κι ἀστραψε γύρω του.

“Ολοὶ τρόμαξαν κι ἔπεισαν στὴ γῆ. Μιὰ φωνὴ ἀκούσθηκε τότε νὰ λένῃ:

—Σαούλ, Σαούλ, τί μὲ διώκεις;

‘Ο Σαῦλος τρομαγμένος ρώτησε :

—Ποιός εἰσαι, Κύριε;

Κι ἡ φωνὴ ἀπάντησε αὐστηρά :

—Ἐγὼ εἴμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὄποιον καταδιώκεις. « Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν ». Ἀλλὰ σήκω, πήγαινε στὴ Δαμασκὸ κι ἐκεῖ θὰ μάθης τι πρέπει νὰ κάμης.

‘Ο Σαῦλος εἶχε τρομάξει περισσότερο τώρα. “Ενοιωσε ἀμέσως πόσο μεγάλο ἔγκλημα ἔκανε, νὰ καταδιώκῃ τοὺς Χριστιανούς καὶ μετενόησε. ‘Η ψυχὴ του γέμισε ἀπὸ τὴ θεία χάρη κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἀπεφάσισε νὰ γίνη Χριστιανός.

Οἱ ἀνθρωποὶ του εἶχαν κι αὐτοὶ τρομάξει περισσότερο ἀπὸ πρῶτα, γιατὶ ἀκούσαν τὴ φωνή, ἀλλὰ δὲν εἶδαν κανένα. Σηκώθηκαν ὅμως καὶ σήκωσαν καὶ τὸ Σαῦλο. Ἀλλὰ ἡταν τυφλός. Τὸ λαμπρὸ ἐκεῖνο οὐράνιο φῶς τοῦ εἶχε ἀφαιρέσει τὴν ὄραση.

Τὸν ὠδήγησαν ἔπειτα στὴ Δαμασκό, στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα, ποὺ ἦταν Χριστιανὸς καὶ γνωστὸς στὸ Σαῦλο. Ἐκεῖ ἔμεινε τρεῖς ἡμέρες χωρὶς φαγητὸ καὶ ποτό. Εἶχε πιὰ ἐντελῶς μετανοήσει καὶ προσευχόταν μὲ συντριβὴ στὸ Χριστό, νὰ τὸν συχωρέση γιὰ τὰ κακά, ποὺ ἔκαμε στοὺς Χριστιανούς.

Τὴν τρίτη ἡμέρα παρουσιάσθη ὁ Θεὸς στὸν Ἀνανία, ἔναν καλὸ Χριστιανὸ τῆς Δαμασκοῦ καὶ τοῦ εἶπε :

—Ἀνανία, πήγαινε στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα. Ἐκεῖ θὰ βρῆς τὸ Σαῦλο, ποὺ προσεύχεται. Είναι τυφλὸς καὶ σὲ περιμένει νὰ τὸν θεραπεύσῃς.

‘Ο Ἀνανίας τρομαγμένος ἀπάντησε :

—Κύριε, αὐτὸς εἶναι ὁ τρομερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν κι ἔχει ἐντολὴ ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς νὰ συλλάβῃ ὅλους τοὺς Χριστιανούς τῆς Δαμασκοῦ.

—Ναί, λέγει καὶ πάλι ὁ Θεός. Τῷρα ὅμως δὲν εἶναι. Αὐτὸν τὸν διάλεξα νὰ κηρύξῃ τὸν λόγον μου σ' ὅλον τὸν κόσμο. Πήγαινε.

· Οὐανανίας ἀκουσε τὴ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, πῆγε στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα καὶ βρῆκε τὸ Σαῦλο γονατισμένο νὰ προσεύχεται. Ἔβαλε τότε τὰ χέρια του στὸ κεφάλι του καὶ τοῦ εἶπε :

· —Σαούλ, ἀδελφέ μου. Μ' ἔστειλε ὁ Ἰησοῦς, ποὺ σοῦ φανερώθηκε στὸ δρόμο σου, νὰ σὲ θεραπεύσω, καὶ νὰ γεμίσης ἀπὸ Πνεῦμα Ἀγιο.

· Ἀμέσως ἔπεσαν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Σαύλου κάτι σὰν λέπια καὶ τοῦ ἔσαναῆλθε ἡ ὄραση. Πίστεψε τότε μὲ ὅλη του τὴν ψυχή, βαπτίσθηκε καὶ ἀπὸ μεγάλος διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγινε ὁ μεγάλος Ἀπόστολος. Ο Σαῦλος γίνεται γνωστὸς ὡς Παῦλος κι οἱ Χριστιανοὶ εὐλογοῦν τὸ ὄνομά του.

· Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου στὸ Χριστιανισμὸ ἔγινε τὸ 37 μ. Χ.

β'. Τὸ πρῶτο αἵρυγμα τοῦ Παύλου

(Πραξ. Θ' 19-30. ΚΒ' 17-21. Γαλατ. 16-24. Β' Κοριν. ΙΑ' 32-33)

· Αφοῦ ἔγινε Χριστιανὸς ὁ Παῦλος, ἀπεφάσισε νὰ κηρύξῃ τὸ Χριστό, γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴ ποὺ ἔλαβε, ὅταν τοῦ φανερώθηκε στὸ δρόμο.

· Ἀρχισε λοιπὸν νὰ γνωρίζεται μὲ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δαμασκοῦ, μὲ τοὺς ὄποιούς διαρκῶς συνομιλοῦσε περὶ τοῦ Σωτῆρος. "Οσο περισσότερο σχετιζόταν μὲ αὐτούς, τόσο περισσότερο τοὺς ὄγαπούσε καὶ τόσο καλύτερα γνώριζε τὸ Χριστό. Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε ἐκεῖ λίγον καὶ ρὸ ἔφυγε καὶ πῆγε στὴν Ἀραβία.

· Ἐκεῖ, ἔμεινε τρία χρόνια, κήρυττε τὸ Χριστὸ καὶ ἕδρε Χριστιανικές Ἐκκλησίες. Ἀπὸ τὴν Ἀραβία ἐπέστρεψε στὴ Δαμασκὸ μὲ μεγαλύτερη πίστη στὸ Χριστὸ καὶ μὲ ἀφοσίωση στὸ ἔργο του.

· Οἱ Χριστιανοὶ χάρηκαν, ὅταν τὸν εἶδαν καὶ πήγαιναν ταχτικὰ στὶς συναγωγὲς γιὰ νὰ ἀκούσουν τὸ κήρυγμά του.

· Οἱ φανατισμένοι Ἰουδαῖοι, ποὺ ἤξεραν πόσο τρομερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν ἦταν ὁ Παῦλος, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἔχηγήσουν πῶς ἄλλαξε κι ἔγινε κήρυκας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπαν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πίστευαν στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, συνεννοήθηκαν μὲ τὸν Ἀρέταν, τὸ Διοικητὴ τῆς πόλεως κι ἔστειλαν φύλακες στὶς πύλες τῆς Δαμασκοῦ, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ἀν ἐπιχειροῦσε νὰ φύγῃ. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως τὸν ἀνέβασαν τὴν νύχτα κρυφὰ στὰ τείχη καὶ τὸν κατέβασαν ἔξω ἀπ' αὐτὰ μέσα σ' ἓνα καλάθι. "Ετσι ὁ Παῦλος σώθηκε καὶ ἔφυγε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα.

· Ἐκεῖ θέλησε νὰ γνωρισθῇ μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα μὲ τὸν κορυφαῖο τὸν Πέτρο. Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι τὸν ἐφοβοῦντο, ὁ Βαρνάβας, ποὺ ἦταν ἀπὸ τὴν Κύπρο, διηγήθηκε πῶς ὁ Κύριος πρὸ τριῶν ἔτῶν

τὸν ἔκανε Χριστιανό. "Ετσι οἱ Ἀπόστολοι τὸν δέχθηκαν καὶ τὸν ἀναγνώρισαν ἴστοιμο.

Ο Παῦλος ἀρχισε τώρα τὸ κήρυγμα καὶ στὸ ναὸ καὶ στοὺς δρόμους καὶ πολλοὺς ἔκαμε Χριστιανούς.

"Οπως ὅμως στὴ Δαμασκό, ἔτσι καὶ στὰ Ἱεροσόλυμα οἱ φανατισμένοι Ἰουδαῖοι σκέφθηκαν νὰ τὸν θανατώσουν. Οἱ Χριστιανοί, ποὺ ἔμαθαν τοὺς κακούς σκοποὺς τῶν Ἰουδαίων, πίεζαν τὸν Παῦλο νὰ φύγῃ. Δὲν ἦθελε ὅμως ἐκεῖνος ν' ἀφῆσῃ τὸ ἔργο του ἀτελείωτο. "Ηθελε νὰ ἔργασθῇ πολὺ στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν πόλη ἐκείνη, ποὺ ἀλλοτε εἶχε κάμει πολλὰ κακὰ στοὺς Χριστιανούς. Παρουσιάσθηκε ὅμως ὁ Θεὸς μπροστά του καὶ τοῦ εἶπε :

—Πορεύου, δτὶ ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἔξαποστελῶ σε. Δηλ. Πήγαινε, γιατὶ ἐγὼ θὰ σὲ στείλω νὰ διδάξῃς τὸ Εὐαγγέλιό μου μακρὰν στοὺς Εἰδωλολάτρες.

"Εφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ γιὰ τὴν Καὶ σάρεια. Ἀπ' ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἔστειλαν στὴν Πατρίδα του τὴν Ταρσό, ὅπου ἔμεινε δέκα ἔτη καὶ κήρυττε τὸ Χριστὸ στὰ πλησιέστερα μέρη.

Ο Παῦλος τώρα ἐτοιμάζεται νὰ ἀρχίσῃ τὶς Ἀποστολικὲς του πορείες, ὅπως τὸν διάταξε ὁ Κύριος.

γ'. Πρώτη Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου 45 μ.Χ.

(Πρ. ΙΓ' καὶ ΙΔ')

Ἀντιόχεια, Σελεύκεια, Κύπρος, Μ. Ἀσία

Ἄπὸ τὴν Ταρσὸ πῆγε ὁ Παῦλος στὴν Ἀντιόχεια, τὴν πρωτεύουσα τῆς Συρίας.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦταν ἀρκετὰ μεγάλη πόλη. Οἱ κάτοικοι της, ὡς 500 χιλ., ἦταν Σύριοι, Ἐλληνες, Ρωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι μιλοῦσαν τὴν Ἐλληνικὴ γλῶσσα. Στὴν πόλη αὐτὴ εἶχαν ἔλθει πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, ποὺ ἔγιναν ἔπειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου. Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ἀρχισαν νὰ διδάσκουν ἐκεῖ τὸ Χριστὸ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους πίστεψαν.

Μὲ τὸν καιρὸν οἱ Χριστιανοὶ πλήθαιναν στὴν Ἀντιόχεια καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔστειλαν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ Βαρνάβα, γιὰ νὰ ὄργανώσῃ τὴ διδασκαλία. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε ὁ Βαρνάβας δτὶ μόνος του δὲν ἐπαρκοῦσε γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο στὴν Ἀντιόχεια ζήτησε τὴ βοήθεια τοῦ Παύλου.

Ο Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἔμειναν ἐκεῖ ἑνα σχεδὸν ἔτος καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔκαμαν Χριστιανούς μεγάλο πλῆθος ἀπὸ τοὺς κατοίκους καὶ στερέωσαν τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας.

Απὸ τὴν Ἀντιόχεια ἥλθαν στὴ Σελεύκεια, καὶ ἀπ’ ἐκεῖ στὴν Κύπρο, τὴν ἴδιαίτερη πατρίδα τοῦ Βαρνάβα, ὅπου ἔκαμαν πολλοὺς Χριστιανοὺς καὶ μάλιστα τὸ Σέργιο Παῦλο, τὸ Διοικητὴ τῆς νήσου.

Απὸ τὴν Κύπρο γύρισαν στὴ Μικρὰ Ἀσία, κήρυξαν τὸ Χριστὸ σὲ διάφορες πόλεις καὶ ἵδρυσαν Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Ἐπειτα δὲ ἥλθαν πάλι στὴν Ἀντιόχεια.

δ'. Δευτέρα Ἀποστολικὴ περιοδεία τοῦ Παύλου (48—49 μ.Χ.)

(Περὶ 1Ε' 36—41 καὶ ΙΣΤ'—ΙΖ' 1—15)

Ο Παῦλος στὴ Μακεδονία

Οἱ Ἀπόστολοι ἤξεραν ὅτι θὰ ὑποφέρουν πολλὰ γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ πραγματικὰ οἱ ἔχθροὶ τῶν Χριστιανῶν τοὺς καταδίωξαν κατὰ τὶς περιοδείες, ποὺ ἔκαμαν, τοὺς φυλάκισαν, τοὺς μαστίγωσαν καὶ μὲ κάθε τρόπο τοὺς ἐκακοποίησαν. Ὁ Χριστὸς ὅμως τοὺς ἔδωκε θάρρος καὶ δύναμη νὰ ὑποφέρουν ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμούς μὲ χαρὰ καὶ μὲ ίκανοποίηση, γιατὶ ὅλα τὰ δοκίμαζαν γιὰ τὴν ἀγάπη του.

Μὲ χαρὰ λοιπὸν ἀποφασίζει ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας νὰ περιοδεύσουν πάλι διάφορα μέρη, γιὰ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιο.

Ο Παῦλος σκέφθηκε ὅτι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ πάλι τὰ μέρη τῆς Μ. Ἀσίας, τὰ δποῖα εἶχε ἐπισκεφθῆ μὲ τὸ Βαρνάβα γιὰ νὰ κηρύξῃ καὶ πάλι τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς Εθνικούς.

Ο Βαρνάβας ὅμως προτίμησε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ πᾶλι τὴν Κύπρο. Ἐκεῖ θεμελίωσε καλύτερα τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἐργαζόμενος μὲ ζῆλο γιὰ τὴν ἔξαπλωση τῆς θρησκείας σ’ ὅλη τὴν ησσό μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ο Παῦλος πῆρε μαζί του τὸ Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο καὶ περιώδευσε στὴ Συρία, στὴν Κιλικία, στὴ Φρυγία καὶ στὴ Γαλατία. Ἐκεῖ ἀρρώστησε καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὸν περιποιήθηκαν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη.

Ἀπὸ τὴ Γαλατία ἔφθασαν στὴν Τρωάδα, ὅπου βρῆκαν τὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ.

Δέν εἶχαν δὲ ἀκόμα ἀποφασίσει ποιές περιοδείες νὰ κάμουν, ὅταν μιὰ νύχτα παρουσιάζεται στὸν ὕπνο τοῦ Παύλου ἔνας Μακεδόνας καὶ τοῦ λέει: « Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν ».

Ἐννόησε τότε ὁ Παῦλος ὅτι αὐτὸς ἦταν θέλημα Θεοῦ, καὶ, ὅταν βρῆκαν πλοϊο, ταξίδεψαν ὅλοι κι ἔφθασαν στὴ Σαμοθράκη. Ἀπ’ ἐκεῖ πήγαν στὴ Νεάπολη, τὴ σημερινὴ Καβάλα, ὅπου εἶναι σήμερα μεγαλοπρεπής ναὸς τοῦ Παύλου.

‘Ο Παῦλος στοὺς Φιλίππους

‘Απὸ τὴν Νεάπολη ἔφθασαν στοὺς Φιλίππους. ‘Η πόλη αὐτὴ εἶχε κτισθῆ ἀπὸ τὸ Φίλιππο, τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἡταν τότε Ρωμαϊκή ἀποικία, πλουσία καὶ ἐμπορική. ‘Απ’ αὐτὴ περνοῦσε ἡ μεγάλη Ἐγνατία δδός, ποὺ ἔνων τὴν Ρώμη, τὸ Ἀδριατικὸ πέλαγος καὶ τὸ Βυζάντιο. Σ’ αὐτὴ ἔμεναν Ἑλληνες, Ρωμαῖοι, καὶ λίγοι Ἰουδαῖοι, στρατοπέδευε δὲ πάντοτε ἀρκετὸς στρατὸς τῶν Ρωμαίων.

Οἱ Ἰουδαῖοι δὲν εἶχαν κάμει συναγωγὴ στοὺς Φιλίππους καὶ πήγαιναν νὰ προσευχηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, κοντὰ στὸν ποταμό.

Ἐκεὶ πήγαν μίαν ἡμέρα καὶ οἱ Ἀπόστολοι κι ἄρχισαν νὰ διδάσκουν τὸ Χριστὸ σὲ μερικὲς εὔσεβεῖς γυναῖκες, ποὺ ἥρθαν ἐκεὶ γιὰ τὴν προσευχὴ στὸ θέο τους. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ἡ Λυδία, ἐμπόρος πορφυρῶν, δηλ. ὑφασμάτων μὲ χρῶμα κόκκινο μεγάλης ἀξίας ἥ καὶ πορφύρας, καὶ πολὺ πλουσία. Αὐτὴ πίστεψε καὶ βαπτίσθηκε καὶ φιλοξένησε τοὺς Ἀποστόλους στὸ σπίτι της.

Καὶ μέσα ὅμως στὴν πόλη κήρυτταν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους πίστεψαν στὸ λόγο τῶν Ἀποστόλων.

Μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἄκουαν τὸ κήρυγμα, ἦταν καὶ μιὰ κόρη. Αὐτὴ εἶχε μέσα της τὸ πονηρὸ πνεῦμα κι ἔλεγε διάφορες μαντεῖες μὲ χρήματα, τὰ ὅποια ἔδινε σ’ ἐκείνους ποὺ τὴν εἶχαν. ‘Η κόρη αὐτὴ μιὰ ἡμέρα, ποὺ παρακολουθοῦσε τοὺς Ἀποστόλους, εἶπε στὸ λαό.

—Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἴναι σταλμένοι ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας.

‘Ο Παῦλος, ποὺ ἄκουσε τὰ λόγια της, τὴ λυπήθηκε καὶ τὴ θεράπευσε ἀπὸ τὸ δαιμόνιο. “Οταν ὅμως ἔγινε καλά, ἔχασε τὴ μαντικὴ της δύναμη. Τότε οἱ κύριοι της, ποὺ εἶδαν, ὅτι δὲν θὰ τοὺς φέρνη χρήματα, ἔτρεξαν, ἔπιασαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἔφεραν στοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες νὰ τοὺς δικάσουν, γιατὶ τάχα φέρουν ταραχὴ στὸ λαὸ μὲ αὐτὰ ποὺ κάνουν.

Οἱ ἄρχοντες διάταξαν τοὺς ραβδισμοὺς καὶ τοὺς μαστίγωσαν καὶ τοὺς ἔρριξαν στὴ φυλακή, ὅπου γιὰ ἀσφάλεια ἔδεσαν τὰ πόδια τους σὲ δυὸ βαριὰ ξύλα.

Οἱ Ἀπόστολοι δὲν στενοχωρήθηκαν μὲ τὰ παθήματα αὐτά, ἀλλὰ ἔψελναν ὕμνους στὸ Θεό, ποὺ τοὺς ἀξίωσε νὰ βασανίζωνται γιὰ τὸ δονομά του.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἔνας δυνατὸς σεισμὸς ἔσεισε τὴν πόλη. Στὸ μέρος δὲ τῆς φυλακῆς ἦταν δυνατώτερος καὶ τὰ θεμέλιά της σείσθηκαὶ, οἱ δὲ πόρτες ἀνοιξαν διάπλατα. ‘Ο δεσμοφύλακας ξύπνησε τρομαγμένος καὶ ὅταν εἶδε τὶς πόρτες ἀνοιχτές, νόμισε ὅτι οἱ φυλακισμένοι δραπέτευσαν. Συλλογίσθηκε τότε τὴν τιμωρία, ποὺ τὸν περίμενε κι ἔβγαλε ἀπὸ τὴ ζώνη του τὸ μαχαίρι του γιὰ νὰ αὐτοκτονήσῃ.

Τὴ στιγμὴ ὅμως ἐκείνη ὁ Παῦλος ὥρμησε, τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

—Μή κάμης κακὸ στὸν ἑαυτό σου, γιατὶ ὅλοι εἴμαστε ἐδῶ.

“Οταν ὁ δεσμοφύλακας πείσθηκε ὅτι δὲν εἶχε φύγει κανείς, ἐννόησε ὅτι κάποιο θεῖο θαῦμα ἔγινε. “Ἐπεσε λοιπὸν τότε στὰ πόδια τῶν Ἀποστόλων, πίστεψε στὸ Θεό, ποὺ κήρυξταν, τοὺς περιποιήθηκε στὸ σπίτι του καὶ βαπτίσθηκε μὲ δλη του τὴν οἰκογένεια.

Τὸ πρώτιο οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες ἔστειλαν στὴ φυλακὴ τοὺς ραβδούχους νὰ ἀφήσουν ἐλεύθερους τοῦ Ἀποστόλους. ‘Ο Παῦλος ὅμως διαμαρτυρήθηκε καὶ εἶπε:

—Εἴμαστε Ρωμαῖοι πολίτες. Μᾶς ἐδείρατε καὶ μᾶς ἐφυλακίσατε ἄδικα. Πρέπει νὰ ρθουν οἱ ἕδιοι οἱ ἄρχοντες νὰ μᾶς ἐλευθερώσουν. “Ἐτσι θὰ βροῦμε ἱκανοποίηση.

Οἱ ἄρχοντες τότε φοβήθηκαν μήπως χάσουν τὴ θέση τους, ἐπειδὴ ἐτιμώρησαν ἄδικα Ρωμαίους πολίτες, κι ἦρθαν στὴ φυλακὴ καὶ μετανοιωμένοι ἐλευθέρωσαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα ζήτησαν συγγνώμη γιὰ ὅσα τοὺς ἔκαμαν.

‘Ο Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴ Βέροια

‘Απὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι κήρυξαν σὲ μερικὲς πόλεις τῆς Μακεδονίας κι ἤρθαν στὴ Θεσσαλίαν ίκη. ‘Εκεὶ ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ Χριστὸ στὴ συναγωγὴ τῶν Ιουδαίων καὶ πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ἔκαμε Χριστιανούς. Ἐπίσης πίστεψαν καὶ βαπτίσθηκαν καὶ πολλοί “Ελληνες καὶ πολλὲς γυναῖκες ἐπισήμων.

Οἱ Ιουδαῖοι ὅμως, ποὺ δὲν δέχτηκαν τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται μήπως γίνουν Χριστιανοὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως. Μὲ ὑποσχέσεις λοιπὸν καὶ μὲ χρήματα μάζεψαν πολλοὺς ἀλῆτες κι ἄρχισαν νὰ φωνάζουν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων καὶ νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες νὰ τοὺς φυλακίσουν καὶ νὰ τοὺς καταδικάσουν γιατὶ κάνουν τάχα συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Καίσαρος, τὸν ὅποιον δὲν παραδέχονται.

Οἱ Χριστιανοὶ φοβήθηκαν τότε μήπως συμβῇ κακὸ στοὺς Ἀποστόλους, τοὺς συνώδευσαν τὴ νύχτα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τοὺς ἔστειλαν στὴ Βέροια. Μόνο δὲ ὁ Λουκᾶς ἔμεινε στὴ Θεσσαλονίκη.

Μεγάλη σημασία γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει ἡ Θεσσαλονίκη. Κάποιος συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἔγινε ἡ μεγάλη θύρα, ἀπὸ τὴν ὅποια δὲ Χριστιανισμὸς πέρασε στὴν Εὐρώπη.

Στὴ Βέροια οἱ κάτοικοι ἔδειξαν εὐγένεια στοὺς Ἀποστόλους: “Ἀκουαν μὲ προσοχὴ καὶ σεβασμὸ τὸ κήρυγμα, συζητοῦσαν μαζὶ τους γιὰ ὅσα ἔγραφε ἡ Ἅγια Γραφὴ καὶ ἀρκετοὶ πίστεψαν κι ἔγιναν Χριστιανοί.

Οἱ φανατισμένοι ὅμως Ιουδαῖοι τῆς Θεσσαλονίκης, ὅταν ἔμαθαν

ζσα γίνονται στή Βέρροια, ἔτρεξαν ἐκεῖ καὶ κατηγοροῦσαν τοὺς Ἀπόστολους καὶ ἴδιως τὸν Παῦλο.

Τότε οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ του, τὸν ἔστειλαν μὲ συνοδείᾳ στὴν παραλία καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ πλοϊο στὰς Ἀθῆνας.

Στὴ Βέρροια ἔμειναν προσωρινὰ δὲ Σιλας καὶ δὲ Τιμόθεος, μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ φύγουν κι αὐτοὶ σὲ πρώτη εὐκαιρία γιὰ τὰς Ἀθήνας.

Ο Παῦλος στὰς Ἀθήνας (51 μ.Χ.)

(Πρ. ΙΖ' 16—34)

"Οταν ὁ Παῦλος ἔφθασε στὰς Ἀθήνας, θαμπώθηκε ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς πολλοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡμιθέων, ποὺ ἦταν στὶς πλατεῖες καὶ στοὺς δρόμους. Σὲ καμιὰ πόλη, ἀπὸ ὅσες ἐπισκέφθηκε, δὲν εἶδε τόσα πολλὰ ἀγάλματα καὶ βωμούς. Στὴ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων πῆγε πολλὲς φορὲς κι ἐκεῖ συζητοῦσε μαζί τους γιὰ διάφορα θέματα τῆς Παλ. Διασθήκης, ποὺ ἀνάφεραν, ὅτι θὰ ἐρχόταν ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου. Τὶς συζητήσεις αὐτὲς τὶς παρακολούθουσαν καὶ πολλοὶ Ἐλληνες.

'Αλλὰ καὶ στὴν ἀγορὰ συζητοῦσε ὁ Παῦλος μὲ τοὺς Ἀθηναίους, ποὺ συναντοῦσε ἐκεῖ. 'Απὸ τοὺς φιλοσόφους πολλοὶ δὲν ἦθελαν οὕτε ν' ἀκούσουν γιὰ τὴ νέα θρησκεία, γιὰ τὴν ὅποια τοὺς μιλοῦσε. Καὶ ἄλλοι μὲν τὸν ὀνόματον «σπερμολόγον», δηλ. ἀνθρωπο, ποὺ εἶχε διαλέξει διάφορες ξένες γνῶμες κι αὐτὲς ἦθελε νὰ διαδώσῃ στὰς Ἀθήνας. "Αλλοι πάλι ἔλεγαν, ὅτι διδάσκει «καὶνὰ δαιμόνια», σὰν τὸ φιλόσοφο Σωκράτη, ποὺ τὸν καταδίκασαν γι αὐτὸ σὲ θάνατο.

"Ηταν ὅμως δλοι περιέργοι κι ἦθελαν ν' ἀκούσουν ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊο ἀυτὸν τί ἀκριβῶς εἶναι τὴ νέα θρησκεία, ποὺ θέλει νὰ διδάξῃ.

Γι αὐτὸ πῆγε στὸ λόφο τοῦ Ἀρείου Πάγου, κοντά στὴν Ἀκρόπολη, ὅπου συγκεντρώθηκε πολὺς κόσμος γιὰ ν' ἀκούσῃ τὴν δομιλία του.

'Ο Ἀπόστολος Παῦλος στάθηκε στὸ μέσο τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ εἴπε στοὺς Ἀθηναίους :

—"Ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Σᾶς θεωρῶ ὅτι εἰστε οἱ περισσότερο φιλόθρησκοι ἀνθρωποι. Γιατὶ μόνο στὴν πόλη σας εἶδα τόσα πολλὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν σας καὶ τῶν ἡμιθέων σας καὶ τόσους πολλούς βωμούς.

Μεταξὺ ὅμως αὐτῶν εἶδα κι ἔνα βωμό, τὸν ὅποιο ἔχετε ἀφιερώσει «στὸν ἄγνωστο θεό». Φαίνεται νὰ καταλαβαίνετε καὶ σεῖς, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς θεούς, ποὺ πιστεύετε, ὑπάρχει κάπτοιος ἄλλος θεός, ἄγνωστος ἀκόμα σὲ σᾶς.

Αὐτὸν λοιπὸν τὸ θεό, τὸν ἄγνωστο, ποὺ καὶ σεῖς καταλαβαίνετε ὅτι ὑπάρχει, ἥλθα ἐδῶ νὰ σᾶς φανερώσω.

'Ο Θεός αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἔπλασε ὅλο τὸν κόσμο καὶ ὅλα ὅσα εἶναι σ' αὐτόν. 'Ο Θεός αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς

Τῆς καὶ δὲν κατοικεῖ μέσα στοὺς ναούς, ποὺ ἔχετε κτίσει. Βρίσκεται κοντὰ σὲ κάθε ἀνθρωπό, γιατὶ ἐπλασε ὅλα τὰ ἔμνη ἀπὸ τὴν ἕδια οὐσία καὶ ὅλοι εἴμαστε γένος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμε ὅτι μοιάζει μὲ τὰ ξύλινα καὶ τὰ ἀργυρὰ ἢ χρυσὰ ἀγάλματα, ποὺ κατασκευάζουν οἱ ἀνθρωποι. Βλέπεται ὁ Θεὸς τὶς ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καὶ ζητάει ἀπὸ αὐτοὺς μετάνοια, ἔτοιμος νὰ τοὺς συχωρέσῃ.

Αὐτά, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίδαξε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατέβη στὴ Γῆ, κήρυξε τὴν ἀληθινὴ θρησκεία, σταυρώθηκε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ ἀναστήθηκε τὴν τρίτη ἡμέρα. Αὔτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ κρίνῃ στὴ δευτέρα πάρουσία του ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ζωντανούς καὶ νεκρούς.

“Οταν οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαν γιὰ ἀνάσταση νεκρῶν, ἄλλοι τὸν ἔχλεύαζαν, ἄλλοι τοῦ ἔφεραν ἀντίρρηση σὲ ὅσα εἶπε κι ἄλλοι τοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ τὸν ἀκούσουν καὶ πάλι.

‘Η δミλία του ὅμως αὐτὴ ἦταν ὁ σπόρος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, γιατὶ μερικοὶ πίστεψαν. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦταν καὶ μιὰ γυναῖκα, ποὺ λεγόταν Δάμαρις κι ἔνας Ἀρεοπαγίτης, ὁ Διονύσιος, ποὺ ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. ‘Ο Διονύσιος ἦταν πλούσιος καὶ σοφὸς καὶ ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐκτιμοῦσαν. ‘Οταν ἔγινε ὁ σεισμὸς καὶ ὁ ἥλιος χάθηκε τὴν ώρα, ποὺ σταυρώθηκε ὁ Κύριος, ὁ Διονύσιος προφήτευσε καὶ εἶπε: « “Ἡ κάπιος θεὸς πάσχει τὴν ώρα αὐτὴ ἢ ὁ κόσμος θὰ χαθῇ ». »

‘Ο Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης θεωρεῖται ως πολιοῦχος ἄγιος τῶν Ἀθηνῶν. ‘Εχει κτισθῆ στὰς Ἀθήνας ὡραῖος ναός του καὶ γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 3 Οκτωβρίου.

‘Επίσης γιὰ ἀνάμνηση τῆς δミλίας τοῦ Παύλου γίνεται τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς τοῦ Παύλου καὶ Πέτρου στὸν Ἀρειο Πάγο ἐκκλησίαστικὴ τελετὴ, στὴν ὥποια διαβάζεται ὁ λόγος του.

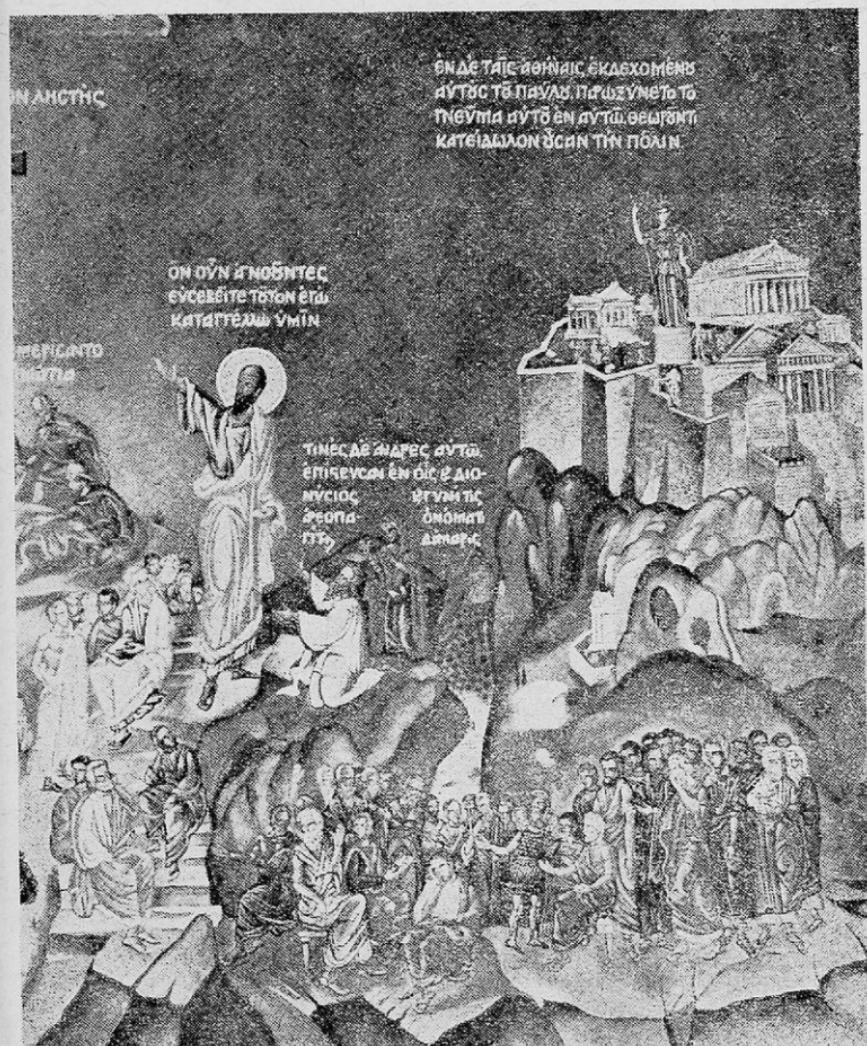
‘Ο Παῦλος στὴν Κόρινθο

(Πρ. ΗΙ' στ. 1-11)

‘Ο Παῦλος εἶχε σκοπὸ νὰ μείνῃ ἀκόμα στὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἔξακολουθήσῃ τὸ κήρυγμά του ὡς νὰ ἔρθουν οἱ βοηθοί του Σίλας καὶ Τιμόθεος.

‘Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπε, ὅτι οἱ φιλόσοφοι δὲν ἀφηναν τὸν κόσμο νὰ πιστεύσῃ, ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Κόρινθο.

‘Η Κόρινθος ἦτο ἡ πόλη τοῦ πλούτου, ὅπως ἡ Ἀθήνα ἦταν ἡ πόλη τῆς σοφίας. Οἱ κάτοικοι της ἦταν σχεδὸν 100 χιλιάδες κι ὅλλες 400 χιλιάδες δοῦλοι. ‘Εμεναν δὲ καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι κι εἶχαν καὶ συναγωγὴ. Εἶχαν δὲ γίνει τότε περισσότεροι, γιατὶ πολλοὶ ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Ρώμη, ἐξ αἰτίας τῶν ταραχῶν ποὺ εἶχαν γίνει ἐκεῖ.

‘Ομιλία τοῦ Παύλου στὸν “Αρειο Πάγο.

Μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων ἦταν κι ὁ Ἀκύλας κοὶ ἡ σύζυγός του Πρίσκιλλα. Μ' αὐτοὺς γνωρίσθηκε ὁ Παῦλος κι ἐπειδὴ ἦταν κι αὐτοὶ σκηνοποιοί, ἐργαζόταν μαζί τους, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ζῆ. Ἀφοῦ δίδαξε σ' αὐτοὺς τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς βάπτισε, ἀρχισε τὸ κήρυγμά του κάθε Σάββατο στὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων, πρῶτα μόνος καὶ ὑστερα μὲ τὸν Τιμόθεο καὶ τὸ Σίλα, πού ἤρθαν ἀπὸ τὴ Μακεδονία.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ὄχι μόνο δὲ δέχτηκαν τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ ἀρχισαν νὰ κατηγοροῦν τὸν Παῦλο καὶ νὰ τὸν ἀπειλοῦν. "Ομως ὁ Ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος μὲ τὴν οἰκογένειά του πίστεψε κι ἔγινε Χριστιανός.

"Ο Παῦλος ἐπειδὴ ἔβλεπε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐξακολουθοῦσαν τὴν ἀντίδραση, ἀρχισε τὸ κήρυγμα στοὺς Ἐθνικοὺς καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔγιναν Χριστιανοί.

"Ἔχασε ὅμως τὸ θάρρος κι ἐτοιμαζόταν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κόρινθο. Ο Θεὸς τότε παρουσιάσθηκε στὸν ὑπνο του καὶ τοῦ εἶπε:

—Μὴ φοβᾶσαι, ἐγὼ είμαι μαζί σου. Ἐξακολούθησε τὸ κήρυγμα καὶ θὰ πιστέψουν πολλοί.

Πῆρε τότε θάρρος ὁ Ἀπόστολος κι ἀρχισε νὰ κηρύζῃ στοὺς Ἐλληνες εἰδωλολάτρες μὲ νέο ζῆλο κι ἐνθουσιασμό, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πίστεψαν.

"Ἀρχισαν ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀνησυχοῦν, γιατὶ τόσο πολὺ καρποφοροῦσε τὸ ἔργο τοῦ Παύλου καὶ τὸν κατηγόρησαν στὸ Γαλλίωνα, τὸ Ρωμαῖο Διοικητή, ὅτι τάχα βρίζει τὴ θρησκεία τους. Ὁ Γαλλίωνας ὅμως δὲ δέχτηκε τὴν κατηγορία τους καὶ δήλωσε, ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ θρησκευτικά τους ζητήματα.

"Ἐμεινε λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐλεύθερος κι ἐξακολούθησε μὲ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τὸ ἔργο του. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς ἔγιναν Χριστιανοὶ κι ἔτσι ἴδρυσε στὴν Κόρινθο μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπισημότερες καὶ πολυανθρωπότερες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες.

"Αφοῦ δὲ ἐμεινε ἐνάμισυ ἔτος στὴν Κόρινθο ἔφυγε γιὰ τὴν "Ἐφεσο" μαζὶ μὲ τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν Πρίσκιλα.

Στὴν Κόρινθο ἔχει κτισθῆ ὡραῖος ναὸς στὸ ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸν λατρεύουν ώς πολιούχο "Ἄγιο τους.

ε'. Τρίτη Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου (53—58 μ.Χ.)

(Πρ. ΙΘ' 17—19)

"Ἐφεσος, Ἀντιόχεια, Ἐφεσος

Στὴν Ἐφεσο ὁ Παῦλος κήρυξε στὴ συναγωγὴ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασε στὴν Ἀντιόχεια.

Στοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀντιοχείας ἀνεκοίνωσε τὴν ἴδρυση τῶν

λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, στήριξε τὴν πίστη του κι ἔκαμε μιὰ περιοδεία σὲ μερικές πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐπειτα γύρισε στὴν Ἐφεσο ὅπου ἔμεινε τρία χρόνια. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ δὲ Παῦλος ὡργάνωσε τὴν Ἐκκλησία της, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες, κι ἔγινε ἡ Ἐφεσος ἐνα σπουδαῖο Χριστιανικό κέντρο. Ἀπὸ αὐτὴ ἀκτινοβολοῦσε δὲ λόγος τῆς ἀλήθειας σ' ὅλη τὴν Ἀσία, καὶ ὅλοι, "Ἐλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, ἀκουσαν τὸ Θεῖο λόγο.

**‘Ο Παῦλος στὴ Μακεδονία, κυρίως Ἐλλάδα, Μίλητο, Καισάρεια
(Πρ. Κ' 17 καὶ ΚΑ' 8—14)**

Ἄπὸ τὴν Ἐφεσο γύρισε δὲ Παῦλος στὴ Μακεδονία καὶ στὴν ἄλλη Ἐλλάδα. Εἶδε μὲ χαρὰ τοὺς Χριστιανοὺς στὶς διάφορες πόλεις, καὶ τοὺς ἔδωκε θάρρος νὰ στηρίξουν τὴ πίστη τους.

Ἐπειδὴ πλησίαζε τότε ἡ γιορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ πάλι τὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ συναντηθῇ ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἀποστόλους, νὰ συνεννοηθῇ μαζί τους γιὰ τὰ γενικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀρχίσῃ τὸ κήρυγμά του.

Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Στὴ Μίλητο, τὸ ἐπίνειο τῆς Ἐφέσου, σταμάτησε γιὰ νὰ συναντηθῇ μὲ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Μ. Ἀσίας τοὺς ὅποιους ἐπίτηδες εἶχε καλέσει. Ἀφοῦ ἔκαμε σ' αὐτοὺς μιὰ θαυμάσια διδασκαλία γιὰ τὰ μεγάλα καὶ ἱερὰ καθήκοντά τους, τοὺς ἀποχαιρέτησε κι ἔφθασε στὴν Καισάρεια ὅπου ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ Φιλίππου.

Ἐκεῖ ἤλθε τότε ἀπὸ τὴν Ἰουδαία ἔνας προφήτης, λεγόμενος Ἀγαθὸς. Ὁ Ἀγαθὸς, ὅταν εἶδε τὸν Παῦλο, πῆρε τὴ ζώνη του, τοῦ ἔδεσε μ' αὐτὴ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια καὶ προφήτευσε, ὅτι ἔτσι θὰ τὸν δέσουν οἱ Ἰουδαῖοι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ θὰ τὸν παραδώσουν στοὺς Εθνικούς.

Ἐκλαίαν τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ μὴ φύγῃ γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Παῦλος ὅμως τοὺς εἶπε :

—Γιατί κλαίτε καὶ μοῦ πληγώνετε τὴν καρδιά μου; Ἐγὼ εἰμαι ἐγοιμος δχι μόνο νὰ δεθῶ ἀλλὰ καὶ νὰ βασανισθῶ καὶ νὰ πεθάνω γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

**Σύλληψη τοῦ Παύλου στὰ Ἱεροσόλυμα
(Πρ. ΚΑ' 15—40, ΚΒ'—ΚΣΤ')**

Ο Παῦλος ἔφθασε μαζὶ μὲ τοὺς συνοδούς του στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἐδέχθηκαν μὲ μεγάλη χαρὰ κι ἀκουσαν μὲ ἵκανοποίηση, πόσο εἶχε ξαπλωθῆ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία μὲ τὰ κηρύγματα καὶ τοὺς ἄγῶνες του. "Ολοι δὲ δόξασαν τὸ Θεό.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ταράχθηκαν ὅταν ἐμαθαν, ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν εὐκαιρία νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν.

“Οταν λοιπὸν μιὰ ἡμέρα κήρυττε στὸ Ναό, ὥρμησαν τὰ πλήθη τῶν Ἰουδαίων, τὸν ἔπιασαν, τὸν ἔβγαλαν ἔξω κι ἄρχισαν νὰ τὸν χτυποῦν. Ἀπὸ τὸ βέβαιο θάνατο τὸν ἔσωσε ὁ Χιλίαρχος, ὁ φρούραρχος τοῦ Ναοῦ. Αὔτὸς πῆρε τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ τὸν φυλάκισε στὸ στρατῶνα. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ μανιακοὶ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀπόφαση νὰ τὸν θανατώσουν σὲ πρώτη εὐκαιρία, τὸν ἔστειλε στὴν Καὶ σάρεια, στὸν ἡγεμόνα Φήλικα.

Αὔτός, ἀν καὶ γνώριζε, ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι ἀθῶος, τὸν κράτησε στὴ φυλακή, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ χρήματα, γιὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

Δυὸς χρόνια ἔμεινε ὁ Ἀπόστολος στὴ φυλακὴ χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του, μὲ πίστη κι ἐλπίδα στὸ Θεό.

Τὸν ἡγεμόνα Φήλικα ἀντικατέστησε ὁ Φῆστος τοῦ Ιεροσόλυμα, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Ἰουδαίους, σκέφθηκε νὰ τὸν στείλη στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ τὸν δικάσουν οἱ Ἰδιοί. Ὁ Παῦλος ὅμως, ποὺ ἤξερε τί τὸν περίμενε στὰ Ἱεροσόλυμα, διαμαρτυρήθηκε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα νὰ τὸν στείλη στὴ Ρώμη, νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, γιατὶ ἦταν Ρωμαῖος πολίτης.

Τότε ὁ Φῆστος ἀποφάσισε νὰ τὸν στείλη στὴ Ρώμη.

¶ ‘Ο Παῦλος στὴ Ρώμη (ἰσως κατὰ τὸ 60 μ.Χ.)
(Πρ. ΚΖ—ΚΗ’)

‘Ο Φῆστος παρέδωκε τὸν Παῦλο καὶ ἄλλους ὑποδίκους στὸν ἑκατόνταρχο Ἰούλιο καὶ μὲ πλοιο ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Καισάρεια γιὰ τὴ Ρώμη. “Ολοι, μαζὶ μὲ τοὺς στρατιώτας, ἤταν 276.

“Αν οἱ ἄνεμοι ἤσαν εύνοϊκοί, τὸ πλοιο θὰ ἔφθανε στὴ Ρώμη σὲ λίγες ἑβδομάδες. Ἀτυχῶς ὅμως μεγάλες τρικυμίες τοὺς περίμεναν καὶ ὑπέφεραν πολλὰ στὸ ταξίδι τους. “Οταν μάλιστα ἔφθασε τὸ πλοιο στὰ παράλια τῆς Κρήτης, ἡ τρικυμία ἔγινε σφοδρότερη καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πνιγοῦν ὅλοι. Τὰ μεγάλα κύματα ἔφερναν τὸ πλοιο ἀκυβέρνητο καὶ δὲν ἤξευραν ποῦ πήγαιναν.

“Ολοι τους εἶχαν ἀπελπισθῆ. Μόνο ὁ Παῦλος δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ παρακαλοῦσε σ’ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ Θεό νὰ τοὺς στείλη τὴ σωτηρία.

‘Ο Θεὸς ἀκουσε τὶς προσευχὲς τοῦ Παύλου καὶ μ’ ἔνα ἄγγελο τὴ νύχτα τοῦ εἶπε, ὅτι ὅλοι θὰ σωθοῦν.

Μὲ χαρὰ ὁ Παῦλος συγκέντρωσε στὸ κατάστρωμα τοὺς ἐπιβάτες κοι ἐνῷ ὁ ἄνεμος σφύριζε μὲ λύσσα καὶ τὰ ἀγριεμένα κύματα ἔσπαζαν μὲ φοβερὸ κρότο γύρω στὸ πλοιο, τοὺς μίλησε γιὰ τὸ ὄραμά του καὶ τοὺς ἔδωκε ἐλπίδα καὶ χαρά.

Καὶ πραγματικά, ὅταν πέρασαν ἀκόμα 14 ἡμερόνυχτα, τὸ πλοῖο ἔφθασε κὶ ἔξωκειλε σὲ μιὰ παραλία τῆς νήσου Μᾶλτας. Ἐκεῖ βγῆκαν ὄλοι, χωρὶς κανένας νὰ λείπῃ.

Στὴ Μάλτα ἔμειναν τρεῖς μῆνες. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος δίδαξε τὴ νέα θρησκεία καὶ ἴδρυσε στὴ νῆσο Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

"Ἐφυγαν ἀπὸ ἑκεῖ μ' ἐνα πλοϊο Ἀλεξανδρινό, ἔφθασαν στὴ Σικελία, ἀπὸ ἑκεῖ στὸ Ρίγιο καὶ τέλος ἀποβιβάσθηκαν στοὺς Ποτιόλους, μιὰ ἐμπορικὴ πόλη στὸν κόλπο τῆς σημερινῆς Νεαπόλεως.

Ἐκεῖ ἔμεινε ὁ Παῦλος ἑπτὰ ἡμέρες καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὸν περιποιήθηκαν πολύ, ἔπειτα δὲ πεζὸς ἔκεινης γιὰ τὴ Ρώμη.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης τὸν προϋπάντησαν μὲ μεγάλη συγκίνηση κι ἔφθασαν μαζὶ στὴ Ρώμη, τὴν πρωτεύουσα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὅπου τὸν φυλάκισαν σ' ἐνα ἴδιαίτερο δωμάτιο καὶ τὸν φύλαγε ἔνας στρατιώτης, ἔως ὅτου δικασθῇ ἀπὸ τὸν Καίσαρα.

Δύο ἔτη ἔμεινε ὁ Παῦλος φυλακισμένος στὸ δωμάτιο αὐτό, ὅπου δίδασκε ἐλεύθερα τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ σὲ πολλούς, ποὺ πήγαιναν νὰ τὸν ἰδοῦν καὶ πολλούς ἔκαμε Χριστιανούς. "Ἔτσι καὶ φυλακισμένος ὁ Παῦλος κατώρθωσε νὰ βοηθήσῃ γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς ἔνδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης.

στ'. Ἡ τελευταία περιοδεία τοῦ Παύλου καὶ ὁ θάνατός του

Οἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔρομε μὲ λεπτομέρεια ὄλο τὸ ἔργο τοῦ Παύλου, τελειώνουν ἐδῶ.

Σύμφωνα ὅμως μὲ τὶς ἀρχαῖες παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Παῦλος δικάσθηκε ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ἀθωώθηκε.

"Οταν ἔμεινε ἐλεύθερος ἦταν πιὰ γέρος, τὸ σῶμα του εἶχε βέβαια καταβληθῆ ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ τὶς ταλαιπωρίες, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ του ἦταν ἀκόμα ζωηρὴ καὶ δυνατή." Εἶται ἀποφάσισε νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλι τὶς ἀποστολικές του πορείες. Ἀπὸ τὴ Ρώμη λοιπὸν ἔφθασε στὴν Ἔφεσο, ὅπου ἀφῆσε γιὰ Ἐπίσκοπο τὸν Τιμόθεο. "Ἔπειτα πῆγε στὴ Μακεδονία κι ὕστερα στὴν Κρήτη, ὅπου ὡς Ἐπίσκοπο ἀφῆσε τὸν Τίτο. Ἀπὸ τὴν Κρήτη γύρισε στὴ Ρώμη, μὲ σκοπὸν νὰ φθάσῃ στὴν Ἰσπανία.

"Οταν ὅμως ἔφθασε στὴ Ρώμη, τὰ πράγματα ἦταν πολὺ ἀσχηματικά γιὰ τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Αὐτοκράτορας Νέρων εἶχε διατάξει ἄγριο διωγμὸν ἐναντίον τους.

Οἱ Ρωμαῖοι, χωρὶς καμιὰ αἰτία, βασάνιζαν καὶ θανάτωναν σκληρὰ τοὺς Χριστιανούς. "Ἀλλους ἔρραβαν μέσα σὲ δέρματα θηρίων καὶ τοὺς ἔρριχναν στὰ σκυλιά νὰ τούς καταξεσχίσουν. "Ἀλλους σταύρωναν. "Ἀλλους ἔδεναν σὲ χονδρούς πασσάλους, τοὺς ἀλειφαν μὲ πίσσα καὶ μὲ ἄλλες εὔφλεκτες ούσιες κι ὅταν ἐρχόταν ἡ νύχτα τοὺς ἔκαιγαν.

γιὰ νὰ φωτίζωνται οἱ πλαστεῖς καὶ οἱ δρόμοι. "Αλλους ἔρριχναν στὰ θηριοτροφεῖα, ὅπου τοὺς κατασπάραζαν τὰ ἄγρια θηριά.

"Η Ρώμη βαφόταν μὲ τὸ ἀθῶ αἷμα τῶν Χριστιανῶν !

Σ' αὐτὴ τὴν τραγικὴ στιγμὴ ἔφθασεν ὁ Παῦλος στὴ Ρώμη. 'Εκεὶ τὸν συνέλαβαν μαζὶ μὲ ἄλλους Χριστιανοὺς καὶ τὸν κατεδίκασαν σὲ θάνατο.

"Ο Παῦλος εὐχαριστημένος, γιατὶ θὰ δώσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὸ δνομα τοῦ Χριστοῦ ἔγραφε ἀπὸ τὴ φυλακὴ στὸν Τιμόθεο στὴ Β' ἐπιστολή του : « "Ηδη προσφέρω ἡμαυτὸν θυσίαν πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μου ἔφθασε ».

"Ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὸν ὀδῆγησαν ἔξω ἀπὸ τὴ Ρώμη, κι ἐνῶ γονατισμένος προσευχόταν στὸ Θεό, ὁ δῆμιος τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ὁ Παῦλος, ποὺ τόσο ἐργάσθηκε γιὰ τὴν ἔξαπλωση καὶ τὴν ἐπικράτηση τῆς θρησκείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαρτύρησε, πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 67 μ. Χ.

ζ'. Τὸ ἔργο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

Μεγάλο καὶ ἀξιοθάμαστο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Παύλου. 'Ἄνωμάσθηκε « 'Απόστολος τῶν Ἐθνῶν » καὶ τὸ δνομα αὐτὸν τοῦ ταιριάζει περισσότερο.

"Ἄξιοθάμαστη δραστηριότητα ἔδειξε στὶς Ἀποστολικές του περιοδεῖς γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Φανατικὸς αὐτὸς Φαρισαῖος, ποὺ ἔβλεπε τοὺς Χριστιανοὺς σὰν ἐπικίνδυνους ἔχθρους καὶ νόμιζε ὅτι ἔτρεπτε νὰ ἔξιλοιθρευθοῦν, πίστεψε μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ στὶς Χριστιανικὲς ἀλήθειες κι ἔγινε ὁ μεγάλος διδάσκαλος αὐτῶν σ' ὅλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμο. Πάλαιψε ἐναντίον τῶν ὁμοεθνῶν του Ἰουδαίων καὶ ἐναντίον τῶν Ἐθνικῶν. "Υπόφερε ταλαιπωρίες καὶ διωγμοὺς καὶ βασανιστήρια ἀπερίγραπτα, ἀλλὰ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του. Χάριν τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ὑπόμενε χωρὶς γογγυσμό.

Στὴ Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του γράφει (ΙΑ' 13 - 28):

« 'Ἐν κόποις καὶ μόχθοις, ἐν φυλακαῖς, ἐν θανάτοις. 'Υπὸ Ἰουδαίων πεντάκις παρὰ μίαν τεσσαράκοντα ἔλαβον, τρὶς ἐρραβδίσθην, ἄπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. 'Οδοιπορίας, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ Ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ ».

"Αγωνίσθηκε ὁ Παῦλος τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ νίκησε μὲ τὴν πίστη τὴν ἀληθινὴ καὶ τὸ μεγάλο ἐνθυσιασμό, ποὺ εἶχε γιὰ τὸ μεγάλο Διδάσκαλό του τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

"Η ἀληθινὴ πίστη εἶναι ἡ μεγάλη δύναμη γιὰ κάθε ἀνθρώπο. Μ'

αύτή πολλά μποροῦμε νὰ κατορθώσωμε. 'Ο Ἀπόστολος Παῦλος ἀς εἶναι τὸ φωτεινό μας παράδειγμα.

'Ο Παῦλος, ἀκτὸς ἀπὸ τὰ κηρύγματα ποὺ ἔκανε, ἔγραψε κι ἔστειλε γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς 14 ἐπιστολές. Μ' αὐτὲς τοὺς ἔστελνε διάφορες συμβουλές καὶ τοὺς ἔδινε θάρρος νὰ μείνουν πιστοὶ στὸ Χριστό.

Στὸ Λονδίνο ὑπάρχει μεγαλοπρεπής Ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ δὲ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 29 Ιουνίου μαζὶ μὲ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο. ¶

Ἐρωτήσεις

- α) Γιατί ὁ Θεὸς θέλησε νὰ φανερωθῇ στὸν Παῦλο;
- β) Πῶς σώθηκε ὁ Παῦλος στὴ Δαμασκό;
- γ) Πῶς σώθηκε στὸν Φιλίππους;
- δ) Γιατὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ;
- ε) Τί εἶπε ὁ Παῦλος στὸν Αθηναίους;
- στ) Ποιός ἦταν ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης;
- ζ) Γιατὶ ὁ Παῦλος ἔμεινε πολὺν καιρὸ στὴν Κόρινθο;
- η) Γιατὶ δὲν τὸν δίκασαν οἱ Ιουδαῖοι, δταν τὸν συνέλαβαν στὰ Ἱεροσόλυμα;
- θ) Πῶς ἔφθασε στὴν Ρώμη;
- ι) Ποιά ἀξία ἔχει γιὰ τὸ Χριστιανισμὸ τὸ ἔργο τοῦ Παύλου;
- ια) Μπορεῖς νὰ ἀπομημονεύσῃς ὅσα ἔγραψε στὴν ἐπιστολή του πρὸς τοὺς Κορινθίους γιὰ τὶς ταλαιπωρίες του;
- ιβ) Τί παράδειγμα μᾶς δίνει ὁ Παῦλος;
- ιγ) Μπορεῖς νὰ σχεδιάσῃς ἓνα χάρτη, ποὺ νὰ φαίνωνται οἱ περιοδείες τοῦ Παύλου;

5. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

α'. Ὁ Πέτρος γίνεται Ἀπόστολος

Ὦ Πέτρος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Γεννήθηκε στὴ Βησαΐδα, μιὰ μικρὴ πόλη τῆς Γαλιλαίας, κι ἦταν ψαράς μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφό του Ἀνδρέα στὴ λίμνη Γεννησαρέτη.

Εἶχε ἀκούσει τὴ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου κι ἔγινε μαθητής του.

"Οταν ὁ Χριστὸς τὸν εἶδε, τὸν κάλεσε καὶ τοῦ εἶπε: « Ἄφησε τὰ δίχτυα κι ἔλα μαζὶ μου. Ἔγὼ θὰ σὲ κάμω νὰ ψαρεύῃς ἀνθρώπους κι ὅχι ψάρια » (Εὐαγ. Λουκᾶ Ε' στ. 11). Ὁ Πέτρος μὲ προθυμία δέχτηκε τὴν πρόσκληση τοῦ Κυρίου, ἀφῆσε τὰ δίχτυα κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὸν ἀκολούθησε.

‘Ο Πέτρος ώνομαζόταν Σίμων, ὁ Κύριος ὅμως τοῦ εἶπε, ὅτι στὸ ἔξῆς θὰ λέγεται Πέτρος, δηλ. βράχος, γιατὶ ἔδειξε ἀκλόνητη πίστη, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ ὄμοιογία του αὐτὴ εἰναι ὁ πνευματικὸς βράχος στὸν ὅποιο ὁ Κύριος στήριξε τὴν Ἐκκλησία Του.

Ήταν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀφοσιωμένους μαθητάς. Αὐτὸν παρέλαβε ὁ Ἰησοῦς, μαζὶ μὲ τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη στὴ Μεταμόρφωσή του, καθὼς καὶ στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ ὅταν πῆγε νὰ προσευχῇ ἰδιαιτέρως. Κι ὅταν ὑστερα ἀπὸ τὴν προσευχή του βρίσκει τοὺς μαθητές του νὰ κοιμῶνται, στὸν Πέτρο παραπονεῖται καὶ λέγει: «Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι...» (Μάρκος ΙΔ' 37 - 38). Σ' αὐτὸν εἶπε, ὅτι θὰ τὸν ἀρνηθῇ «πρὶν ὁ ἀλέκτωρ φωνήσει τρὶς» (Ἰωάν. ΙΓ' 38) —κι αὐτὸς ἔκοψε τὸ αὐτὶ τοῦ Μάλχου, τοῦ ὑπηρέτη τοῦ Ἀρχιερέα, τὴν ὥρα, ποὺ συνέλαβαν τὸ Χριστό. Αὐτὸς ἀκόμα ἔγινε ὁ πρῶτος μάρτυρας τῆς Ἀναστάσεως.

Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τοῦ ἔδειχναν σεβασμὸ καὶ γι' αὐτὸ ὁ Πέτρος κήρυξε τὸ Χριστὸ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, κι αὐτὸς ἴδρυσε τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν παραδεχεται ὡς «κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων».

β'. Περιοδεῖες καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου (Πρ. Θ' 31—43)

Μάθαμε, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης πῆγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴ Σαμάρεια, γιὰ νὰ βοηθήσουν στὸ ἔργο του τὸ Φιλιππο καὶ ὅτι γύρισαν, ὅταν ἴδρυσαν ἐκεῖ τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Σαμάρειας.

Ἄφοῦ στερεώθηκε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ Πέτρος ἄρχισε τὶς περιοδεῖες του σὲ διάφορες πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Χωρὶς νὰ φοβᾶται τοὺς διαφόρους κινδύνους κήρυγτε τὸ Χριστὸ καὶ ξάπλωνε τὴ θρησκεία του.

“Οπως δὲ ὁ Παῦλος, ἔτσι καὶ ὁ Πέτρος ἔκανε πτολλὰ θαύματα.

Στὴν πόλη τῆς Παλαιστίνης Λύδα ζοῦσε ὁ Αἰνέας, ποὺ ἦταν παράλυτος ὀκτὼ χρόνια. ‘Ο Πέτρος στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ τὸν θεράπευσε, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Λύδας πίστεψαν στὸ κήρυγμά του, γιατὶ εἶδαν ὅτι ἦταν σταλμένος ἀπὸ τὸ Θεό.

Στὴν Ἰόπη ζοῦσε μιὰ εὔσεβὴς Χριστιανὴ, ἡ Ταβιθά. Αὐτὴ μὲ κάθε τρόπο βοηθοῦσε τοὺς φτωχοὺς κι ὅλοι τῆς ἔδειχναν ἀγάπη καὶ σεβασμό. Τις ἡμέρες, ποὺ ἦταν ὁ Πέτρος στὴ Λύδα, ἡ Ταβιθά ἀρρώστησε καὶ πέθανε. Οἱ Χριστιανοί, ποὺ εἶχαν ἀκούσει τὸ θαύμα τοῦ Πέτρου στὴ Λύδα, τὸν κάλεσαν ν' ἀναστήσῃ τὴν Ταβιθά.

Ο ἄγγελος ἀποφυλακίζει τὸν Πέτρο.

“Οταν ὁ Πέτρος πλησίασε στὴν Ἰόππη, οἱ Χριστιανοὶ ἔτρεξαν καὶ τὸν παρακαλοῦσαν ν’ ἀναστήσῃ τὴν ἀγαπημένη τους καὶ σεβαστὴ Ταβιθά. Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε μόνος στὸ δωμάτιο καὶ γονατιστὸς παρακαλοῦσε τὸ Θεόν νὰ κάμη τὸ θαῦμα του, σηκώθηκε, ἐπιασε τὸ χέρι τῆς νεκρῆς καὶ εἶπε: «Ταβιθά, ἔγέρθητι».

Τὸ θαῦμα ἔγινε. Ἡ Ταβιθὰ ἀναστήθηκε κι ἄρχισε νὰ δοξολογῇ τὸ Θεό. “Ολος δὲ ὁ κόσμος τότε πίστεψε στὸ Χριστὸ καὶ βαπτίσθηκε.

‘Απὸ τὴν Ἰόππη πῆγε ὁ Πέτρος στὴν Καισάρεια, ὅπου ἔκαμε Χριστιανὸ τὸ Ρωμαῖο ἑκατόνταρχο Κορυνήλιο κι ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὰ ‘Ιεροσόλυμα.

γ'. Φυλάκιση τοῦ Πέτρου στὰ ‘Ιεροσόλυμα

(Πρ. ΙΒ' 1—20)

“Ἄρχοντας τῆς Ἰουδαίας ἦταν τότε ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἐγγονὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδη. Αὐτὸς μισοῦσε τοὺς Χριστιανούς καὶ κατὰ διαταγὴ του ἀποκεφάλισαν τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον.

Ἐπειδὴ εἶδε, δτὶ εὐχαριστήθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι μ’ αὐτὸν, διάταξε νὰ συλλάβουν καὶ τὸν Πέτρο καὶ νὰ τὸν φυλακίσουν, μὲ τὸ σκοπὸν νὰ τὸν θανατώσῃ, ὅταν τελείωναν οἱ γιορτές τοῦ Πάσχα.

Στὴ φυλακὴ τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσίδες καὶ τὴν πόρτα φύλαγαν 16 στρατιῶτες. Ὁ Πέτρος δὲν ἔχασε τὸ θάρρος. ‘Υπόμενε τὸ βασανιστήριο αὐτὸν καὶ διαρκῶς προσευχόταν στὸ Θεό, καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν προστατεύσῃ.

‘Ο Θεὸς ἀκούσε τὴν προσευχὴν τοῦ Πέτρου.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ποὺ ὁ Πέτρος κοιμόταν, ἔλαμψε ἔξαφνα ἕνα λαμπτρὸ φῶς μέσα στὸ κελλὶ τῆς φυλακῆς, κι ἔνας ἄγγελος εἶχε κατεβῆ. Ζύπνησε ἀμέσως τὸν Πέτρο καὶ τοῦ εἶπε νὰ φορέσῃ τὰ ροῦχα του καὶ τὰ σανδάλια του καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Οἱ ἀλυσίδες ἔπεσαν τότε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Πέτρου, ἡ πόρτα ἀνοιξε μόνη της καὶ μαζὶ μὲ τὸν ἄγγελο πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν. Ἀφοῦ δὲ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὴ φυλακὴ, ὁ ἄγγελος ἔγινεν ἄφαντος. Ταραγμένος ἀκόμα ὁ Πέτρος, ἐννόησε δτὶ αὐτὸν δὲν ἦταν ὄνειρο. Δόξασε μὲ εὐλάβεια τὸ Θεό, ποὺ τὸν προστάτευσε καὶ πῆγε στὸ σπίτι, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ Χριστιανοὶ κι ἔκαναν τὴν προσευχὴ τους.

“Οταν εἶδαν τὸν Πέτρο μαζὶ τους χάρηκαν πολὺ κι ὄλοι τους τώρα δόξασαν καὶ πάλι τὸ Θεό, γιὰ τὸ θαῦμα του.

‘Ο Πέτρος δὲν ἡμπτοροῦσε τώρα νὰ μείνη περισσότερον καὶρὸ στὰ ‘Ιεροσόλυμα κι ἔφυγε σὲ ἄλλον τόπο.

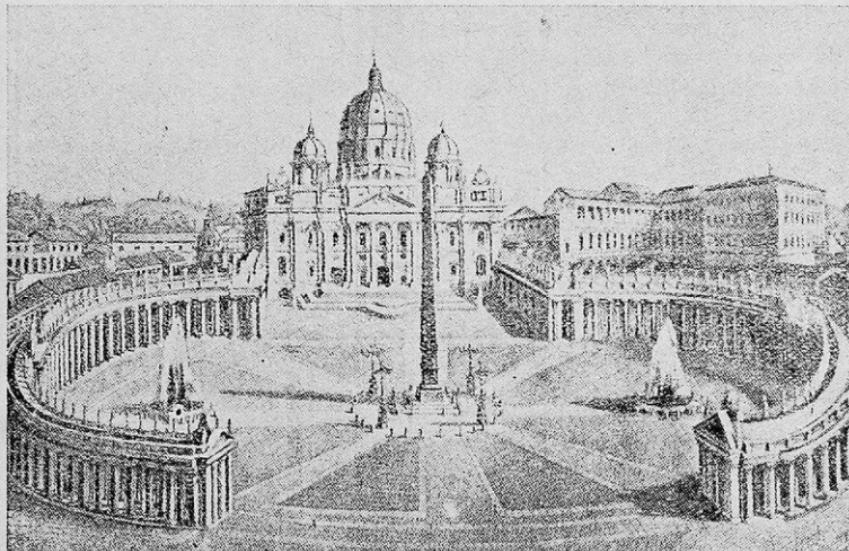
‘Ο δὲ Ἡρώδης, ἀμα ἔμαθε, δτὶ ὁ Πέτρος δὲν εἶναι στὴ φυλακή, διάταξε ὁ ἀνόητος νὰ θανατώσουν τοὺς 16 ἀθώους φύλακες.

δ'. Μυρτυρικὸς θάνατος τοῦ Πέτρου

Ο Πέτρος περιώδευσε σὲ πολλὲς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κήρυξε σὲ πολλοὺς τὸ Εὐαγγέλιο. Ἀργότερα, γέρος πιά, πῆγε καὶ στὴ Ρώμη, στὴν ὅποιαν ἦταν κι ὁ Παῦλος.

Στὴ Ρώμη ἔξακολούθησε τὸ κήρυγμα καὶ ζοῦσε ἀδελφικὰ μαζὶ μὲ τοὺς Χριστιανούς. Ἀλλὰ κι αὐτός, ὅπως κι ὁ Παῦλος, μαρτύρησε στὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοῦ Νέρωνα.

Αφοῦ τὸν ἔπιασαν, τὸν βασάνισαν κι ἔπειτα τὸν σταύρωσαν μὲ

Η ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου στὴ Ρώμη.

τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω, ὅπως βεβαιώνεται ἀπὸ τὴν παράδοση, πιθανῶς κατὰ τὸ 67 μ. Χ., στὸ ἴδιο ἔτος, ποὺ μαρτύρησε καὶ ὁ Παῦλος.

Ο Ἀπόστολος Πέτρος ἔγραψε καὶ δυὸς Καθολικὲς ἐπιστολές. Μ' αὐτές συμβουλεύει τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς δίνει θάρρος νὰ ὑπομένουν στοὺς διωγμούς.

Τὸ ἔργο τοῦ Πέτρου ἔχει κι αὐτὸ ἔξαιρετικὴ ἀξία, γιατὶ πολὺ βοήθησε γιὰ τὴν ἔξαπλωστή καὶ τὴ στερέωστη τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Η Ὁρθόδοξος ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του, μαζὶ μὲ τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, στὶς 29 Ιουνίου.

Στή Ρώμη είναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Ἡ Ρώμη τὸν λατρεύει ὡς πολιούχο τῆς, οἱ δὲ Πάπες ὀνομάζουν τὸν ἑαυτό τους διαδόχους του.

6. ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Δώδεκα είναι οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὅποιοι παρακολούθησαν τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κήρυξαν αὐτὴ σ' ὅλη τὴν Οἰκουμένη.

Δέκατος τρίτος Ἀπόστολος είναι καὶ ὁ Παῦλος, ποὺ ἔγινε ἀργότερα Χριστιανός. Ἀλλὰ κι ὅσοι κήρυξαν μαζὶ μ' αὐτοὺς τὸ Χριστό, δλοι πρέπει νὰ ὀνομάζωνται Ἀπόστολοι.

“Ολοι αὐτοὶ φωτίσθηκαν μὲ τὸ Ἀγιο Πνεῦμα καὶ κήρυξαν τὸ Χριστὸ μὲ ζῆλο, μ' ἐνθουσιασμὸ κι ἀφοσίωση.

α'. Ο Ἀπόστολος Ἀνδρέας

Λέγεται « πρωτόκλητος » γιατὶ αὐτὸν πρῶτα κάλεσε ὁ Κύριος στὸ Ἀποστολικὸ ἔργο. Ἡταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ψαράς κι αὐτὸς στὴ λίμνη Γεννησαρέτ.

‘Ο Ἀνδρέας ἔμεινε γιὰ λίγον καιρὸ κοντὰ στὸν Ἰωάννητ ὁ Βαπτιστὴ μαζὶ μὲ τὸν Ἰάκωβο, τὸν υἱὸ τοῦ Ζεβεδαίου. Οἱ δύο αὐτοὶ ὀδήγησαν στὸν Ἰησοῦ τοὺς ἀδελφούς των. ‘Ο Ἀνδρέας τὸν Πέτρο κι ὁ Ἰάκωβος τὸν Ἰωάννη.

‘Ο Ἀνδρέας, μαζὶ μὲ τὸ Φίλιππο, ὀδήγησαν στὸν Κύριο μερικοὺς Ἑλληνες, ποὺ ἤθελαν νὰ τὸν γνωρίσουν. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε: « Ἡλθεν ἡ ὥρα διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου » (Ἰω. ιβ' 20 - 24).

Κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Βιθυνία, σ' ὅλο τὸν Πόντο, στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία. Στὸ Βυζάντιο ἴδρυσε Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ ἀπ' ἑκεῖ πῆγε στὰ Ιεροσόλυμα, ἐπειτα στὴν Ἡπειρο καὶ τελευταῖς στὰς Πάτρας, ὅπου μαρτύρησε σὲ ἡλικίᾳ 80 ἑτῶν. Οἱ ἔχθροι τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν κάρφωσαν πάνω σὲ σταυρὸ ποὺ εἶχε τὸ σχῆμα Χ καὶ γι αὐτὸ τὸ σχῆμα αὐτὸ λέγεται « σταυρὸς τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου ». Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση ὁ Ἀνδρέας, προτοῦ σταυρωθῇ, ἔσκυψε καὶ προσκύνησε τὸ σταυρό.

Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν ἀπὸ τὰς Πάτρας στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸ ἔθαψαν στὸ Ναὸ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων. Ἀργότερα ὁ Αύτοκράτορας Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔστειλε τὴν ἀγία κάρα του στὰς Πάτρας, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1460 ὁ Αύτοκράτορας Θωμᾶς Παλαιολόγος τὴν ἔδωρησε στὸν Πάπα Πιο τὸν Β', ὁ ὅποιος τὴν ἐφύλαξε στὸ ναὸ τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου στὴ Ρώμη.

Στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου ἐκτίσθη μνημεῖο ἀπὸ τὸ Στρατοκλῆ, ποὺ εἶχε γίνει ἐπίσκοπος ἀπὸ τὸν ὕδιο τὸν Ἀπόστολο. Σήμερα, κοντὰ στὸ μνημεῖο, ἔχει κτισθῇ στὰς Πάτρας ναὸς στὸ ὄνομά του καὶ ἀνεγέρεται μεγαλοπρεπέστατος ναὸς στὴ μνήμη του. Εἶναι πολιούχος τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν καὶ ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 30 Νοεμβρίου.

β'. Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης

Οἱ δύο αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἦταν συμπατριῶτες τοῦ Πέτρου καὶ ψαράδες, ὅταν τοὺς κάλεσε ὁ Κύριος.

Εἶχαν μητέρα τὴν Σαλώμην, μαθήτρια κι αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε παντοῦ καὶ τὸν ὑπηρετοῦσε σὰ μητέρα φιλόστοργη καὶ βρέθηκε στὴ σταύρωσή του.

Οἱ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦταν, μαζὶ μὲ τὸν Πέτρο, οἱ ἀγαπημένοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου.

Οἱ Ἰάκωβος θανατώθηκε ἐπὶ βασιλέως τῆς Ιουδαίας Ἡρώδη τοῦ Ἀγρίππα στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ 44 μ. Χ. Μέχρι τῆς τελευταίας του ὥρας ὑμνοῦσε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Ἰωάννης ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου. Γι αὐτὸ στὶς τελευταῖς στιγμὲς τῆς ὄγωνίας του στὸ Σταυρό, σ' αὐτὸν ἐμπιστεύθηκε τὴν Ἁγία Μητέρα του, γιὰ νὰ τὴν παρηγορῇ καὶ νὰ τὴν ἔχῃ σὰν πραγματικὴ μητέρα του.

Οἱ Ἰωάννης ἔζησε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Περιώδευσε στὴν Μ. Ἀσία, ἐπεσκέφθηκε τὶς Ἐκκλησίες, ποὺ εἶχε ἰδρύσει ὁ Παῦλος καὶ στήριξε τοὺς Χριστιανοὺς στὴν πίστη. Ἐμεινε δὲ στὴν Ἔφεσο ὡς Ἀρχιερέας ὅλης τῆς Ἀσίας.

Κατὰ τὸ διωγμὸ τοῦ Δομιτιανοῦ (81 - 96 μ. Χ.) τὸν ἔπιασσαν, καὶ τὸν ἔξωρισαν στὴ νῆσο Πάτμο, ὃπως μαρτυρεῖ ἡ ἀρχαία παράδοση.

Στὴν Πάτμῳ καὶ στὸ ἴστορικὸ σπήλαιο ὁ Ἰωάννης ἔγραψε τὴν «Ἀποκάλυψη», ἓνα προφητικὸ βιβλίο, στὸ ὅποιο βεβαιώνει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐπικρατήσῃ στὸν κόσμο.

Οταν πέθανε ὁ Δομιτιανός, ἔμεινε ἐλεύθερος καὶ γύρισε στὴν Ἔφεσο, ὃπου ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Στὴν Ἔφεσο ἔγραψε τρεῖς Καθολικὲς ἐπιστολές καὶ τὸ Εὐαγγέλιο. Γι αὐτὸ ὀνομάσθηκε καὶ «Εὐαγγελιστής».

Ἡταν πιὰ πολὺ γέρος. Δὲν ἤμποροῦσε νὰ βαδίσῃ καὶ τὸν ἔφερναν στὶς συγκεντρώσεις τῶν πιστῶν σὲ φορεῖο. Στὶς συγκεντρώσεις αὐτές, ἐπειδὴ δυσκολεύοταν νὰ μιλήσῃ, μόνο αὐτές τὶς λέξεις ἔλεγε: «Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Σταν δὲ τὸν ρώτησαν, γιατί ἐπαναλαμβάνει πάντοτε τὴν ἴδια

φράση, τοὺς ἀπάντησε: « Αὔτὴ ἡ φράση εἶναι ὄλόκληρος ὁ Χριστιανισμός».

· Πέθανε σὲ ἡλικία 100 ἑτῶν, περίπου, κι οἱ Χριστιανοὶ πένθησαν πολὺ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀποστόλου, ποὺ τὸν ὡνόμασαν « Ἀπόστολο τῆς Ἀγάπης ». Ἐπειτα ἀπὸ χρόνια, στὴν Ἔφεσο χτίσθηκε πάνω ἀπὸ τὸν τάφο του μεγαλοπρεπής ναός.

· Ἡ Ἑκκλησία τὸν ὡνόμασε « Θεολόγο » καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 8 Μαΐου.

γ'. Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι

· Ο Ματθαῖος. Εἶναι κι αὐτὸς « Εὐαγγελιστὴς » γιατὶ ἔγραψε τὸ πρῶτο Εὐαγγέλιο. Κήρυξε στὴν Περσία, Συρία καὶ Αἰθιοπία καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 16 Νοεμβρίου.

· Ο Φίλιππος. Κήρυξε στὴ Φρυγία, ὅπου πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Λέγεται, ὅτι τὸν κρέμασαν ἀπὸ ἕνα μαρμάρινο στύλο μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω (87 μ. Χ.). Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 14 Νοεμβρίου.

· Ο Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος. Κήρυξε στὴ Μ. Ἀσία, στὴν Ἀραβία καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Ἀρμενία. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 16 Ιουνίου.

· Ο Θωμᾶς. Αὔτὸς πίστεψε στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ὅταν εἶδε τὶς πληγές του ἀπὸ τὰ καρφιά. Κήρυξε σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας καὶ ἴδιαίτερα στὴν Περσία. Πέθανε κι αὐτὸς μὲ θάνατο μαρτυρικό. Τὴ μνήμη του γιορτάζουμε τὴν « Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ », ποὺ εἶναι ἡ πρώτη Κυριακὴ ἐπειτα ἀπὸ τὸ Πάσχα.

· Ο Σίμων ὁ Κανανίτης, ποὺ λέγεται καὶ Ζηλωτής, κήρυξε στὴν Αἴγυπτο καὶ σ' ὅλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ παράδοση ἀναφέρει, ὅτι ἔφθασε καὶ στὶς Βρετανικές νήσους, ὅπου καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάματο.

· Ο Ἰούδας ἢ Θαδδαῖος. Δίδαξε στὴ Μεσοποταμία, στὴν Ἀραβία καὶ σ' ἄλλους ἐκεῖ λαούς.

· Ο Ματθίας, ποὺ ἔγινε ἀντικαταστάτης τοῦ Ιούδα τοῦ Ἰσκαριώτη, πῆγε στὴν Αἰθιοπία, ὅπου θανατώθηκε. Ἄλλοι πιστεύουν, ὅτι λιθοβολήθηκε ἀπὸ τοὺς Ιουδαίους.

δ'. Οἱ Ἀδελφόθεοι Ἰάκωβος καὶ Ιούδας

· Ονομάζονται « ἀδελφόθεοι » γιατὶ ἦταν παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ, προτοῦ μνηστευθῆ τὴν Μαριάμ.

· Ο Ἰάκωβος, ὃσο ζοῦσε ὁ Ἰησοῦς δὲν πίστευε. Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασή του, πίστεψε μ' ὅλη τὴν ψυχή

του κι ἔγινε Ἐπίσκοπος τῆς Ἑκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ζοῦσε βίο ἀσκητικό, κυβερνοῦσε μὲ σύνεση τὴν Ἑκκλησία, καὶ προστάτευε ὅχι μόνο τοὺς Χριστιανοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Ἐθνικούς.

Προσευχόταν διαρκῶς γονατισμένος καὶ τὰ γόνατά του εἶχαν γίνει πολὺ σκληρά.

“Ολοι τὸν ἄγαπούσαν, τὸν ἐσέβοντο καὶ τὸν ὠνόμαζαν « δίκαιον ».

Οἱ Ἀρχιερεῖς ὅμως τῶν Ἰουδαίων φθόνεσαν τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν θανάτωσαν μὲ λιθοβολισμὸ τὸ 62 μ. Χ., ἐνῶ αὐτὸς γονατισμένος καὶ ἔτοιμος νὰ πεθάνῃ παρακαλοῦσε τὸ Χριστὸ νὰ συχωρέσῃ τοὺς βασανιστές του.

‘Ο Ἰάκωβος ἔγραψε μία Καθολικὴ Ἐπιστολὴ καὶ τὴν ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας.

‘Η Ἑκκλησία μᾶς γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ὁκτωβρίου.

‘Ο Ἰούδας κήρυξε κι αὐτὸς στὴν Παλαιστίνη καὶ σ’ ἄλλες χώρες καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Ἔγραψε κι αὐτὸς μιὰ Καθολικὴ ἐπιστολὴ.

ε'. Ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς

Τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο ποὺ περιέχει τὴ ζωὴ καὶ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου, τὸ ἔγραψαν, ὅπως εἴδαμε, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτούς, ἔγραψαν Εὐαγγέλιο καὶ ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς.

“Ολοι αὐτοὶ λέγονται « Εὐαγγελιστές », γιατὶ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ἔγραψε τὸ δικό του Εὐαγγέλιο.

‘Ο Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς δὲν ἤταν μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Λέγονται ὅμως, ὅπως καὶ ὁ Παῦλος κι ἄλλοι, ποὺ κήρυξαν τὸ Χριστό, Ἀπόστολοι κι αὐτοί, γιατὶ κι αὐτοί, ὅπως οἱ ἄλλοι, κήρυξαν μὲ ζῆλο τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία.

‘Ο Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος. Γεννήθηκε στὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἔγινε Χριστιανὸς ἀπὸ νεαρὴ ἀκόμη ἡλικία. Ὅταν θανατώθηκε ὁ Πέτρος, ὁ Μᾶρκος ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ κήρυξε τὸ Χριστὸ στὴν Αἴγυπτο. Στὴν Ἀλεξάνδρεια ἴδρυσε τὴν Ἑκκλησία της καὶ πέθανε ἐκεῖ μὲ θάνατο μαρτυρικό.

Λέγεται, ὅτι τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν στὴ Βενετία κι ἐπάνω στὸν τάφο του ἔχτισαν τὸν περίφημο ναό του. ‘Η Βενετία τὸν λατρεύει ὡς πολιούχο της.

‘Ο Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Ἦταν Ἐλλην, γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια κι ἤταν γιατρὸς καὶ ζωγράφος. Πιστεύομε, ὅτι ὁ Λουκᾶς πρῶτος ἔκαμε τὶς εἰκόνες τῆς Παναγίας καὶ γι αὐτὸ στὶς Παρακλήσεις ψάλλομε στὴ Θεοτόκο ἔνα τροπάριο, τὸ ἔξῆς : « Ἄλαλα τὰ χείλη τῶν ἀσεβῶν, τῶν μὴ προσκυνούντων τὴν Εἰκόνα σου τὴν σεπτήν,

τὴν ἱστορηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ἵερωτάτου, τὴν ὁδηγήτριαν».

“Ηταν τόσο ἀφοσιωμένος στὸν Παῦλο καὶ τόσο πολὺ τὸν σεβόταν καὶ τὸν ἀγαπούσε, ὡστε ὅταν αὐτὸς συνελήφθη στὰ Ἱεροσόλυμα κι ἔξωρίστηκε στὴν Καισάρεια πῆγε κι ἔμεινε μαζί του. Κι ὅταν ὠδηγησαν τὸν Παῦλο δέσμῳ στὴ Ρώμη, πάλι μαζί του πῆγε ὁ Λουκᾶς κι ἔμεινε κοντά του τέσσερα ὀλόκληρα ἔτη.

‘Ο Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς θεωρεῖ τὸ Λουκᾶ πρωτομάρτυρα ὅμοιον μὲ τὸ Στέφανο καὶ τοὺς ἀποστόλους Πέτρο καὶ Ἀνδρέα. ‘Ο δὲ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος γράφει γιὰ τὸ μαρτύριο στὰς Θήβας, ὅτι οἱ ἔχθροὶ τοῦ Χριστοῦ τὸν κρέμασαν ἀπὸ μιὰν ἐληγά.

‘Ο τάφος του ἦταν γνωστὸς ἐκεῖ. Ἀλλὰ τὸν 4ον αἰῶνα ὁ Αὐτοκράτορς Κωνστάντιος, ὁ υἱὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, μετέφερε τὰ Ἱερὰ ὁστᾶ του στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὰ ἔθαψε μὲ μεγάλες τιμές στὸ Ναὸ τῶν ἀγ. Αποστόλων.

‘Η μνήμη του γιορτάζεται στὶς 18 Ὁκτωβρίου.

Δύο Ἱερὰ βιβλία ἔγραψε ὁ Λουκᾶς : Τὸ Εὐαγγέλιο, ποὺ περιέχει τὴ ζωὴ καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ὡς τὴν Ἀνάληψη, καὶ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ποὺ περιέχουν τὶς περιοδείες τὸ κήρυγμα καὶ τοὺς διωγμούς τῶν Ἀποστόλων ὅλων καὶ ἴδιως τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου.

στ'. Τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων

“Οχι μόνο ἔμεις οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ κι οἱ ἄλλοι, ποὺ δὲ πίστεψαν ἀκόμη στὸ Χριστό, θαυμάζουν τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων.

‘Αγράμματοι αὐτοὶ ψαράδες οἱ περισσότεροι, φωτισμένοι μὲ τὸ ‘Άγιο Πνεῦμα καὶ μὲ πίστη στὸ Χριστό, ποτὲ δὲν ἔχασσαν τὸ θάρρος τους καὶ ποτὲ δὲ φοβήθηκαν τοὺς διωγμούς, ποὺ ἔκαναν ἐναντίον τους οἱ ‘Ιουδαῖοι, οἱ Ἐθνικοί, οἱ ‘Αρχοντες κι οἱ διάφοροι λαοί.

‘Εφευγαν ἀπὸ τὴ μία χώρα καὶ πήγαιναν σὲ ἄλλη καὶ παντοῦ κήρυτταν τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης, καὶ πολλὲς φορὲς ἔκαναν Χριστιανούς κι ἐκείνους, ποὺ τοὺς καταδίωκαν.

‘Υπόφεραν ὅλα τὰ μαρτύρια. ‘Ἐμαστιγώθηκαν, ἐφυλακίσθηκαν, ἔξευτελίσθηκαν, ἔμειναν νηστικοὶ καὶ ἀύπνοι, δέχτηκαν πληγὲς στὰ σώματά τους, ἐλιθοβολήθηκαν, σταυρώθηκαν καὶ ποτὲ δὲ βγῆκε ἀπὸ τὸ στόμα τους κακὸς λόγος ἐναντίον ἐκείνων, ποὺ τοὺς βασάνιζαν. Τοὺς εὐλογοῦσαν ὡς τὴν τελευταία στιγμή τους, παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸν νὰ τοὺς συχωρέσῃ καὶ μὲ χαρὰ παρέδιναν τὸ πνεῦμα τους στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ἀγαπημένο τους Διδάσκαλο, τὸ Διδάσκαλο τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

‘Η πίστη τοὺς ἔκανε δυνατούς. Καὶ μὲ τὴ δύναμή τους αὐτὴ ἴδρυ-

σαν Χριστιανικές Ἐκκλησίες σ' ὅλο τὸν κόσμο, ποὺ ἦταν τότε γνωστός. Εἶναι λοιπὸν ἀξιοθαύμαστο τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, ποὺ τὸ εὐλόγησε ὁ Θεός. Γι αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς δίνει τιμή, ποὺ τοὺς ἀξίζει. Τὴν μνήμην καθένα ἀπὸ αὐτοὺς τὴν γιορτάζει ξεχωριστά, ὥρισε δῆμος καὶ κοινὴ καὶ γιὰ τοὺς δώδεκα γιορτὴ στὶς 30 Ἰουνίου.

Ἐρωτήσεις

- a) *Γιατί ἡ Ἐκκλησία μας παραδέχεται τὸν Πέτρο ὡς «κορυφαῖο»;*
- β) *Ποῖα θαύματα ἔκαμε ὁ Πέτρος;*
- γ) *Πῶς καὶ πότε ὁ Θεὸς προστάτευσε τὸν Πέτρο;*
- δ) *Γιατί ἡ Ρώμη λατρεύει τὸν Πέτρο ὡς πολιοῦχο της;*
- ε) *Μπορεῖς νὰ μάθης τὰ ὄντα τῶν 12 Ἀποστόλων καὶ πότε γιορτάζει καθένας ἀπὸ αὐτοὺς;*
- στ) *Ποῖοι εἶναι οἱ Εὐαγγελιστές;*
- ζ) *Γιατί θαυμάζεται τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων;*

7. / ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α'. Διοίκηση

“Οπως κάθε κοινωνία χρειάζεται μιὰ ἀνώτερη ἀρχή, γιὰ νὰ τὴν συντηρῇ καὶ νὰ φροντίζῃ γιὰ τὸ καλό της καὶ τὴν πρόοδό της, ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία. Οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἴδρυσαν ἐκκλησίες στὶς διάφορες πόλεις, φρόντιζαν γιὰ τὴν δργάνωση καὶ τὴν κυβέρνηση αὐτῶν.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων ἔβαλαν γιὰ βοηθούς ἐπτὰ Διακόνους, ὅπως μάθαμε. Ἀργότερα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Διακόνους, χειροτονοῦσαν σὲ κάθε Ἐκκλησία τοὺς Ἐπίσκοπους καὶ τοὺς Πρεσβύτερους.

Τρία λοιπὸν ἦταν τὰ ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς: Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι.

Προϊστάμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν ἦταν οἱ Ἐπίσκοποι, σὰν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων, είχαν δὲ βοηθούς τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Διακόνους.

Στὴν ἐποχὴ ἐκείνη βοηθοῦσαν στὰ ἔργα τους καὶ Διακόνισσες, δηλ. γυναῖκες εὐσεβεῖς, ποὺ φρόντιζαν νὰ μοιράζουν κανονικὰ τὰ βοηθήματα στοὺς φτωχούς καὶ τοὺς ἄρρωστους Χριστιανούς, νὰ διδάσκουν ἄλλες γυναῖκες, νὰ τὶς κατηχοῦν στὴ θρησκεία καὶ νὰ τὶς βαπτίζουν.

“Οσοι είχαν ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα ἦταν οἱ κληρικοί, οἱ δὲ πιστοὶ ἦταν οἱ λαϊκοί.

β'. Σύνοδοι

Τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος εἶχε διαιρεθῆ σὲ Ἐ π α ρ χ ί ε σ καὶ σὲ Διοικήσεις. Οἱ Ἐπαρχίες εἶχαν πολλές πόλεις καὶ οἱ Διοικήσεις πολλές Ἐπαρχίες.

Στὶς πόλεις τῶν Ἐπαρχιῶν ἦταν χειροτονημένοι Ἐπίσκοποι καὶ προϊστάμενος αὐτῶν ἦταν ὁ Ἐπίσκοπος, ποὺ ἔμενε στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας δηλ. στὴ Μητρόπολη. "Οταν λοιπὸν ἦταν ἀνάγκη νὰ συζητήσουν καὶ ν' ἀποφασίσουν γιὰ διάφορα ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν ὅλης τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτευούσης συγκέντρωνε ἐκεῖ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Ἐπαρχιακὲς Σύνοδοι ».

Πρόεδρος αὐτῶν ἦταν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Πρωτευούσης, ποὺ λεγόταν Μητροπολίτης.

"Οταν πάλι ἔπρεπε νὰ λύσουν Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα πολλῶν Ἐπαρχιῶν, γινόταν συγκέντρωση τῶν Ἐπισκόπων ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν, καὶ τὶς ἀποφάσεις, ποὺ ἔπιαρναν, ἔπρεπε νὰ τὶς σεβασθοῦν καὶ νὰ τὶς ἐκτελέσουν ὅλες οἱ Ἐκκλησίες τῆς περιφερείας. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Τοπικὲς σύνοδοι ». Πρόεδρος αὐτῶν ἦταν ὁ ἀρχαιότερος Μητροπολίτης.

Ἡ πρωτεύουσα ἑκάστης Διοικήσεως ἦταν καὶ πρωτεύουσα πολλῶν Ἐπαρχιῶν. Γι αὐτὸ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς πρωτευούσης τῆς Διοικήσεως εἶχαν ἴδιαίτερη τιμή. Αὐτοὶ ὡνομάσθηκαν στὴν ἀρχὴν Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι. Ἀργότερα δὲ ὡνομάσθηκαν Πατριάρχες ἢ Πάπες.

Στὸ Ἀνατολικὸ Κράτος ἦταν τέσσαρες Πατριάρχες, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Στὸ Δυτικὸ κράτος ἦταν ἕνας Πατριάρχης, ὁ Πάπας τῆς Ρώμης.

Οἱ Πατριάρχες κυβερνούσαν τὶς περιφέρειές τους μὲ τοὺς Μητροπολίτες καὶ τοὺς Ἐπισκόπους. "Οταν δὲ πάρουσιαζόταν κάποιο σπουδαῖο ζήτημα Ἐκκλησιαστικό, ποὺ εἶχε σχέση μὲ τὴν Ἅγια Γραφὴ καὶ τὴν Ἱερὴ Παράδοση, καλοῦσαν σὲ συγκέντρωση ὅλους τοὺς Μητροπολίτες καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, γιὰ νὰ λύσουν τὸ ζήτημα αὐτό. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Οἰκουμενικὲς σύνοδοι ». Τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν αὐτῶν συνόδων τὶς κύρωνε ὁ Αὐτοκράτορας καὶ ἦταν τότε νόμοι τοῦ Κράτους, στοὺς ὄποιους ἔπρεπε δῖοι νὰ ύπακούσουν.

Οἱ « Οἰκουμενικὲς σύνοδοι » ἀρχισαν νὰ γίνωνται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅπως θὰ μάθωμε ἀργότερα. ✓

γ'. Ἀποστολικές Ἐκκλησίες

Στὸ Ἀνατολικὸ Κράτος ἰδρύθηκαν πολλὲς Ἐκκλησίες. Οἱ σπουδαιότερες ἦταν στὴν Παλαιστίνῃ, στὴ Συρίᾳ, στὴν Ἀραβίᾳ, στὶς Ἰνδίες, στὴν Κύπρο, στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὴν Κρήτη, στὰς Ἀθήνας, στὴν Κόρινθο, στὴ Βοιωτία, στὴ Θεσσαλονίκη, στὴ Βέροια καὶ ἄλλες. Ἐκείνη ποὺ πρωτοϊδρύθηκε ἦταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπως μάθαμε, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἅγ. Πνεύματος τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Στὸ Δυτικὸ Κράτος ἰδρύθηκε μιὰ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Οἱ Χριστιανοὶ ἔδειχναν ἴδιαίτερη τιμὴ σ' αὐτή, γιατὶ στὴ Ρώμη κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος καὶ μαρτύρησαν ἐκεῖ.

“Ολες αὐτὲς οἱ Ἐκκλησίες λέγονται «Ἀποστολικές» γιατὶ τὶς ἰδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι. Εἶχαν δὲ μεταξύ τους ἀδελφικὸ σύνδεσμο, γιατὶ ἦταν ἐνωμένες μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀφοσίωση στὸν ἔνα καὶ μόνον Ἀρχηγό τους, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀπὸ αὐτὲς δὲ διαδόθηκε σ' ὅλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμο ὁ Χριστιανισμός.

Ἐρωτήσεις

- a) Γιὰ ποιό λόγῳ γίνονται οἱ σύνοδοι;
- β) Ποιά εἶναι τὰ εἰδή τῶν συνόδων;
- γ) Ποιά εἶναι τὰ Πατριαρχεῖα;

8. ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ

α'. Ἡ αἰτία τῶν διωγμῶν

Ἐκεῖνοι, ποὺ πρῶτοι, καθὼς μάθαμε, δίωξαν τὸ Χριστιανισμό, ἦταν οἱ Ἰουδαῖοι. Αὔτοὶ πίστευαν, ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ. Τὴ δὲ θρησκεία τους, ποὺ περιεῖχε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, καὶ τὶς Προφητείες, τὴ θεωροῦσαν σὰν Ἱερὸ δῶρο, ποὺ ἔστειλε ὁ Θεὸς μόνο σ' αὐτούς. Γι αὐτό, ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες ποὺ ἄρχισε τὸ κήρυγμα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, κήρυξαν ἄγριο πόλεμο ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων.

Οἱ Ρωμαῖοι, ποὺ κυβερνοῦσαν ὅλο τὸ γνωστὸ τότε κόσμο, εἶχαν ἐπίσημη θρησκεία τους τὴν εἰδωλολατρεία. Στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἔδωκαν προσοχὴ.

Νόμιζαν ὅτι αὐτὴ ἦταν μιὰ «αἵρεση» τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας κι ἔβλεπαν μὲ ἀδιαφορία τὴν ἔχθρα τῶν Ἰουδαίων στοὺς Χριστιανούς.

“Οταν ὅμως ἔπειτα ἀπὸ μερικὰ χρόνια εἶδαν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἐθνικούς, δηλ. ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες, πίστευαν στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, τότε ἀρχισαν ν' ἀνησυχοῦν σφαρά, γιατὶ κατάλαβαν, ὅτι ἡ θρησκεία αὐτὴ θὰ ἄλλαζε τὴ μορφὴ τῆς εἰδωλολατρικῆς κοινωνίας καὶ θὰ ἔφερνε στὸν Κόσμο νέα ζωή. Αὐτὴ δὲ ἡ ζωὴ θὰ τοὺς ἐζημίωνε πολύ.

Οἱ ιερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν ἔβλεπαν, ὅτι ἡ ψεύτικη θρησκεία τους θὰ ἔσβηνε, οἱ ναοί τους δὲν θὰ εἶχαν πιστούς κι αὐτοὶ θὰ ἔχαναν τὰ συμφέροντά τους.

Ἐπειτα οἱ διάφοροι καλλιτέχνες, ποὺ κατασκεύαζαν τοὺς ἀνδρί-
άντες καὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς εἰδωλολατρικούς ναούς, ἔβλεπαν, ὅτι θὰ ἔχαναν κι αὐτοὶ τὴ δόξα τους καὶ τὰ χρήματα, ποὺ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ ἔργα τους αὐτά.

Οἱ ἀριστοκράτες πάλι κι οἱ πλούσιοι πίστευαν, ὅτι ἡ κοινωνία ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τάξεις. Ἀπὸ τὴ δική τους, ποὺ ἦταν ξεχωριστή, κι ἀπὸ τὴν τάξη τῶν πτωχῶν, ποὺ τοὺς θεωροῦσαν κατώτερους κι ἐπρεπε σὰν δοῦλοι νὰ ἐργάζωνται γι αὐτούς. Δὲν ἄρεσε λοιπὸν καὶ σ' αὐτοὺς ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ποὺ κηρύττει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ίσοι μεταξύ τους, σὰν τέκνα τοῦ ἴδιου Πατέρα, τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ καὶ οἱ φιλόσοφοι δὲν ἤμποροῦσαν νὰ δεχθοῦν τὴ νέα Θρη-
σκεία, ποὺ τὴ δίδασκαν οἱ ἀγράμματοι ψαράδες, γιατὶ πίστευαν, ὅτι μόνο αὐτοὶ ξέρουν τὴν ἀλήθεια.

“Ολες λοιπὸν οἱ τάξεις καὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἐθνικῶν εἶχαν συμφέρο νὰ πολεμήσουν τὸ Χριστιανισμό.

Γι αὐτὸ κατηγοροῦσαν τοὺς Χριστιανούς, ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνοι, γιατὶ δὲν εἶχαν στοὺς ναοὺς ἀγάλματα, γιατὶ δὲν ἔκαναν θυσίες ζώων, γιατὶ στὶς μυστικές τους συγκεντρώσεις ἔκαναν πράγματα παράνομα, ὅτι τάχα ἔσφαζαν βρέφη κι ἔτρωγαν τὶς σάρκες τους κι ἔπιναν τὸ αἷμα τους, γιατὶ ἀκόμα συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τῆς ἀλ-
λης κοινωνίας. Ἐπίσης διέδιαν, ὅτι ἔξ αἰτίας αὐτῶν ἔχαναν πολλές φορὲς τὶς μάχες τὰ Ρωμαϊκὰ στρατεύματα.

Ἐτσι λοιπὸν παρουσίαζαν στὸ λαὸ τοὺς Χριστιανούς ως κακο-
ποιούς καὶ μὲ κάθε τρόπο τὸν φανάτιζαν ἐναντίον αὐτῶν, μὲ τὸ σκοπὸ
νὰ ἔχαφανίσουν τὴ νέα θρησκεία.

Γιὰ νὰ ἐπιτύχουν δὲ εὐκολώτερα τὸ σκοπό τους αὐτόν, πῆραν μὲ τὸ μέρος τους καὶ τοὺς Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης.

Τοὺς Αὐτοκράτορες τοὺς λάτρευαν οἱ Ἐθνικοὶ ως «Μεγάλους Ἀρχιερεῖς» τῆς Θρησκείας τους κι ὅταν πέθαιναν τοὺς λάτρευαν πολ-
λές φορὲς σὰν θεούς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστιανισμὸς δίδασκε, ὅτι μόνο δ Θεὸς πρέπει νὰ λατρεύεται, οἱ Αὐτοκράτορες μίσησαν κι αὐτοὶ τοὺς Χριστιανούς κι ἀρχισαν τοὺς φοβεροὺς διωγμούς, ποὺ κράτησαν 250, περίπου, χρόνια, ἀπὸ τὸ 64 μ. Χ. ἕως τὸ 313, ὅταν Αὐτοκρά-
τορας ἔγινε ὁ Μ. Κωνσταντīνος.

Κατά τὸ διάστημα αὐτὸν οἱ Χριστιανοὶ ἔπαθαν ἀφάνταστα μαρτύρια χάριν τῆς Πίστεως.

Τὰ μαρτύρια αὐτὰ τὰ ἔχουμε κι ἀπὸ ἄλλα βιβλία, ἀλλὰ κι ἀπὸ τὰ «μαρτύρια» ἢ «μαρτυρολόγια», δηλ. τις γραπτές διηγήσεις γιὰ τὴ διαδικασία ποὺ γινόταν γιὰ τὴν καταδίκη τους στὸ θάνατο. Τὰ μαρτυρολόγια αὐτὰ τὰ ἔγραψαν ἀπὸ τὴ διήγηση τῶν μαρτύρων, ποὺ ἦταν στὶς δίκες ἢ ἀπὸ τὰ πρακτικά, ποὺ κρατοῦσαν οἱ δικαστὲς στὰ δικαστήρια. Αὐτὰ πολλὲς φορὲς τὰ ἀγόραζαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὶς διάφορες ἀρχὲς καὶ τὰ διάβαζαν, ὅταν γιόρταζαν τὴ γιορτὴ τῶν Μαρτύρων. Ἀπὸ αὐτὸν βλέπομε τὸ θάρρος, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν πίστην τους. Ἐπίσης βλέπομε τὴ σκληρότητα καὶ τὴν ἀνανδρία τῶν Ἀρχόντων ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Χιλιάδες Χριστιανῶν ἔχουσαν τὸ αἷμα τους χάριν τοῦ Χριστοῦ, στὰ χρόνια ἔκεινα. Ὁμως τὸ αἷμα αὐτό, ἀντὶ νὰ ἔξαφανίσῃ τὴν νέα Θρησκεία τὴ διέδωκε καὶ τὴ στερέωσε.

β'. 'Ο διωγμὸς τοῦ Νέρωνος

‘Ο πρῶτος διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν ἔγινε στὴ Ρώμη, ὅταν Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἦταν ὁ Νέρων (64 μ. Χ.).

‘Ο Νέρων ἦταν μανιακὸς καὶ σκληρὸς Αὐτοκράτορας, ποὺ ἡ Ἰστορία τὸν ἔχει καταδικάσει γιὰ τὰ μεγάλα του κακουργήματα.

Κάποτε, γιὰ νὰ πάρῃ τάχα μιὰ ἰδέα πῶς φαινόταν ἡ Τροία, ὅταν τὴν ἔκαυσαν οἱ ‘Ελληνες στὸν Τρωικὸ πόλεμο, διάταξε κι’ ἔκαυσαν μιὰ ἀπ’ τὶς πτωχότερες συνοικίες τῆς Ρώμης. ‘Οταν δὲ ἡ πυρκαϊὰ ἀρχισε νὰ ἔξαπλώνεται, αὐτὸς ἀπὸ τὰ ἀνάκτορά του ἔβλεπε αὐτὸν τὸ θέαμα κι ἐγέμιζε ἀπὸ χαρά.

‘Οταν ὅμως οἱ κάτοικοι τῆς Ρώμης, τρομαγμένοι ἀπὸ τὴ μεγάλη αὐτὴν πυρκαϊά, ἦταν ἔτοιμοι νὰ κάμουν ἐπανάσταση, γιατὶ ὑποπτεύθηκαν ὅτι δὲ οἱ Νέρων ἦταν δοῦλος, διέδωκε μὲ τοὺς Ἀρχοντας, τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι εἶχαν προκαλέσει τὴν καταστροφὴν αὐτὴν οἱ Χριστιανοί.

‘Ο λαὸς πίστεψε στὴ διάδοση αὐτῆς. Κι ἀμέσως ἔνας μεγάλος διωγμὸς ἀρχισε ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν μέσα στὴ Ρώμη. Ὅπου τοὺς εὗρισκαν τοὺς ἔσυραν στὴ φυλακή, τοὺς βασάνιζαν μὲ φοβερὰ ματύρια, τοὺς ἀλειφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιγαν, τοὺς σταύρωναν ἢ τοὺς ἔρριχναν στὰ ἄγρια θηρία, ποὺ εἶχαν στὰ θηριοτροφεῖα.

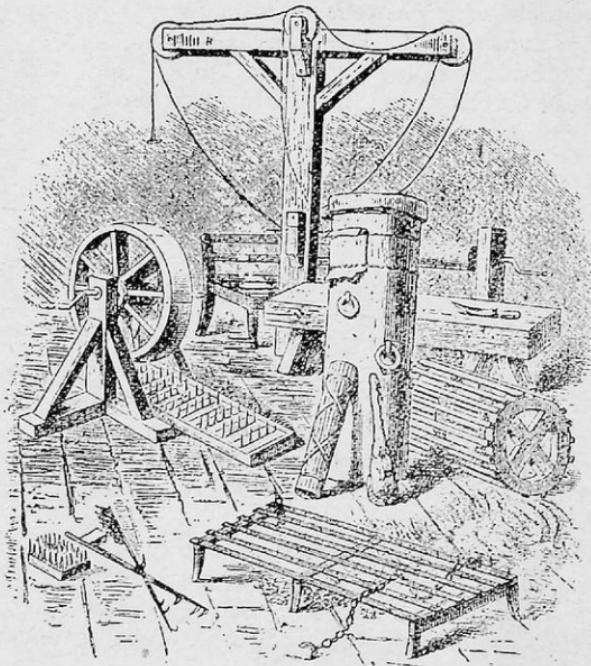
Δὲν εἶναι γνωστὸς δὲ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔχουσαν τὸ αἷμα τους στὸ διάστημα τῶν διωγμῶν αὐτῶν.

Πλήθη ἀπὸ γέροντες, νέους, παιδιά, βρέφη, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, θανατώθηκαν μὲ σκληρὸ τρόπο. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν μαρτύρσαν, ςπως εἴπαμε, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος.

γ'. Οι άλλοι διωγμοί

Κι άλλοι Αύτοκράτορες, ἔπειτα ἀπό τὸ Νέρωνα, ἔκαμαν διωγμούς, τὸν ἔνα φοβερώτερο ἀπό τὸν ἄλλο.

1. 'Ο Δομητιανός. Διάταξε τὸ δεύτερο διωγμὸν καὶ πολλὲς χιλιάδες Χριστιανοὶ θανατώθηκαν (81 - 96 μ. Χ.).
2. 'Ο Τραϊανός (98 - 117 μ. Χ.) καὶ τὸ Μαρτύριο τοῦ Ἰγνατίου. Στὴν ἐποχὴ αὐτὴ μαρτύρησε, ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλους, καὶ ὁ Ἐπί-

"Οργανα βασινιστηρίων τῶν Χριστιανῶν

σκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ποὺ ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννου. Ἐπειδὴ ἡ Χριστιανικὴ πίστη του ἦταν μεγάλη, τὸν καταδίκασαν σὲ θάνατο, τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Συρία στὴν Ρώμη καὶ τὸν ἔρριξαν στὰ ἄγρια θηρία.

Στοὺς Χριστιανούς, ποὺ ἔμαθε ὁ Ἰγνάτιος ὅτι φροντίζουν νὰ τὸν ἔλευθερώσουν, ἔγραψε νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ φαγωθῇ ἀπὸ τὰ θηρία, γιὰ νὰ ἔνωθῃ γρήγορα μὲ τὸ Χριστό. Στοὺς δὲ Ρωμαίους ἔγραψε μιὰ ἐπιστολὴ προτοῦ φθάση στὴν Ρώμη καὶ τοὺς ἔλεγε: « . . . Πῦρ καὶ

Σταυρός, συμπλοκαὶ μὲ τὰ θηρία, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὁστῶν, συγκοπὴ μελῶν, ἀλεσμοὶ ὅλου τοῦ σώματος καὶ βάσανα τοῦ διαβόλου ἃς ἔλθουν πρὸς ἐμέ, μόνον τὸν Ἰησοῦν νὰ κερδίσω».

3. Μαρτύριο Πολυκάρπου. Στὴν ἵδια περίπου ἐποχή, ὅταν Αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Ἀντώνιος Πίος, μαρτύρησε σὲ ἡλικίᾳ 86 ἑτῶν ὁ Ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος. «Ἡταν σύγχρονος τοῦ Ἰγνατίου κι εἶχε χειροτονηθῆ Ἐπίσκοπος ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς Ἀποστόλους. Κυβέρνησε τὴν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης 36 ὀλόκληρα χρόνια μὲ σύνεστη καὶ σοφία καὶ ἀγωνίσθηκε ἐναντίον τῶν αἱρετικῶν.

«Ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ, ποὺ ἔστειλε ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης στὴν Ἐκκλησία τῆς Φρυγίας, βλέπομε τὸ μαρτύριο, ἀλλὰ καὶ τὸ θάρρος τῶν Χριστιανῶν. Ἐφεραν—λέει ἡ ἐπιστολὴ—τὸν Πολύκαρπο στὸ στάδιο τῆς πόλεως, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένο πολὺ πλῆθος, μπροστὰ στὸν Ἀνθύπατο. Αὐτὸς προσπάθησε νὰ τὸν πείσῃ ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστό, γιατὶ εἶχε ἀπόφαση νὰ τὸν βασανίσῃ καὶ νὰ τὸν καύσῃ. Ὁ Πολύκαρπος, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τις ἀπειλὲς αὐτές, τοῦ ἀπάντησε:

«Οὐδοίκοντα ἔξ ἔτη ὑπηρετῶ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ οὐδὲν μὲ ἡδίκησε. Πῶς λοιπὸν δύναμαι νὰ βλασφημήσω τὸν Βασιλέα μου; . . . Φοβερίζεις μὲ πῦρ, τὸ δόποῖον καίεται πρὸς στιγμὴν καὶ κατόπιν σβήνει, διότι ἀγνοεῖς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης κρίσεως. Ἀλλὰ διατί βραδύνεις; Φέρε ὅ, τι θέλεις».

«Ο Ἀνθύπατος ἔγινε μανιακὸς μὲ τὴν ἀπάντηση αὐτὴ τοῦ Πολυκάρπου, καὶ διάταξε καὶ τὸν ἔκαυσαν ζωντανό.

Οἱ Χριστιανοὶ κατώρθωσαν καὶ πῆραν τὰ ὄστα του καὶ τὰ φύλαξαν σὲ κρυφὸ μέρος. Ἐκεῖ πήγαιναν καὶ γιόρταζαν τὴν μνήμη του.

4. Μάρκος Αύρηλος. (165 μ. Χ.). Τὸν Αὐτοκράτορα αὐτὸν τὸν θεωροῦσαν φιλόσοφο. «Οπως δὲ οἱ φιλόσοφοι μισοῦσαν τοὺς Χριστιανοὺς, ἔτσι κι αὐτὸς διάταξε ἔνα μεγάλο καὶ φοβερὸ διωγμὸ καὶ ἀπειροὶ Χριστιανοὶ μαρτύρησαν. Τότε μαρτύρησε καὶ ὁ Ἰούστινος, ποὺ εἶχε γράψει πολλὰ βιβλία, γιὰς νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε φιλοσοφία, γιατὶ αὐτὸς διδάσκει τὴν μόνη ἀλήθεια.

5. Ο Σεπτίμιος Σενῆρος (192 - 211 μ. Χ.). Στὴν ἐποχὴ τοῦ Αὐτοκράτορα αὐτοῦ ἔγιναν μεγάλοι διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν στὴ Βόρειο Ἀφρική καὶ ιδίως στὴν Αἴγυπτο. Μεταξὺ αὐτῶν μαρτύρησαν καὶ ἡ Περπέτουα καὶ ὁ Λεωνίδης μὲ τὸν ὥριγένη.

α'. Τὸ μαρτύριο τῆς Περπέτουας

‘Η Χριστιανὴ Περπέτουα μαρτύρησε στὴν Καρχηδόνα. Στὸ μαρτυρολόγιο τῆς περιγράφει ἡ Ἱδια τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς φυλακίσεώς της : « . . . Ἐρρίφθημεν εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐτρόμαξα, διότι οὐδέποτε εἶχον ἀντιληφθῆ τόσων σκότους. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ πατήρ μου ἀπὸ τὴν πόλη, τελείως ἔξηντλημένος ἀπὸ τὴν λύπην, κατῆλθε εἰς τὸ δεσμωτήριον, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ μὲ μεταπείσῃ καὶ μοῦ ἔλεγε: Κόρη μου, λυπήσου τὰς λευκάς μου τρίχας, λυπήσου τὸν πατέρα σου . . . Λύγισε τὴν ἴσχυρογνωμοσύνην σου καὶ μὴ μᾶς καταστρέψῃς ὅλους.

‘Ἡ λύπη τοῦ πατέρα μου μὲ ἔθλιβε καὶ τὸν παρηγόρησα».

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Περπέτουα ὠδηγήθηκε στὸ δικαστήριο μαζὶ μὲ ἄλλους Χριστιανούς.

Ἐκεῖ τῆγε καὶ ὁ πατέρας τῆς κρατώντας τὸ μικρὸ παιδί της στὴν ὀγκαλιά του, γιὰ νὰ τὴν κάμη νὰ συγκινηθῇ, ν' ἀρνηθῇ τὸ Χριστό, καὶ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴ τῆς.

‘Η Περπέτουα δοκίμασε μεγάλο πόνο στὴν καρδιά, ὅταν εἶδε τὸ παιδί της. Ἐμεινε ὅμως σταθερὴ στὴν πίστη της.

‘Ἐτσι, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, καταδικάσθηκε κι ἀφοῦ τὴν ἔσφαξαν, τὴν ἕρριξαν στ' ἄγρια θηρία.

Οἱ Χριστιανοί, ποὺ εἶδαν τὸ μαρτύριο της, γράφουν στὸ μαρτυρολόγιο: « Οἱ ἄλλοι μάρτυρες δέχθηκαν ἀκίνητοι καὶ ἀφωνοὶ τὸ θανάσιμο πλήγμα τῶν ξιφῶν. Ἡ Περπέτουα ὅμως, ὅταν τὴν ἐτρύπησεν εἰς τὰ πλευρὰ ὁ ξιφομάχος, τοῦ ἀρπάξε τὸ χέρι καὶ διηγύνε τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμὸν της, χαίρουσα, διότι ὁ θάνατος θὰ τὴν ἔφερε πλησίον τοῦ Χριστοῦ».

β'. Τὸ μαρτύριο τοῦ Λεωνίδη καὶ τοῦ Ὀριγένη

‘Ο Λεωνίδης μαρτύρησε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Εἶχεν ἑπτὰ παιδιά καὶ ἥσερε, ὅτι, ἀν πεθάνη, θὰ καταδίωκαν καὶ τὰ παιδιά καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ θὰ τοὺς ἔπαιρναν ὅλη τὴν περιουσία τους.

Εἶχε ὅμως τόσο μεγάλο ζῆλο γιὰ τὴ θρησκεία, ὡστε προτίμησε νὰ θυσιάσῃ τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ μὴν ἀρνηθῇ τὸ Χριστό.

‘Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιά του ἦταν καὶ ὁ Ὅριγένης. ‘Αν καὶ ἦταν μικρὸς ἀκόμα ὅταν φυλάκισαν τὸν πατέρα του, τοῦ ἔστειλε ἐπιστολὴ στὴ φυλακὴ καὶ τοῦ ἔλεγε νὰ ὑπομείνῃ ἀφοβα τὸ μαρτύριό του καὶ νὰ μὴ σκεφθῇ τὴν οἰκογένειά του, γιατὶ αὐτὸς θὰ φροντίσῃ νὰ τὴν συντηρήσῃ.

Καὶ πραγματικά, ὅταν ὁ Λεωνίδης ἀποκεφαλίσθηκε, ὁ Ὅριγενης, ποὺ ἦταν καλλιγράφος καὶ ταχυγράφος, ἔπαιρνε διάφορα χειρό-

γραφα γι αντιγραφή κι έτσι προστάτεψε τὴν οἰκογένειά του. "Οταν δὲ μεγάλωσε ἔγινε ἔνας σπουδαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας. Τὰ συγγράμματά του τὰ λογαριάζουν σὲ 6 χιλιάδες περίπου.

Δίδαξε στὴ Χριστιανικὴ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Καισαρείας καὶ στοὺς διωγμούς, ποὺ ἔκαμε ὁ Δέκιος, φυλακίσθηκε σὲ ἡλικία 65 ἑτῶν καὶ πέθανε ἀπὸ τὶς πολλές κακουχίες.

6. 'Ο Δέκιος (249 - 251). Μερικὰ χρόνια οἱ διωγμοὶ εἶχαν ἐλαττωθῆν. 'Ο Δέκιος ὅμως ἄρχισε νέους διωγμοὺς πολὺ σκληράς.

'Αδηγοῦσαν τοὺς Χριστιανοὺς στοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναούς, ὅπου ἔπρεπε νὰ κάμουν θυσίες. 'Επειδὴ δὲ οἱ Χριστιανοὶ δὲν τοὺς ἔκουαν, τοὺς καταδίκαζαν σὲ μαρτυρικὸ θάνατο.

Χιλιάδες Χριστιανούς θανάτωσαν, τὰ ἱερὰ βιβλία τους τὰ ἔκαιγαν, τοὺς Χριστιανικούς ναούς τοὺς γκρέμιζαν.

7. 'Ο Διοκλητιανὸς (284 - 305). Εἶχαν πάλι σταματήσει γιὸς λίγα χρόνια οἱ διωγμοί.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε εἰσχωρήσει σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς τάξεις καὶ ἀκόμα καὶ στὸ στρατὸ τῶν Ρωμαίων.

Γι αὐτὸ ὁ Διοκλητιανὸς, γιὰ νὰ ξερριζώσῃ, ὅπως νόμιζε, τὸ Χριστιανισμό, διάταξε πολὺ σκληροὺς διωγμούς.

Οἱ φυλακές στὴν ἐποχὴ του γέμισαν ἀπὸ Χριστιανούς, τὰ βασανιστήρια ἔγιναν φοβερώτερα κι οἱ θάνατοι πολλαπλασιάσθηκαν.

Τότε μαρτύρησαν καὶ οἱ Μεγαλομάρτυρες Γεώργιος, Δημήτριος, Αἰκατερίνη καὶ Βαρβάρα.

B1 Ξελόγιο
α'. ('Ο Αγιος Γεώργιος ἐντὸν τὸ Βεβλίο)

'Ο Αγ. Γεώργιος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Κατεπαδοκίας ἀπὸ γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους. Νέος ἀκόμη κατατάχθηκε στὸ Ρωμαϊκὸ στρατὸ κι ἔφθασε στὸ ἀνώτατο στρατιωτικὸ ἀξίωμα τοῦ χιλιάρχου.

"Ἐπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τῶν γονέων του μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχούς κι ἐλευθέρωσε ὅλους τοὺς δούλους του, ἀφοσε ἐλευθέρους τοὺς αἰχμαλώτους καὶ προστάτευε κάθε πτωχὸ καὶ ὀδικούμενο.

Σ' ὅλες τὶς μάχες, ποὺ ἔλαβε μέρος, ἦταν πάντοτε νικητής. Γι αὐτὸ πῆρε καὶ τὸ ὄνομα « τροπαιοφόρος ».

'Ο Γεώργιος διδάχθηκε τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἔγινε Χριστιανός, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ ὁ Αύτοκράτορας Διοκλητιανός. Γι αὐτό, ὅταν τὸν διάταξε νὰ ἐκτελέσῃ διωγμοὺς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἀρνήθηκε καὶ δῆλωσε μὲ θάρρος, ὅτι εἶναι κι αὐτὸς Χριστιανός.

'Ο Αύτοκράτορας, ποὺ ἀγαποῦσε τὸν Γεώργιο, προσπάθησε μὲ κολακεῖες καὶ μὲ ξεχωριστὲς τιμὲς νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὶς ιδέες του. 'Επειδὴ, ὅμως ἔβλεπε ὅτι δὲ δεχόταν νὰ προδώσῃ τὸ Χριστό, ὠργίσθηκε

καὶ διάταξε νὰ τὸν βασανίσουν μὲ πολλὰ βασανιστήρια, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ μεταμεληθῇ. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Γεώργιος δὲν ἄλλαξε γνώμη, διάταξε καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν.

Τὸ σῶμα τοῦ Γεωργίου πῆρε κρυφὰ ἔνας ἀπὸ τοὺς δούλους του καὶ τὸ ἔφερε στὴ Λύδα τῆς Παλαιστίνης, στὴν πατρίδα τῆς μητέρας του. Στὸν τάφο του ἔχτισαν ἀργότερα ναὸ στὸ ὄνομά του.

‘Η Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὸν Γεώργιο ὡς «Μεγαλομάρτυρα καὶ Ἅγιο» καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ἀπριλίου.

Στὶς εἰκόνες παριστάνεται ἐφιππος. Μὲ τὸ δόρυ σκοτώνει τὸν Δράκοντα καὶ σώζει τὴν κόρη τοῦ βασιλιᾶ.

‘Η Σημαία τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἔχει στὸ μέσο τὴν εἰκόνα τοῦ Ἅγ. Γεωργίου, ποὺ τὸν θεωρεῖ προστάτη του.

‘Ο Ἅγ. Γεώργιος τιμάται σὲ πολλές χῶρες καὶ πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ ἔχουν χτισθῆ στὸ ὄνομά του.

Στὴ γιορτὴ τοῦ Ἅγ. Γεωργίου ψάλλομε τὸ ἑξῆς Ἀπολυτίκιο:

«‘Ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, Τροπαιοφόρε, Μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

β'. ‘Ο Ἅγιος Δημήτριος

‘Ο Μεγαλόμαρτυς Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ καλὴ οἰκογένεια.

Ήταν ἀξιωματικὸς κι εἶχε μεγάλη θέση στὶς τάξεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ.

“Οταν ὁ Δημήτριος πίστεψε στὸ Χριστό, ἀφοσιώθηκε μ’ ὅλη του τὴν ψυχὴν γιὰ νὰ βοηθάῃ καὶ νὰ ὑπερασπίζεται τοὺς Χριστιανούς. Μὲ τὴν μεγάλη μόρφωσή του ἔγινε ἀρχηγὸς σὲ κάθε Χριστιανικὴ κίνηση στὴ Θεσσαλονίκη, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τὸν ἀγάπησαν καὶ λάτρευαν τὸ ὄνομά του.

Οἱ ἔχθροὶ ὅμως τῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔβλεπαν τὴ δραστηριότητα αὐτὴ τοῦ Δημητρίου, τὸν κατάγγειλαν στὸ Μαξιμιανό, ὁ ὅποιος τὸν κάλεσε ἐνώπιόν του ν’ ἀπολογηθῆ.

‘Ο Δημήτριος δὲ φοβήθηκε τὸν Αὔτοκράτορα. Παρουσιάσθηκε ἐνώπιόν του καὶ μὲ θάρρος ώμολόγησε, ὅτι εἶναι Χριστιανὸς καὶ ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ τὴ ζωὴν του χάριν τοῦ Χριστοῦ.

‘Ωργίσθηκε τότε ὁ Αύτοκράτορας, ποὺ εἶδε ὅτι δὲν τὸν σέβεται ὁ ἀναιιδῆς αὐτὸς Χριστιανὸς καὶ διάταξε νὰ τὸν φυλακίσουν.

Στὴ φυλακὴ ὁ Δημήτριος πέρασε μερικὲς ἑβδομάδες. Δὲν τοῦ ἔκαμαν κανένα σωματικὸ μαρτύριο, γιὰ νὰ μὴ γίνη πιὸ πολὺ ἀγαπητὸς στοὺς Χριστιανούς. Τὸν ἄφιναν ἔκει, νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὶς στερήσεις αἱ τὶς κακουχίεις.

Τις ήμέρες ἐκεῖνες, στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης ἄρχισαν ἀγῶνες, στοὺς ὅποίους παρευρέθηκε κι ὁ Αὐτοκράτορας μαζὶ μὲ διαλεχτὰ πρόσωπα τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Στρατοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν ἦταν κι ἔνας φίλος τοῦ Αὐτοκράτορα, ὀνομαζόμενος Λυστρός. Εἶχε παράστημα ἀθλητικὸ κι ἔμοιαζε σὰν τὸ γίγαντα Γολιάθ, ποὺ ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἡταν παλαιστὴς εἰφομάχος κι εἶχε νικήσει ὅλους, ποὺ πάλαιψαν ὡς τώρα μαζὶ του, ἄλλες φορές. "Ολοι τὸν ἐφοβοῦντο καὶ κανεὶς δὲν τολμοῦσε ν' ἀγωνισθῇ μαζὶ του.

Τὴν ήμέρα λοιπὸν ἐκείνη παρουσιάσθηκε ὁ Λυαῖος στὸ στάδιο μὲ μεγάλο ἐγωισμὸ κι ἔβαλε τὸν κήρυκα νὰ φωνάζῃ ποιός Χριστιανὸς εἶχε τὸ θάρρος μὲ τὴ πίστη στὸ Χριστό του ν' ἀγωνισθῇ μαζὶ του, ποὺ εἶχε τὴν πίστη στοὺς δικούς του θεούς.

"Ολοι οἱ Χριστιανοί, ποὺ ἦταν στὸ στάδιο ταράχθηκαν. "Ολοι ὅμως ἔτρεμαν στὸ ὄνομα τοῦ Λυαίου, ποὺ τόσους ἄλλους εἶχε θανατῶσει.

Μόνο ἔνας Χριστιανὸς ὀνομαζόμενος Νέστωρ, ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῇ μὲ τὸν εἰδωλολάτρη αὐτό, γιὰ νὰ δείξῃ τὴ μεγάλη δύναμη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

"Ἐτρεξε λοιπὸν ἀμέσως στὴ φυλακή, νὰ συμβουλευθῇ τὸν "Αγ. Δημήτριο καὶ νὰ πάρῃ τὴν εὐχή του.

'Ο Δημήτριος προσευχήθηκε μαζὶ του στὸ Θεό, ζήτησαν κι οἱ δύο τὴ βοήθειά του κι ὁ Νέστωρ μὲ θάρρος τώρα καὶ πίστη ὤρμησε στὸ στάδιο καὶ στάθηκε ἀφοβος μπροστὰ στὸ Λυαῖο.

"Ολοι, ποὺ παρακολουθοῦσαν τοὺς ἀγῶνες, καὶ Εἰδωλολάτρες καὶ Χριστιανοί, λυπήθηκαν, γιατὶ εἰδαν, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς θὰ χανόταν ἄδικα. Κι αὐτὸς ἀκόμα ὁ Λυαῖος ἀρνήθηκε ν' ἀγωνισθῇ μαζὶ του, γιὰ νὰ μὴ τὸν θεωρήσουν ὡς φονέα. 'Ο Νέστωρ ὅμως τὸν ἀνάγκασε νὰ λάβῃ μέρος στὸν ἀγῶνα.

Τότε οἱ δύο ἀντίπαλοι μὲ τὰ ξίφη στὰ χέρια στάθηκαν ἀντιμέτωποι. 'Ο Δημήτριος τὴ στιγμὴ ἐκείνη ζήτησε ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ Νέστορα. Τὸ ἴδιο παρακαλοῦσαν μυστικὰ κι οἱ ἐκεῖ Χριστιανοί.

"Οταν οἱ ἀντίπαλοι κινήθηκαν ὁ ἔνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ὁ Νέστωρ φώναξε: « Θεὲ τοῦ Δημητρίου, βοήθησέ με ». Κι ἀμέσως ὤρμησε ἐναντίον τοῦ Λυαίου καὶ μ' ἔνα χτύπημα τοῦ ξίφους του τὸν ἔφριξε στὸ στῖβο νεκρό.

Σὰν μανιακοὶ τότε οἱ Εἰδωλολάτρες καταράσθηκαν τὸ Νέστορα καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα νὰ διατάξῃ τὸ θάνατό του, καθὼς καὶ τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου, ποὺ τὸν βοήθησε.

Μὲ διαταγὴ τότε τοῦ Αὐτοκράτορα κόπτηκε τὸ κεφάλι τοῦ Νέστορα καὶ στρατιῶτες ἔτρεξαν στὴ φυλακὴ καὶ θανάτωσαν τὸν "Αγ.

Δημήτριο (304 μ. Χ.). Οἱ Χριστιανοὶ πῆραν κρυφὰ τὸ σῶμα του ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τὸ ἔθαψαν.

‘Ο ‘Αγ. Δημήτριος ὡνομάσθηκε «Μεγαλομάρτυς» καὶ «Μυροβλήτης» γιατὶ ἀπὸ τὸν τάφο του, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔγιναν πολλὰ θαύματα, ἔβγαινε καὶ μιὰ εὐώδια.

‘Επειτα ἀπὸ 100 χρόνια ἔχτισαν πάνω στὸν τάφο του μεγαλοπρεπῆ ναό, σὲ ρυθμὸ Βασιλικῆς καὶ τὸν στόλισαν μέσα μὲ μωσαϊκὲς εἰκόνες ἑξαρετικῆς τέχνης. ‘Ο Ναὸς αὐτὸς κάηκε στὴν πυρκαϊὰ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ 1917. Τώρα ἔχει γίνει νέος, ὅμοιος μὲ τὸν παλαιό, κι ἐκεῖ οἱ Θεσσαλονικεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ‘Ελληνες γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὶς 26 Οκτωβρίου.

‘Η Θεσσαλονίκη λατρεύει τὸν ‘Αγ. Δημήτριο ὡς πολιοῦχο της, γιατὶ τὴν ἔσωσε ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους. Στὴ βοήθεια δὲ τοῦ ‘Αγ. Δημητρίου πιστεύομε, ὅτι ἐλευθερώσαμε τὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὶς 26 Οκτωβρίου 1912, τὴν ἡμέρα δηλ. τῆς μνήμης του.

‘Ο ‘Αγ. Δημήτριος παριστάνεται στὶς εἰκόνες ἔφιππος, ὅπως καὶ ὁ ‘Αγ. Γεώργιος. Μὲ τὸ δόρυ του νικάει τὸ Λυατό, δηλ. τὴν Εἰδωλολατρεία. Στὴ μνήμη του ψάλλομε τὸ ἔξῆς Ἀπολυτίκιο:

«Μέγαν εύρατο ἐν τοῖς κινδύνοις
Σὲ ὑπέρμαχον ἡ Οίκουμένη, ἀθλοφόρε, τὰ Ἐθνη τροπούμενον
‘Ως οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν δύναμιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας
τὸν Νέστορα,
Οὔτως, ἄγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ίκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ
μέγα ἔλεος».

γ'. ‘Η ‘Αγία Αἰκατερίνη

‘Η Αἰκατερίνη γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια κι ἡ καταγωγὴ της ἦταν ἀπὸ γένος βασιλικό. Εἶχε μεγάλη μόρφωση κι ὅταν ἀκόμα νέα ἔγινε Χριστιανή, προστάτευε μὲ μεγάλη συμπόνια ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς καὶ μελετοῦσε νύχτα καὶ μέρα τὴν ‘Αγία Γραφή.

‘Οταν ὁ βασιλεὺς Μαξιμίνος διάταξε νὰ θυσίασουν οἱ ὑπῆρκοι του στὰ εἰδωλα, ἡ Αἰκατερίνη ἀφοβῇ παρουσιάσθηκε στὸ Βασιλέα καὶ τὸν κατηγόρησε γιὰ τὴ διαταγὴ αὐτή. Ἐκεῖνος θάυμασε τὴ μόρφωσή της καὶ τὸ θάρρος της καὶ προσπάθησε μὲ κολακεῖες καὶ μὲ ὑποσχέσεις καὶ μὲ ἀπειλές νὰ τὴν κάμη ν’ ἀλλάξῃ τὶς ἰδέες της.

Τίποτε ὅμως δὲν κατώρθωσε καὶ στὸ τέλος ὠργίσθηκε καὶ διάταξε νὰ θανατωθῇ μὲ θάνατο μαρτυρικό.

Τὸ λείψανό της τὸ μετέφεραν στὸ ὅρος Σινᾶ καὶ σώζεται ἐκεὶ ἀκόμα δὲ τάφος της. ‘Ο Αύτοκράτορας Ἰουστινιανὸς ἔχτισε ἀργότερα ἐκεῖ τὴ μονὴ τῆς ‘Αγ. Αἰκατερίνης.

Τὴ μνήμη τῆς μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης γιορτάζομε στὶς 25 Νοεμβρίου.

δ'. Ἡ Ἁγία Βαρβάρα

Ἡ Βαρβάρα γεννήθηκε στὴ Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας καὶ μαρτύρησε τὴν ἴδια ἐποχὴ μὲ τὴν Ἁγία Αἰκατερίνη.

Ο πατέρας τῆς ἦταν φανατικός εἰδωλολάτρης καὶ μισοῦσε τοὺς Χριστιανούς. Ὁταν δὲ ἔμαθε, ὅτι ἡ κόρη του ἔγινε Χριστιανή, ὁ ἴδιος τὴν ἔστειλε στὰ βασανιστήρια καὶ πέθανε.

Ἐπειτα ὅμως ὁ κακοῦργος αὐτὸς πατέρας τιμωρήθηκε, γιατὶ σκοτώθηκε ἀπὸ κεραυνό.

Ἡ Ἁγία Βαρβάρα θεωρεῖται προστάτρια τῶν ἀσθενῶν. Γι αὐτὸ

Ἁγία Αἰκατερίνη καὶ Ἁγία Βαρβάρα.

σὲ πολλὲς Χριστιανικὲς χῶρες ἔχουν τὴν εἰκόνα της στὴν πόρτα τῶν Νοσοκομείων.

Ἐπίσης σὲ πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης θεωρεῖται προστάτρια τῶν ἐργατῶν τῶν μεταλλείων, τῶν μηχανικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν.

Τὸ Ἑλληνικὸν πυροβολικὸν τὴ θεωρεῖ προστάτρια καὶ τὴ γιορτάζει μ' ἐπισημότητα.

Ἐξω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὑπάρχει ναὸς τῆς Ἁγ. Βαρβάρας καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ «Νοσοκομεῖον τῶν λοιμωδῶν νόσων».

Τὴ μνήμη τῆς Ἁγ. Βαρβάρας γιορτάζομε στὶς 4 Δεκεμβρίου.

ε'. Η Μεγαλομάρτυς Μαρίνα

‘Η Μαρίνα γεννήθηκε στήν Πισιδία τῆς Μ. Ἀσίας ἀπὸ πατέρα ἑρέα εἰδωλολάτρη. Πίστεψε στὴν Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἀφοσιώθηκε μὲ ζῆλο σ' ὅλες τὶς Χριστιανικές ἀρετές.

“Οταν δὲ ἡγεμόνας τῆς χώρας τὴν κάλεσε νέον θηρητὴν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν θρησκεία τοῦ πατέρα της, αὐτὴ μὲ θάρρος ἀρνήθηκε καὶ ζήτησε τὸ θάνατό της γιὰ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Χριστό.

“Ἐτσι ή Μαρίνα πέθανε, ἀφοῦ τὴν βασάνισαν σκληρά.

Θεωρεῖται ὡς προστάτρια τῶν μικρῶν παιδιῶν καὶ τὴν μνήμη της γιορτάζουμε στὶς 17 Ιουλίου.

Ἐρωτήσεις

- α) Ποιά εἶναι ἡ σπουδαιότερη αἰτία, γιὰ τὴν ὁποία καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ μίσησαν τὸν Χριστιανισμό;
- β) Ποιοί Αδτοχότορες τῆς Ρώμης κήρυξαν διωγμούς;
- γ) Τί εἶναι τὰ μαστυρολόγια;
- δ) Τί ἔγραψε στὸν Ρωμαίον διηγέτη;
- ε) Τί εἶπε στὸν Ἀρθύρο τῆς Σμύρνης διηγέτη;
- στ) Πῶς περιγράφει ἡ Περιπέτεια τὶς πρώτες ἡμέρες τῆς φυλακήσεώς της;
- ζ) Τί φανερώνει τὸ δόρυ στὶς εἰκόνες τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ τοῦ Ἀγ. Λημνητού;
- η) Μπορεῖς νὰ ἀπομνημονεύσης καὶ νὰ ἐξηγήσης τὰ Ἀπολυτίκια τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ τοῦ Ἀγ. Λημνητού;
- θ) Πότε γιορτάζουμε τὴν μνήμη τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης, τῆς Ἀγ. Βαρβάρας καὶ τῆς Ἀγ. Μαρίνας;

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

9. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (313—867)

\ α'. 'Ο Μέγας Κωνσταντῖνος

'Ο Κωνσταντῖνος γεννήθηκε στὴ Νύσσα τῆς σημερινῆς Γιουγκο-σλαβίας τὸ ἔτος 288 μ.Χ. Πατέρα εἶχε τὸν ἡγεμόνα τῆς ΒΔ Εὐρώπης, τὸν Κωνστάντιο τὸ Χλωρὸν καὶ μητέρα τὴν 'Ελένη, ποὺ ἦταν Χριστιανή.

'Ο Κωνστάντιος δὲν ἦταν Χριστιανός, ἀλλὰ δὲν καταδίωξε τὴ θρησκεία τους. 'Ο Κωνσταντῖνος εἶχε πολλὰ σωματικά καὶ ψυχικά χαρίσματα καὶ διακρίθηκε σ' ὅλους τοὺς πολέμους, ποὺ ἔκαμε ὁ πατέρας του. Γι αὐτό, ὅταν πέθανε ὁ Κωνστάντιος, ὁ στρατὸς τὸν ἀνακήρυξε Αὔτοκράτορα.

Στὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος ἦταν τέσσερες Αὔτοκράτορες καὶ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς διοικοῦσε τὶς χῶρες τοῦ Κράτους του διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος εἶχε πολυαρχία καὶ γι αὐτὸ πολὺ ζημιωνόταν.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Κωνσταντίνου, Αὔτοκράτορας τῆς Ρώμης ἦταν ὁ Μαξίμιος, ποὺ ἦταν διώκτης τῶν Χριστιανῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἥθελε νὰ γίνη Μονοκράτορας σ' ὅλο τὸ Κράτος, κηρύχθηκε πόλεμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κωνσταντίνου.

'Ο στρατὸς τοῦ Κωνσταντίνου, στὸν ὅποιον εἶχαν καταταχθῆ καὶ πολλοὶ Χριστιανοί, ἦταν μικρότερος ἀπὸ τὸ στρατὸ τοῦ Μαξεντίου. 'Ο Κωνσταντῖνος ὅμως, ποὺ εἶχε διδαχθῆ ἀπὸ τὴν μητέρα του γιὰ τὸ Θεὸ τῶν Χριστιανῶν, εἶχε πεποίθηση στοὺς Χριστιανοὺς στρατιῶτες του καὶ στὸν Παντοδύναμο Θεό τους. Γι αὐτὸ βάδισε μὲ θάρρος ἐναντίον τοῦ Μαξεντίου κι ἔφθασε κοντὰ στὸν Τίβερη ποταμὸ (312 μ. Χ.).

Προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ μάχη ἔγινε ἔνα θαῦμα, ποὺ ἔδωκε στὸν Κωνσταντίνο καὶ στὸ στρατὸ του τὴν πεποίθηση, ὅτι θὰ νικήσουν.

'Ο Ιστορικὸς Εὐσέβιος, ποὺ ἔγραψε τὸ βίο τοῦ Κωνσταντίνου, μᾶς δίνει μιὰ περιγραφὴ τοῦ θαύματος ἐκείνου.

«Ἐπλησίαζε ὁ ἥλιος εἰς τὴν δύσιν του, ὅταν εἰς τὸν Οὐρανὸν ἐφάνη φωτεινὸς Σταυρὸς καὶ πέριξ αὐτοῦ αἱ λέξεις ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. Τὸν Σταυρὸν μὲ τὰ γράμματα εἶδαν ὅχι μόνον ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλὰ καὶ ὁ στρατός του. Συνεζήτουν λοιπὸν διὰ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἔως ὅτου ἐνύκτωσεν».

Τὴν νύχτα δὲ Κωνσταντῖνος εἶδε στὴν ὑπνο του τὸ Χριστό, ὁ ὅποιος τοῦ εἴπε νὰ κατασκευάσῃ σημαία μὲ τὸ Σταυρό.

Ο Κωνσταντῖνος ξύπνησε τρομαγμένος κι ἀμέσως ἔδωκε διαταγή νὰ ἐτοιμάσουν τὴ σημαία αὐτή, τὸ «λάβαρο». Τὸ λάβαρο, εἶχεν ἐπάνω τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ γύρω τὴν ἐπιγραφή «Ἐν τούτῳ νίκα».

Οἱ Χριστιανοὶ χάρηκαν, βέβαια, πάρα πολύ, ὅταν εἶδαν τὴ Χριστιανικὴ αὐτὴ σημαία, ὅταν δὲ ἄρχισε ἡ μάχη, ὥρμησαν, μαζὶ μὲ τὸν ἄλλο στρατό, μὲ μεγάλη ὁρμῇ ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων καὶ τοὺς νίκησαν κοντὰ στὴ γέφυρα τοῦ ποταμοῦ, ποὺ λέγεται Μίλβια.

Ἡ Νίκη τοῦ Κωνσταντίνου στὴ Μίλβια γέφυρα.

Ο Μαξέντιος, ἐνῶ ἔτρεχε νὰ σωθῆ, πνίγηκε στὸν Τίβερη, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος μπῆκε στὴ Ρώμη, ὅπου ἀνεκηρύχθη Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Στὴ Ρώμη σώζεται ἀκόμη μιὰ θριαμβευτικὴ ἀψίδα τοῦ Κωνσταντίνου γιὰ ἀνάμνηση τῆς νίκης του.

β'. Τὸ Διάταγμα στὰ Μεδιόλανα

Στὸ Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος Αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Λικίνιος.

Σ' αὐτὸν ὁ Κωνσταντῖνος ἔδωκε γιὰ σύζυγο τὴν ἀδελφή του καὶ μαζὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀφῆσουν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ προσκυνοῦν ἔλευθερα τὴ Θρησκεία τους. Τὸ ἔτος λοιπὸν 313 ἐβγαλαν κι οἱ δυό τους τους ἔνα διάταγμα στὰ Μεδιόλανα. Τὸ διάταγμα αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν Ἰστορία τῆς Ἐκκλησίας μας, γιατὶ ἀπὸ τότε οἱ Χριστιανοὶ ἦταν ἔλευθεροι νὰ λατρεύουν τὸ Χριστό.

"Επειτα δύως ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ Λικίνιος ἀλλαξε γνώμη κι ἄρχισε νὰ καταδιώκῃ τους Χριστιανούς, ποὺ ἦταν στὸ Κράτος του. Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ μαρτύρησαν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνη μαρτύρησαν στὴ Σεβάστεια τοῦ Πόντου σαράντα Χριστιανοὶ στρατιῶτες, ποὺ γιορτάζονται στὶς 9 Μαρτίου ὡς «τεσσαράκοντα μάρτυρες».

'Ο Κωνσταντῖνος ὡργίσθηκε ἐναντίον τοῦ Λικίνιου καὶ τοῦ κήρυξε τὸν πόλεμο. Ἐκεὶ κοντὰ στὴν Ἀδριανούπολη τὸν νίκησε κι ἔμεινε μόνος Αὐτοκράτορας δὲν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ (324 μ. Χ.)]

γ'. Ο Κωνσταντῖνος προστάτης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας

"Οταν δ Κωνσταντῖνος ἔγινε Μονοκράτορας, τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἀλλαξαν δψη, μὲ τὰ ἔξης μέτρα, ποὺ πῆρε.

Μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴ Ρώμη στὸ Βυζάντιο, ποὺ τὸ ὀνόμασε «Νέα Ρώμη» καὶ ποὺ ἀργότερα ὠνομάσθηκε «Κωνσταντινούπολις». Ἡ μεταφορὰ τῆς πρωτευούσης ἔγινε στὶς 11 Μαΐου 330 μ. Χ.

"Αρχισε νὰ διοργανώνῃ τὸ Κράτος σὲ βάσεις Χριστιανικές.

Κήρυξε τὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία ως ἐπίσημη Θρησκεία τοῦ Κράτους.

"Εδώκε στοὺς Χριστιανοὺς τοὺς ναούς, ποὺ τοὺς εἶχαν πάρει οἱ Εθνικοί.

Κατάργησε τὸ σταυρικὸ θάνατο τῶν κακούργων.

"Εδώκε ἀδεια στὶς Ἑκκλησίες νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς δούλους.

Στὰ νομίσματά του ἔβαλε τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ στὸν ἀνδριάντα του τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

"Εδώκε προνόμιο στοὺς κληρικούς νὰ μὴ πληρώνουν φόρους.

"Ωρισε τὴν Κυριακὴ ἡμέρα ἀργίας.

"Ἐχτίσε μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς στὴ Ρώμη καὶ στὴν Ἀντιόχεια. Στὴν Κωνσταντινούπολη ἔχτισε τὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ναὸ τῶν Ἅγ. Ἀποστόλων.

Διώρισε στὰ ἀνώτερα δημόσια ἀξιώματα "Ελληνας Χριστιανός, γιατὶ καὶ τὸ Βυζάντιο καὶ ὅλη ἡ Ἀνατολὴ ἦταν Ἑλληνικά.

Κάλεσε τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, δπως θὰ μάθωμε, γιὰ νὰ προστατέψῃ τὶς ἀλήθειες τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας.

"Ἐτοι τώρα ἡ Χριστιανικὴ Ἑκκλησία βρῆκε τὴν προστασία της, τὸ δὲ Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος, ὠνομάσθηκε Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία κι ὑστερα 'Ελληνική, γιατὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε σ' ὅλο τὸ Κράτος διαδοθῆ κι ἔγινε καὶ ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Κράτους.

'Ο Κωνσταντῖνος ἀγάπησε μὲν τὴν Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ πί-

στεψε, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἀκόμη βαπτισθῆ. "Οταν ὅμως νόησε τὸ θάνατο του στὴ Νικομήδεια, ζήτησε καὶ βαπτίσθηκε. Πέθανε στὶς 21 Μαΐου 337 σὲ ἡλικία 63 ἔτῶν.

8'. Ἡ Ἅγια Ἐλένη

"Ἡ εὐσεβεστάτη μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου, ποὺ εἶχε γίνει Χριστιανή, ἕκαμε πολλὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας. Εἶχε πίστη καὶ ἀφοσίωση μεγάλη στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὃποιον ἐδίδαξε καὶ στὸν Υἱὸν τῆς.

"Ἡ σεβαστὴ αὐτὴ μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου, ἀπὸ τὴ μεγάλη τῆς

Κωνσταντίνος καὶ Ἐλένη.

εὐλάβεια πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἕκαμε ἀνασκαφές καὶ βρῆκε τὸν Τίμιο Σταυρό, πάνω στὸν ὃποιο μαρτύρησε ὁ Χριστός μας. Στὸ μέρος, ποὺ τὸν βρῆκε, ἔχτισε τὸ μεγαλοπρεπῆ Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, ποὺ σώζεται μέχρι σήμερον, κι ὑψώσε τὸ σταυρό.

"Ο Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως είναι τὸ προσκύνημα ὄλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Χιλιάδες προσκυνητῶν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Χριστιανωσύνης πηγαίνουν κάθε χρόνο στὸν Πανάγιο Τάφο καὶ παρακολουθοῦν τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Φωτὸς καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

"Ἡ Ἐλένη ἔχτισε ναὸ καὶ στὴ Βηθλέεμ, ὅπου γεννήθηκε ὁ Κύριος, καὶ σ' ἄλλες πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Πέθανε τὸ 326 μ. Χ.

"Ἡ ιστορία ὀνομάζει τὸν Κωνσταντίνο «Ισαπόστολον καὶ Ἀγιον»

γιατὶ βοήθησε γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Θρησκείας μας, ὅπως ἔκαμαν κι οἱ Ἀπόστολοι

Ἐπίσης ὀνομάζει καὶ τὴν μητέρα του «Ἄγια καὶ Ἰσαπόστολο» καὶ γιορτάζουμε τὴν μνήμη τους στὶς 21 Μαΐου.

Στὴ γιορτὴ τους ψάλλει ἡ Ἑκκλησία τὸ Ἀπολυτίκιο :

«Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἔξ ἀνθρώπων δεξάμενος
‘Ο ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσαν πόλιν
τῇ χειρὶ Σου παρέθετο.

“Ἡν περίζωσε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου,
μόνε Φιλάνθρωπε».

Ἐπίσης ψάλλει κι ἄλλο τροπάριο :

«Κωνσταντῖνος σῆμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἐλένῃ
Τὸν Σταυρὸν ἐμφαίνουσαι, τὸ πανσεβάσμιον ξύλον,
Πάντων μὲν τῶν Ἰουδαίων αἰσχύνην ὄντα,
ὅπλον δὲ πιστῶν Ἀνάκτων κατ’ ἐναντίων.
Δι’ ἡμᾶς γάρ ἀνεδείχθη σημεῖον μέγα καὶ ἐν πολέμοις φρικτόν».

Ἐρωτήσεις

- a) Τί γράφει ὁ ἴστοριος Εὐσέβιος γιὰ τὸ δραμα τοῦ Κωνσταντίνου;
- β) Γιατὶ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάρων ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν Ἰστορία τῆς Ἑκκλησίας μας;
- γ) Γιατὶ ἡ Ἰστορία μας κι ἡ Ἑκκλησία μας χρεωστοῦν εὐγνωμοσύνη στὸν Κωνσταντίνο;
- δ) Τί εἶναι ὁ Πανάγιος Τάφος.
- ε) Μπορεῖς ν' ἀπομημονεύσης καὶ νὰ ἐξηγήσης τὰ δύο τροπάρια τῆς γιορτῆς τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης;

10. ΑΙΡΕΣΕΙΣ

“Οταν σταμάτησαν τελειωτικὰ οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν, οἱ Διδάσκαλοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας ἀρχισαν νὰ ἐρμηνεύουν τὴν Χριστιανικὴ διδασκαλία.

Μερικοὶ ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἀκολουθοῦσαν τὴν σωστὴ ἐρμηνεία, ἀλλὰ δίδασκαν πολλά, ποὺ δὲν ἦταν σύμφωνα μὲ ἐκεῖνα, ποὺ δίδαξε ὁ Κύριος κι οἱ Ἀπόστολοι.

Ἐτσι παρουσιάσθηκαν οἱ λεγόμενες «Αἱρέσεις». Οἱ αἱρετικοὶ δὲ αὐτοὶ ἔφεραν μεγάλες διαφωνίες ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς, ποὺ τάραξαν τὴν Ἑκκλησία μας πολλὰ χρόνια.

Ἐπὶ τέλους οἱ αἱρέσεις αύτὲς κι οἱ αἱρετικοὶ καταδικάσθηκαν ἀπὸ τὶς «Οἰκουμενικὲς Συνόδους», γιὰ τὶς ὅποιες μάθαμε, καὶ νίκησε ἡ

‘Ορθοδοξία, δηλ. ή σωστή ἐρμηνεία τῆς Χριστιακῆς Διδασκαλίας.

Τέτοιες «Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι» ἔγιναν ἑπτά. Οἱ σπουδαιότερες ὅμως εἶναι δύο :

‘Η Α’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, στὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ

‘Η Β’ στὴν ἐποχὴ τοῦ Αὐτοκράτορα Μεγ. Θεοδοσίου.

α'. ‘Ο “Αρειος καὶ ή Α’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ.Χ.)

‘Ο “Αρειος ἦταν πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας.

‘Αν καὶ ἦταν πολὺ μορφωμένος, ὅμως ἔπεισε σὲ σφάλμα σοβαρώτατο.

‘Αρχισε νὰ διδάσκῃ, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Θεὸς ἀληθινός, ὅπως ὁ Πατέρας, ἀλλὰ εἶναι κατίσματα, ὅπως κι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ τὸ τελειότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα κτίσματα. Μόνο δὲ γι’ αὐτὸ πρέπει νὰ τοῦ ἀποδίδουμε θεῖες τιμές.

‘Επειδὴ στὴ διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Ἀρείου ἀρχισαν νὰ πιστεύουν πολλοί, ἡ Ἐκκλησία ἀναστατώθηκε. ‘Ο Αρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ‘Αλέξις καὶ ὁ Διάκονός του ‘Αθανάσιος κάλεσαν τὸν Ἀρειο καὶ προσπάθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνη του, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν τίποτε μὲ τὶς πατρικές τους συμβουλές. Τότε κάλεσαν στὴν Ἀλεξανδρεία « ‘Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο » ἀπὸ τὴν ὅποια καταδικάσθηκε ὁ Ἀρειος καὶ ἡ αἵρεσή του.

‘Ο “Αρειος ὅμως ἔξακολουθοῦσε τὴ διδασκαλία του καὶ στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη, ποὺ πῆγε ἀργότερα.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἔγιναν « ‘Αρειανοί » δηλ. πίστεψαν στὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δοκιμάζοντας τὸν Χριστιανικὸν κόσμον χωρίσθηκε σὲ δυὸ ἀντίπαλα κόμματα, ποὺ ἔφεραν μεγάλες ταραχές στὴν Ἐκκλησία.

Τότε ὁ Αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνη στὸ Χριστιανικὸν κόσμο, κάλεσε τὴν Α’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας (325 μ. Χ.). Σ’ αὐτὴ πῆραν μέρος 318 Ἅγιοι Πατέρες ἀπὸ δόλο τὸ Κράτος, ποὺ ἦταν γνωστοὶ γιὰ τὸν ἄγιο βίο τους καὶ γιὰ τὰ βασανιστήρια, ποὺ ἔπαθαν στοὺς διωγμούς. Ο ἕδιος δὲ ὁ Αὐτοκράτορας μίλησε στοὺς Πατέρες αὐτοὺς καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ φροντίσουν νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη στὸν ταραχγμένο Χριστιανικὸν κόσμο. Στὴ Σύνοδο κάλεσαν καὶ τὸν Ἀρειο.

‘Αρχισε λοιπὸν ἡ συζήτηση καὶ μίλησαν ἐναντίον τοῦ Ἀρείου πολλοί. Ἐκεῖνοι ὅμως, ποὺ περισσότερο ἀποστόλωσαν τὸν Ἀρειο, ἦταν ὁ Διάκονος τῆς Ἀλεξανδρείας ‘Αθανάσιος, ὁ Ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας Νίκολαος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος Σπυρίδων.

Τέλος ἡ Σύνοδος καταδίκασε τὸν Ἀρειο ὡς αἱρετικὸν καὶ διά-

ταξει τὴν ἔξορία του. Ἐπειτα ἔγραψε τὰ 7 ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ποὺ διδάσκουν τί πρέπει νὰ πιστεύωμε οἱ Χριστιανοὶ γιὰ τὸν Πατέρα Θεὸν καὶ γιὰ τὸ Χριστό, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ταχτοποίησε καὶ μερικὰ ἄλλα θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ ὡρισε πότε νὰ γιορτάζεται τὸ Πάσχα.

Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου φάνηκε, ὅτι σταμάτησε. Ὁμως οἱ ὀπαδοὶ του ἔμειναν γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ πολλοὶ Αὐτοκράτορες ἤταν Ἀρειανοί.

β'. Ο Μακεδόνιος καὶ ἡ β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ.Χ.)

Οταν ἄρχισε νὰ ἡσυχάζῃ ἡ Ἑκκλησία ἀπὸ τὴν ἀναστάτωση, ποὺ τῆς ἔφερε ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου, παρουσιάσθηκε ἔπειτα ἀπὸ λίγα χρόνια ἄλλη αἵρεση, τοῦ Μακεδόνιου.

Ο Μακεδόνιος ἤταν Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὸς ἐδίδασκε, ὅτι τὸ Ἀγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ὅπως δὲν Ἀρειος δίδασκε, ὅτι δὲ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἄρχισαν νέες ταραχές στὴν Ἑκκλησία, ὁ Αὐτοκράτορας Θεόδοσιος δὲν μέγας κάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὴν β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 381 μ. Χ. Σ' αὐτὴ ἔλαβαν μέρος 150 Ἀγιοι Πατέρες καὶ Πρόδρομοι τῆς ἔγινε δὲ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ καταδίκασε τὸ Μακεδόνιο καὶ τὴν αἵρεσή του, καὶ, γιὰ συμπλήρωση τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ἔγραψε ἀκόμα πέντε ἄρθρα, τὰ ὅποια μᾶς μιλοῦν γιὰ τὸ Ἀγιο Πνεῦμα, γιὰ τὴν Ἑκκλησία, γιὰ τὸ Βαπτισμόν καὶ γιὰ τὴ μέλλον σαζωή.

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, ποὺ λέγεται καὶ «Πιστεύω», ξεχωρίζει τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ἀπὸ τοὺς Αἵρετικους. Ἐχει δὲ 12 ἄρθρα τὰ ἔξι :

1. «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ γῆς, δρατῶν τε πάντων καὶ ὀφράτων.

2. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μυνογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, δόμοισιν τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος Ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανούς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός.

7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἄγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

9. Εἰς μίαν ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

10. Ὁμοιογῶν ἐν βάττισμα εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶν ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰώνος. Ἀμήν».

Ἄπο τὸ σύμβολο αὐτὸ τῆς Πίστεως ἔχομε τὴ σωστὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, τὴν δόπιον πρέπει κάθε ἀληθινὸς Χριστιανὸς νὰ πιστεύῃ καὶ νὰ ὁμοιογῇ.

Ἐρωτήσεις

a) Τί λέγονται Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι;

β) Πόσες Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι ἔγιναν καὶ γιατί;

γ) Τί δίδασκε ὁ Ἄρειος καὶ τί ὁ Μακεδόνιος;

δ) Μπορεῖς ν' ἀπομημονεύσης, διποτεῖς ὑποχρέωση σὰν Χριστιανός, τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως»;

11. ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἄπο τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου παρουσιάσθηκαν οἱ μεγάλοι καὶ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὰ βιβλία τους κατώρθωσαν νὰ ἔχαφανίσουν τὶς διάφορες αἵρεσεις καὶ νὰ δώσουν στὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων τὴν ὀρθὴ ἔρμηνεία.

Οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ Πατέρες εἰναι οἱ μεγάλοι διδασκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, ή δόπιοι τοὺς τίμησε ξεχωριστὰ γιὰ τοὺς ἀγῶνες, ποὺ ἔκαμαν χάριν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς Ἅγιους Πατέρες καὶ Διδασκάλους, οἱ σπουδαιότεροι εἰναι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, καὶ οἱ τρεῖς Ἱεράρχες Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

α'. Ἅγιος Ἀθανάσιος

Ο Ἅθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 295 μ.Χ. καὶ πέθανε στὴν ἴδιο πόλη σὲ ἡλικία 78 ἑτῶν. Οἱ γονεῖς του ἦταν πτωχοί, ἀλλὰ εὔσεβεῖς Χριστιανοὶ κι ἔδωκαν σ' αὐτὸν μόρφωση Χριστιανική.

Ἄπο τὰ νεανικά του χρόνια ὁ Ἅθανάσιος ἔδειξε ἀγάπη γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ κληρικοῦ. Ἡταν εὔσεβής κι ἐνάρετος, ἐπιμελής, φιλότιμος κι ἐργατικός, κι ὅλοι οἱ συμμαθητές του τὸν ἐκτιμοῦσαν.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας Αλέξανδρος τὸν ἀγάπησε καὶ τὸν χειροτόνησε Αρχιδάκονο. "Οταν δὲ ἔγινε ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴ Νίκαια, ὅπως μάθαμε, δ 'Αθανάσιος ἔλαβε μέρος στὶς συζητήσεις κι ὅλοι θαύμασαν γιὰ τὴ σοφία του.

"Επειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Αλεξάνδρου ἔγινε Αρχιεπίσκοπος στὴν Αλεξανδρεία καὶ κυβέρνησε τὶς Ἐκκλησίες τῆς Περιφερείας του περισσότερο ἀπὸ σαράντα χρόνια μὲ μεγάλη σύνεση. "Όλοι τοῦ ἔδειχναν ἀγάπη, σεβασμὸ καὶ ὑπακοή.

Οἱ Αρειανοὶ δὲ μως, ποὺ τὸν θεωροῦσαν ἔχθρο τους ἐπικίνδυνο, τὸν κατηγόρησαν πολλὲς φορὲς στοὺς Αὐτοκράτορες καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν ἔξορίσουν δέκα φορές.

Εἶναι μεγάλες οἱ ταλαιπωρίες, ποὺ ὑπόφερε δ 'Αθανάσιος ἀπὸ τὶς συκοφαντίες τῶν Αρειανῶν. Τὸν κατηγόρησαν ὡς στασιαστὴ, ὡς μάγο καὶ ὡς φονέα ἀκόμη. Τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριο, μὲ τὴ βαριὰ κατηγορία, δῆτι τάχα θανάτωσε κάποιον, λεγόμενον Ἀρσένιο, τοῦ δοποίου μάλιστα ἔκοψε τὸ χέρι. Ο Αθανάσιος παρουσίασε στὸ δικαστήριο τὸν ἕδιο τὸν Αρσένιο, ἔδειξε στοὺς δικαστὲς τὰ δυό του χέρια καὶ εἶπε: « "Ἄσ μὴ ζητῇ κανεῖς ἄλλο χέρι, γιατὶ δύο χέρια μᾶς ἔδωκε ὁ Θεός". Άλλὰ καὶ ὅλες τὶς συκοφαντίες καὶ ἐπιθέσεις καὶ ἔξορίες, τὶς δεχόταν μὲ μεγάλη ύπομονή. Στοὺς τόπους τῆς ἔξορίας του δὲν ἔπαιε νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Τοὺς Χριστιανούς, ποὺ ἔκλαιγαν γιὰ τὶς ἔξορίες του καὶ τὶς ταλαιπωρίες του, τοὺς παρηγοροῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε:

— "Εχετε θάρρος καὶ ύπομονή. Σύννεφο εἶναι καὶ θὰ περάση. Ο Θεὸς δὲ θὰ μᾶς ξεχάσῃ.

Καί, πραγματικά, ὅλα πέρασαν κι ὁ Αθανάσιος γύρισε στὴν Αλεξανδρεία, ὅπου ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου του.

"Ἐγραψε πολλὰ βιβλία, μὲ τὰ δόποια ὑπερασπίζεται τὴν Ορθοδοξία. Σ' αὐτὰ θαυμάζεται δ 'Αθανάσιος γιὰ τὶς πολλὲς γνώσεις του καὶ τὰ μεγάλα νοήματα, μὲ τὰ δόποια πολέμησε τοὺς Αἵρετικούς καὶ στήριξε τὴ σωστὴ Χριστιανικὴ διδασκαλία. Γιὰ τὸ λόγο δὲ αὐτὸνομάσθηκε «στῦλος τῆς Ορθοδοξίας».

Η Εκκλησία τὸν ἀναγνώρισε ὡς "Άγιο καὶ ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 18 Ιανουαρίου, ποὺ πέθανε καὶ στὶς 12 Μαΐου, ποὺ ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του. Ψάλλει δὲ ἡ Εκκλησία τὸ Απολυτίκιο:

«Στῦλος γέγονας Ορθοδοξίας
θείους δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Εκκλησίαν
Ιεράρχα Αθανάσιος,
τῷ γάρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν δόμοούσιον ἀνακτηρύξας
Κατήσχυνας Αρειον.
Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ικέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν
τὸ μέγα ἔλεος».

β'. 'Ο Βασίλειος ὁ Μέγας

'Ο Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τὸ 330 μ. Χ. ἀπὸ γονεῖς Χριστιανούς, πλουσίους κι εὐγενεῖς. 'Ο πατέρας του λεγόταν κι αὐτὸς Βασίλειος καὶ ἡ μητέρα του ἦταν ἡ εὐσεβής καὶ ἐνάρετη Ἐμμέλεια. Αὐτὴ ἔδωσε στὸ Βασίλειο ἀπὸ μικρὴ ἡλικία ὀνατροφὴ Χριστιανικὴ καὶ τοῦ δίδαξε τὰ αἰσθήματα τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης στοὺς πτωχούς καὶ τοὺς πάσχοντας.

"Όταν τελείωσε τὶς σπουδές του στὴν πατρίδα του, ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε στὴν Κωνσταντινούπολη κι ἔπειτα στὰς Ἀθήνας, γιὰ νὰ πάρῃ μεγαλύτερη μόρφωση.

Στὴν Κωνσταντινούπολη σπούδασε τὴ θεολογία καὶ τὰ νομικὰ καὶ στὰς Ἀθήνας τὴ φιλοσοφία καὶ τὴ ρητορική. Στὰς Ἀθήνας ἔμεινε τέσσερα χρόνια καὶ συνδέθηκε μὲ ἀδελφικὴ φιλία μὲ τὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζίνο, ποὺ σπούδαζε κι αὐτὸς ἐκεῖ.

"Όταν ἥλθε στὴν Καισάρεια, βαπτίστηκε κι ἔγινε διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Ἐπειδὴ ὅμως προτιμοῦσε τὴ θεολογία, ἔφυγε σ' ἕνα μοναστήρι τοῦ Πόντου. Ἐκεῖ ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸ πῆγε καὶ ὁ φίλος του Γρηγόριος καὶ μαζὶ ἀφέρωσαν τὸν καιρό τους νὰ μελετοῦν τὴν Ἀγία Γραφὴ καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς.

'Αργότερα ὁ Βασίλειος χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Καισαρείας καὶ ἀμέσως ἄρχισε νὰ φανερώνῃ τὰ Χριστιανικά του αἰσθήματα.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας του τὸ μοίρασε στοὺς πτωχούς. 'Ἄλλ' ἀκόμα, κι ὅσα ἔπαιρνε ὡς Μητροπολίτης, τὰ μοίραζε κι αὐτὰ κι αὐτὸς ζούσε μιὰ ζωὴ ταπεινή.

"Ἐπεισε τοὺς πλουσίους ν' ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά του καὶ σὲ μιὰ μεγάλη πεῖνα (τὸ 368) ἔσωσε ἀπὸ τὸ θάνατο πολλούς.

'Ἐπίστης μὲ τὸ ὑπέρλοιπο μέρος τῆς περιουσίας, ποὺ τοῦ ἔμεινε, καὶ τὴ συνδρομὴ τῶν πλουσίων, ἴδρυσε στὴν Καισάρεια Πτωχοκέμειο, Νοσοκομεῖο καὶ Ὁρφανοστροφεῖο. Τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτὰ ἴδρυματα ἀποτελοῦσαν μιὰ ὀλόκληρη συνοικία, τὴν ὅποιαν ὀνόμασαν «Βασιλειάδα» γιὰ τιμὴ τοῦ ὀνόματός του.

'Ο Βασίλειος δὲν ἦταν μόνο μεγάλος φιλάνθρωπος. Ἡταν καὶ ἀκλόνητος στὴν Χριστιανικὴ πίστη του. Τὴν πίστη του αὐτὴ τὴν ἔδειξε ὅταν ἦταν Αὐτοκράτορας ὁ Οὐάλης.

'Ο Οὐάλης ἦταν Ἀρειανὸς κι εἶχε στείλει τὸν ἀντιπρόσωπό του Μόδεστον ὃλους τοὺς Ἐπισκόπους, γιὰ νὰ τοὺς πείσῃ μὲ ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλές νὰ γίνουν κι ἔκεινοι Ἀρειανοί.

"Όταν ὁ Μόδεστος ἔφθασε στὴν Καισάρεια, ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπάντησε μὲ τόλμη καὶ θάρρος, ὅτι ἀρνεῖται νὰ ὑπακούσῃ στὸ θέλημα τοῦ Αὐτοκράτορα.

Τότε ὁ Μόδεστος τοῦ εἶπε:

- Ποτὲ δὲν μοῦ μίλησε Ἐπίσκοπος τόσον θαρραλέα.
- Φαίνεται ότι ποτὲ δὲ συνάντησες ἀληθινὸς Ἐπίσκοπο, τοῦ ἀπάντησε ὁ Βασίλειος.

“Οταν δὲ ὁ Μόδεστος τὸν ἀπείλησε ὅτι θὰ τοῦ δημεύσῃ τὴν περιουσία του, ὅτι θὰ τὸν ἔξορίσῃ, θὰ τὸν βασανίσῃ καὶ θὰ τὸν θανατώσῃ, ὁ θαρραλέος Ἱεράρχης ἀπάντησε :

—Δὲ φοβοῦμαι τίποτε ἀπὸ αὐτά. Περιουσία δὲν ἔχω, παρὰ μόνο λίγα ἐνδύματα καὶ μερικὰ βιβλία. ἔξορία δὲν γνωρίζω, γιατὶ στὸν κόσμο αὐτὸν εἴμαστε ὅλοι ξένοι κι ὅπου κι ἀν μὲ στείλετε είναι τὸ ἕδιο

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες.

γιὰ μένα. Βασανιστήρια δὲν είναι δυνατὸν νὰ μοῦ ἐπιβάλετε, γιατὶ τὸ σῶμα μου είναι τόσῳ εύαίσθητο, ώστε θὰ πεθάνω μὲ τὸ πρῶτο μαρτύριο. Ὁ θάνατος δὲν μὲ φοβίζει, γιατὶ θὰ μὲ ἐνώσῃ μὲ τὸ Θεό. Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἴμαστε ταπεινοί. “Οταν ὅμως πρόκειται γιὰ τὴν ἀγάπη μας στὸ Θεό, δὲν φοβόμαστε. Καὶ φωτιὰ καὶ ξίφη καὶ θηρία, είναι γιὰ μᾶς χαρὰ κι ὅχι φόβος. Αὐτὰ ὅλα νὰ τὰ ἀναφέρης στὸν Αὐτοκράτορα, ποὺ σ' ἔστειλε.

“Οταν δέ Ούάλης ἔμαθε ἀπὸ τὸ Μόδεστο τὴν ἀνδρικήν αὐτὴν στάσην τοῦ Βασίλείου, αἰσθάνθηκε τέτοιο θαυμασμόν, ὥστε τὸν ἄφησε ήσυχο.

‘Ο Βασίλειος ἔγραψε πολλὰ βιβλία, μὲν τὰ διποῖα πολέμησε τὸν Ἀρειανισμὸν καὶ τὶς ἄλλες αἵρεσεις καὶ στήριξε τὴν δρθόδοξην πίστην.

Ἐπίσης ἔγραψε καὶ ἄλλα γιὰ τοὺς νέους. Μὲν αὐτὰ τοὺς παρακινοῦσεν νὰ μελετοῦν τὰ ‘Ελληνικὰ γράμματα, τὰ διποῖα πολὺ θὰ τοὺς ὠφελοῦσαν.

“Εγραψε ἀκόμα πολλὲς ὡραῖες εὐχὲς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Θείας Λειτουργίας, ποὺ γίνεται δέκα φορὲς τὸ χρόνο.

Ἐπειδὴ δέ οὐαὶ τοῦ Βασίλειος εἶχε ἀφοσιωθῆναι στὸ μοναχικὸ βίο, φρόντισε νὰ κάμη τοὺς μοναχοὺς χρήσιμους στὴν κοινωνία, μὲν τὸ νὰ ἀσχολοῦνται στὰ γράμματα, στὴ φιλανθρωπία καὶ στὰ ἐργάζειρα διαφόρων εἰδῶν. Ἐγραψε δὲ καὶ κανονισμὸν γιὰ τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν.

Πέθανε τὸ 279, σὲ ἡλικία 49 ἑτῶν, ἀπὸ τὴν μεγάλην ἔξαντλησην τοῦ σώματός του καὶ στὴν κηδεία του ἦταν τόσο πολὺς κόσμος, ὥστε πολλοὶ πέθαναν ἀπὸ ἀσφυξία. Αὐτοὺς τοὺς καλοτύχιζαν, γιατὶ θὰ ἦταν στὸν παράδεισο τὴν ἴδιαν ἡμέρα μαζὶ μὲ τὸ Βασίλειο, ποὺ εἶχε ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ τελείου ἀνθρώπου καὶ τοῦ τελείου Χριστιανοῦ.

‘Η Ἐκκλησία μας τὸν τιμάει ὡς ἄγιο καὶ τὸν ὀνόμασε «Μέγαν Ιεράρχην Οὐρανοφάντορα καὶ Οἰκουμενικὸν Διδάσκαλον». Γιορτάζει δὲ τὴν μνήμην του τὴν πρώτην Ιανουαρίου, τὴν ἡμέραν ποὺ πέθανε.

Στὴ γιορτή του ἡ Ἐκκλησία ψάλλει τὸ ἀκόλουθον Ἀπολυτίκιο :

«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἔξηλθεν δὲ φθόγγος σου
ὡς δεξαμένη τὸν λόγον σου,
δι’ οὐθεοπρεπῶς ἐδογμάτισες
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἥθη κατεκόσμησας
Βασίλειον Ἱεράτευμα, Πάτερ ὁσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγαν ἔλεος».

‘Η ἔρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου είναι ἡ ἔξῆς :

Σ’ ὅλη τὴν γῆν ἀκούσθηκε ἡ διδασκαλία σου καὶ τὴν δέχτηκαν ὅλοι. Μὲ τὴ διδασκαλία σου αὔτὴ κήρυξες, ὅπως ἐπρεπε, τὸ δημιουργὸ Θεό, καὶ ἔδειξες τὰ ἥθη, τὰ διποῖα πρέπει νὰ ἔχουν οἱ τέλειοι ἀνθρώποι. Γι αὐτό, Βασίλειε, ποὺ είσαι ἀρχιερεὺς καὶ ἄγιος πατέρας, σὲ παρακαλοῦμε νὰ μισιτεύσης στὸ Θεόν μᾶς δίνη τὸ μεγάλο ἔλεος.

γ'. Ο Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Γεννήθηκε στὴν Αριανζό τῆς Καππαδοκίας τὸ 329 μ.Χ. ‘Η μητέρα του Νόνα ἤταν εύσεβής κι ἐνάρετη Χριστιανή. Αὐτὴ κατήχησε στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία τὸ σύζυγό της, Γρηγόριο κι αὐτὸν

όνομαζόμενο, πιού ἔγινε ἀργότερα Ἐπίσκοπος στὴ Ναζιανζό, καὶ στὸν Υἱό της ἔδωκε μόρφωση Χριστιανική.

Τις πρῶτες σπουδές του ἔκαμε δὲ Γρηγόριος στὴν Καισάρεια. Ἔπειτα πῆγε στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ στὰς Ἀθήνας, ὅπου γνωρίσθηκε κι ἔγινε φίλος τοῦ Βασίλειου, ὅπως εἶδαμε.

Ἄφοῦ ἔμεινε στὰς Ἀθήνας ἔξι χρόνια καὶ πῆρε μεγάλη μόρφωση, πῆγε στὸν Πόντο, ὅπου ἦταν ὁ φίλος του Βασίλειος καὶ μαζί του ἐπεδόθηκε στὴ μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

Ἐπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ γύρισε στὴ Ναζιανζό, ὅπου ὁ πατέρας του τὸν χειροτόνησε Πρεσβύτερο.

Τόσο πολὺ ἔγινε γνωστὴ ἡ μόρφωση καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἀρετὴν τοῦ Γρηγορίου, ὡστε ἀπὸ πολλὰ μέρη τὸν ζητοῦσαν γιὰ Ἐπίσκοπο. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ δεχθῇ, γιατὶ δὲ θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ίκανὸ γιὰ τέτοιο ὀξύωμα. Γι αὐτὸ ἔφυγε καὶ πῆγε στὴ Σελεύκεια.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Ἀρειανοὶ εἶχαν πληθύνει στὴν Κωνσταντινούπολη, γιατὶ βρῆκαν ὑποστήριξη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Οὐάλη, πιού ἦταν κι αὐτὸς Ἀρειανός. Εἶχαν μάλιστα πάρει ὅλους τοὺς ναοὺς τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τοὺς εἶχαν ἀφίσει μόνο τὸ μικρὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας. Ἡ Ὁρθοδοξία βρισκόταν σὲ μεγάλο κίνδυνο.

Τότε οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάλεσαν γιὰ βοήθεια τὸ Γρηγόριο, τοῦ ὁποίου εἶχαν μάθει τὰ μεγάλα χαρίσματα.

Ο Γρηγόριος, εἶδε κι αὐτὸς τὸν κίνδυνο τῆς Ὁρθοδοξίας καί, χωρὶς δισταγμό, ἔφθασε στὴν Κωνσταντινούπολη, κι ἀρχισε ὀμέσως τὸ ἔργο του. Στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας μίλησε πέντε λόγους θαυμάσιους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀπέδειξε τὴ θεωρία τῶν Ἀρειανῶν ὡς ἀντίθετη μὲ τὴ Χριστιανικὴ ἀλήθεια, πιού ἀναγνωρίζει τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὄλοι οἱ Ὁρθόδοξοι ἔτρεχαν ν' ἀκούσουν τοὺς λόγους του αὐτοὺς καὶ στήριζαν περισσότερο τὴν ὄρθη τους πίστη.

Οἱ Ἀρειανοὶ εἶδαν πόσο δυνατὸς ἀντίπαλος ἦταν δὲ Γρηγόριος κι ἀρχισαν διωγμὸ ἐναντίον του. Κάποτε δὲ ὠρμήσαν στὸ ναό, ὅπου ἔκανε τὴ λιτουργία κι ἐκεῖ, τὴν ἱερὴ αὐτὴ ὠρα, οἱ ἀσεβεῖς τὸν ἐτραυμάτισαν.

Ο Γρηγόριος ὅμως δὲν φοβήθηκε τοὺς διωγμούς. Ἐξακολεύθησε μὲ θάρρος καὶ μὲ πίστη τὸ ἔργο του καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπικρατήσῃ δὲ λόγος τῆς ἐλευθερίας.

Γιὰ τοὺς ὠραίους κοι δυνατούς αὐτοὺς θρησκευτικούς λόγους του ὀνομάσθηκε «Θεολόγος».

“Οταν ἔγινε αὐτοκράτορας δὲ Θεοδόσιος Ἀ’ ἔκαμε τὸ Γρη-

γόριο Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν ὥρισε, καθὼς μάθαμε, Πρόεδρο στὴν Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἀρειανοὶ ἔξακολουθοῦσαν νὰ τὸν καταδιώκουν, ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Ἀριανζό, ὅπου πέθανε σ' ἐνα ἔξοχικό του κτῆμα τὸ 391 μ.Χ.

Ο Γρηγόριος, ὅπως καὶ ὁ Βασίλειος, ἔγραψε πολλοὺς λόγους, πολλές ἐπιστολές στοὺς Χριστιανούς καὶ πολλὰ θρησκευτικὰ ποιήματα. Γιὰ τὴν Παιδεία, ὡς Χριστιανικὴ καὶ Ἑλληνική, ἔλεγε, ὅτι εἶναι « τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀγαθῶν μας ».

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε ὅγιο καὶ τὸν θεωρεῖ ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρες καὶ Ἱεράρχες, γιορτάζει δὲ τὴν μνήμη του στὶς 25 Ἰανουαρίου.

δ'. Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τὸ 345 μ.Χ. καὶ λίγον καιρὸ ἀπὸ τὴν γέννησή του πέθανε ὁ πατέρας του.

Η μητέρα του Ἀνθοῦσα ἔμεινε χήρα σὲ ἡλικία 20 ἑτῶν κι ἀφοσιώθηκε στὴ Χριστιανικὴ ἀνατροφὴ τοῦ τέκνου της.

Ο Ἰωάννης σπούδασε τὴν ρητορικὴ στὴν Ἀντιόχεια, ποὺ ἦταν τότε ἔξακουστὴ γιὰ τὶς ἐπιστημονικὲς σχολές της. Τόση μεγάλη ἦταν ἡ πρόοδος τοῦ Ἰωάννη, ὃστε ὁ διδάσκαλός του Λιβάνιος, ποὺ ἦταν ἔξακουστὸς ρήτορας τῶν Ἐθνικῶν, τὸν ἀγάπησε πολύ. « Οταν μάλιστα τὸν ρώτησαν, ποιόν θ' ἀφῆσῃ διάδοχό του ὅταν πεθάνῃ, ἀπάντησε : «Τὸν Ἰωάννην θὰ ἄφινα, ἂν δὲν εἴχε γίνει Χριστιανός ». Ο Λιβάνιος ἐπίσης θαύμαζε καὶ τὴ μητέρα τοῦ Ἰωάννη γιὰ τὴ μεγάλη της ἀρέτη καὶ τὴν εὐσέβειά της καὶ γιὰ τὴν ἀνατροφὴ, ποὺ ἔδωκε σ' αὐτόν.

Οταν τελείωσε ὁ Ἰωάννης τὶς σπουδές του, ἀρχισε νὰ διδάσκῃ τὴν ρητορικὴ κι ὅλοι θαύμαζαν τὴν μεγάλη του ἰκανότητα. Δὲν τοῦ ἀρεσε ὅμως αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα κι ἀποφάσισε ν' ἀφοσιωθῇ στὸ κήρυγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια κι ἔζησε ἐννέα χρόνια ζωὴ ἀσκητική, ἀφοσιωμένος στὴ μελέτη τῶν Ἀγίων Γραφῶν. Επειδὴ ὅμως ἡ ὑγεία του κλονίσθηκε, γύρισε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου χειροτονήθηκε Διάκονος κι ἔπειτα Πρεσβύτερος.

Η δράση του στὴν Ἀντιόχεια ἦταν μεγάλη. Τὸ ὄνομά του ἔγινε παντοῦ γνωστὸ ἀπὸ τὰ φιλανθρωπικά του ἔργα, ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ ζωὴ του, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὰ θαυμάσια κτηρύγματά του. Η ρητορικὴ τέχνη, μὲ τὴν δύοια κήρυττε, ἦταν τόσο μεγάλη, ὃστε ὀνομάσθηκε « Χρυσόστομος » γιατὶ σὰν χρυσάφι ἔβγαιναν οἱ λόγοι ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐλεγαν δέ, ὅτι « ὅποιος δὲν ἀκουσε ἢ δὲ διάβασε τὸ

λόγο τοῦ Χρυσοστόμου, γιὰ νὰ νοιώσῃ τὴ μελωδία του καὶ τὴν ὁμορφιά του, ἥταν ἀναίσθητος».

Τὸ ὄνομά του ἔγινε γνωστὸ καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γι' αὐτὸ δὲ Αὐτοκράτορας Ἀρκάδιος καὶ ἡ σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν κάλεσαν ὡς Ἀρχιεπίσκοπο.

“Οταν ὁ Ἰωάννης ἀνάλαβε τὸν Ἀρχιεπίσκοπικὸ θρόνο, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως πῆρε ἀλλη ἡζωή.

“Ολα τὰ εἰσοδήματά του τὰ μοίραζε στοὺς φτωχούς, αὐτὸς δὲ ζοῦσε ἡζωὴ φτωχικὴ. Οἱ ἀδικούμενοι κι οἱ πάσχοντες εὔρισκαν ἀπὸ τὸ Χρυσόστομο προστασία, παρηγορία καὶ ἀναικούφιση.

Φρόντισε νὰ ξαπλώσῃ τὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου στοὺς Εὐθυκούς καὶ πολέμησε μὲ φανατισμὸ τοὺς Αἱρετικούς.

Κυβέρνησε τὸν Ιλῆρο μὲ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐστηρότητα καὶ δικαιοσύνη.

Κήρυξε πάντα τὴν ἀλήθεια μὲ θάρρος καὶ κατέκρινε δημοσίως γιὰ τὶς παρεκτροπές τους πολλούς, ποὺ εἶχαν ἀξιώματα μεγάλα, χωρὶς νὰ λογαριάζῃ τὴν ὄργή τους.

Κατηγόρησε ἀκόμα τὴν Αὐτοκράτειρα Εὐδοξία γιὰ τὴν πολυτέλειά της καὶ τὴ διαγώγη της καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἔξωρισε στὴ Βιθυνία. ‘Ο λαὸς ὅμως, ποὺ λάτρευε τὸ Χρυσόστομο, στασίασε, πυρπόλησε τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἀνάγκασε τὴν Εύδοξία νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ ἀπὸ τὴν ἔξορία του.

Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Ἰωάννης ἀναγκάσθηκε νὰ κατηγορήσῃ γιὰ δεύτερη φορὰ τὴν Αὐτοκράτειρα, ποὺ ἔξακολουθοῦσε τὴν ἴδια ἡζωή.

‘Απὸ τὸν ἀμβωνα τοῦ ναοῦ τὴν παρομοίωσε μὲ τὴν Ἡρωδιάδα, ποὺ ζήτησε ἀπὸ τὸν Ἡρώδη «τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐπὶ πίνακι».

Γιὰ δεύτερη φορὰ δὲ Χρυσόστομος ἔξορίζεται στὴν Κακούσση τῆς Καππαδοκίας. Ἔκεῖ ἐργάσθηκε γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς Χριστιανούς. Μὲ τὰ χρήματα, ποὺ τοῦ ἔστελναν οἱ Χριστιανοί, ἐλεύθερων τοὺς δούλους καὶ βοηθοῦσε τοὺς φτωχούς καὶ ὅλοι πτήγαιναν ἔκει γιὰ νὰ πάρουν τὴν εὐλογία του.

Τότε διάταξαν νὰ τὸν μεταφέρουν στὴν Πυτιούντα τοῦ Πόντου. ‘Απὸ τοὺς κόπευς ὅμως καὶ τὶς ταλαιπωρίες δὲ Ἀγιος ἐκεῖνος Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρόφθασε νὰ φθάσῃ στὸν τόπο τῆς νέας ἔξορίας του καὶ πέθανε στὸ Κόμανα στὶς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407.

“Ἐπειτα ἀπὸ 30 χρόνια, τὸ 438, δὲ Αὐτοκράτορας Θεόδοσιος δὲ β' διάταξε νὰ μεταφερθῇ τὸ λείψανό του στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου τὸ ἔθαψαν στὸ νοσὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, κοντὰ στὸν τάφο τοῦ Βασιλείου.

‘Ο Ἰωάννης δὲ Χρυσόστομος εἶναι δὲ μεγαλύτερος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας καὶ βήτορας. Ἔγραψε πολλὰ βιβλία, ἐπιστολὲς στοὺς

Χριστιανούς, λόγους καὶ διάφορες εὐχές καὶ τὴν Ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας μὲ τὴν ἑρμηνεία της.

Ἡ Ἑκκλησία τὸν ἀναγνώρισε ὡς "Ἄγιος καὶ ὡς μεγάλον Ἱεράρχην καὶ γιορτάζει τὴν μνήμη του στις 13 Νοεμβρίου, τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του καὶ στις 27 Ἰανουαρίου, τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων του.

* * *

"Ο Βασίλειος ὁ Μέγας, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι, ὅπως καὶ ὁ Μέγας Ἄθανάσιος, "Ἄγιοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἑκκλησίας. Μὲ τὰ βιβλία, ποὺ ἔγραψαν, καὶ μὲ τὰ κηρύγματά τους διδάξαν τὴν Ὁρθοδοξίαν κι ἔλαμψαν σὰν πολύτιμα πετράδια, στὴν ἐποχή της, ποὺ ἦταν « ὁ χρυσοῦς αἰώνων τῆς Ἑκκλησίας » καὶ ὠνομάσθηκαν « φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος ».

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ μεγάλοι Ἱεράρχες, Βασίλειος, Γρηγόριος καὶ Ἰωάννης, ἔδειξαν μεγάλη ἐκτίμηση καὶ στὰ Ἑλληνικὰ γράμματα κι ἔγιναν οἱ « Οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι ».

Τόσο πολὺ τοὺς τιμοῦσαν οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. ὥστε εἶχαν χωρισθῆ σὲ κόμματα. "Αλλοι ἀπὸ αὐταύρους τιμοῦσαν περισσότερο τὸ Βασίλειο (οἱ Βασιλεῖται) ἄλλοι τὸν Γρηγόριο (Οἱ Γρηγορῖται) κι ἄλλοι τὸ Χρυσόστομο (οἱ Χρυσοστομῖται). Ἡ Ἑκκλησία μας γιὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ οἱ τρεῖς εἶχαν τὴν ἴδια ἀξία, κοι νὰ λείψουν τὰ θρησκευτικὰ κόμματα, ὥρισε νὰ γιορτάζεται ἡ μνήμη τους καὶ χωριστά, ἀλλὰ καὶ μαζὶ στις 30 Ἰανουαρίου.

Ἡ γιορτὴ αὐτὴ εἶνα καὶ γιορτὴ τῶν σχολείων, σὰν γιορτὴ τῶν γραμμάτων.

Στὴ γιορτὴ τους αὐτὴ ψάλλουμε τὸ Ἀπολυτíκιο :

« Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ὀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντες, τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτῆσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σύν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί, συνελθόντες ὑμνοις τιμήσωμεν.

Αὐτοὶ γάρ τῇ Τριάδι ὑπέρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν ».

Δηλοδή :

Τὸν Βασίλειο τὸ μεγάλο, τὸ Γρηγόριο τὸ Θεολόγο καὶ τὸν Ἰωάννη, ποὺ ἀπὸ τὴν γλῶσσα τους ἔβγαιναν χρυσᾶ λόγια, αὐτούς, ποὺ εἶναι σὰν φωτεινὰ ἄστρα τῆς Ἀγίας Τριάδος, ποὺ ὅλο τὸν κόσμο τὸν φώτισαν μὲ τὶς ἀκτίνες τῆς Χριστιανικῆς ὀληθείας, ποὺ ἦταν γεμάτοι ἀπὸ σοφία καὶ διδάξαν σ' ὅλη τὴν Οἰκουμένη τὴν γνώση τοῦ ὀληθινοῦ Θεοῦ, αὐτοὺς ὅλοι ἐμεῖς, ποὺ ἀγαποῦμε καὶ θαυμάζομε τοὺς λόγους των, ἃς τιμήσωμε μὲ ὑμνους ὅλοι μαζί. Γιατὶ αὐτοὶ πάντοτε μεσιτεύουν στὴν Ἀγία Τριάδα γιὰ τὴ σώτηρία μας.

Ἐρωτήσεις

- α) Γιατί δ 'Αθανάσιος λέγεται «στῦλος τῆς Ὁρθοδοξίας»;
- β) Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες σὲ ποιόν χρεωστοῦν τὴν καλή τους ἀνατροφή;
- γ) Τί εἶπε δ "Ἄγιος Βασίλειος στὸ Μόδεστο;
- δ) Γιατί δ Γρηγόριος λέγεται «Θεολόγος»;
- ε) Ποῦ βλέπεις περισσότερο τὸ θάυρος τοῦ Βασιλείου καὶ τὴν ἀφοσίωση του στὴν Θρησκεία;
- στ) Πῶς ἀλλοιῶς λέγονται οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ γιατί;
- ζ) Γιατί γιορτάζουν χωριστὰ καὶ δύο μαζί;
- η) Ποιό εἶναι τὸ ἀπολυτικό τῆς γιορτῆς τους καὶ ποιά ἡ ἐρμηνεία του;

12. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ

‘Ο Ιουλιανὸς ἦταν ἀνεψιός τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἡταν Χριστιανὸς καὶ σπουδάσε στὰς Ἀθήνας μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιο Βασίλειο καὶ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο.

Τὰς Ἀθήνας οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ρήτορες τῆς Ἀρχαίας Θρησκείας τῶν Ἑλλήνων τὸν ἔκαμαν νὰ θαυμάσῃ τὴν Θρησκεία αὐτὴ καὶ τὴ δόξα τῶν Ἀθηνῶν. Ἀποφάσισε λοιπὸν ν' ὀρηθῇ τὸ Χριστιανισμὸ καὶ νὰ γίνη εἰδωλολάτρης.

Όταν ὑστερα ἔγινε Αὐτοκράτορς, σκέφθηκε νὰ φέρῃ πάλι στὸ Κράτος του τὴν λατρεία τῆς Ἀρχαίας Θρησκείας, γιατὶ πίστευε, ὅτι μὲ τὴ θρησκεία αὐτὴ θὰ γινόταν τὸ Κράτος ἔνδοξο, ὅπως ἔγινε ἔνδοξο καὶ τὸ Κράτος τῶν Ἀθηνῶν.

Δὲν κήρυξε διωγμὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὅπως ἔκαμαν οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες. Πῆρε ὅμως ἄλλα μέτρα, μὲ τὰ ὄποια νόμιζε, ὅτι θὰ καταπνίξῃ τὸ Χριστιανισμό.

Ἐπαψε τοὺς Χριστιανούς, ποὺ εἶχαν πολιτικὰ ἀξιώματα καὶ στὴ θέση τους ἔβαλε Ἐθνικούς.

Δὲν ἐπέτρεπε σὲ Χριστιανούς διδασκάλους νὰ διδάσκουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

“Οσοι Χριστιανοὶ ἦθελαν νὰ σπουδάσουν τὴν Ἑλληνικὴ παιδεία, ἐπέρεπτε νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ Ἐθνικούς διδασκάλους.

Ἐδώκε στοὺς Ἐθνικούς τοὺς παλιοὺς ναούς, ποὺ εἶχαν στὴν ἔξουσία τους οἱ Χριστιανοὶ καὶ ξανάφερε τὶς παλιές θυσίες.

Γιὰ νὰ δημιουργήσῃ δὲ ταραχές ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς, προστάτεψε ὅλες τὶς αἱρέσεις. Λέγεται, μάλιστα, ὅτι, γιὰ περιφρόνηση στὸ Χριστό, εἶπε στοὺς Ἰουδαίους νὰ ξαναχτίσουν στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα.

“Ολα ὅμως αὐτὰ δὲν ὠφέλησαν τὴν Εἰδωλολατρεία. Αὔτὴ εἶχε πιὰ πεθάνει, γιατὶ δ Χριστιανισμὸς εἶχε ἀναγνωρισθῆ ὡς ἡ ἀνώτερη καὶ τελειότερη Θρησκεία.

Οι ίδιοι οι Ἐθνικοί τὸ ἔβλεπαν καὶ γι αὐτὸ ἄρχιζαν νὰ περιπαί-
ζουν τὸν Ἰουλιανὸ γιὰ τὶς θυσίες, ποὺ ἔκανε στοὺς εἰδωλολατρικοὺς
ναούς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ίδιος κατάλαβε ὅτι ἡ Εἰδωλολατρεία πέθανε. Γι
αὐτὸ σὲ μιὰ μάχη ἐναντίον τῶν Περσῶν, ποὺ τραυματίσθηκε καὶ
πλησίαζε νὰ πεθάνῃ, κατάλαβε τὸ λάθος του καὶ εἶπε: « Νενίκηκάς με
Ναζωραῖε ».

Ο Ἰουλιανὸς ὀνομάσθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία « παραβάτης »
γιατὶ παρέβη τὸ παράδειγμα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου κι ἔφυγε ἀπὸ τὸ
Χριστό.

13. Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (379—395)

“Ολοι οι Αὔτοκράτορες ποὺ ἀνέβηκαν στὸ θρόνο ἔπειτα ἀπὸ τὸν
Ἰουλιανό, προστάτευσαν τὸ Χριστιανισμὸ καὶ στερέωσαν τὴν Ἐκ-
κλησία.

Ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους αὐτοὺς Αὔτοκράτορας εἶναι ὁ Θεοδόσιος ὁ μέγας.

“Οταν ἀνέβη στὸ θρόνο, τὸ Βυζαντινὸ Κράτος εἶχε πολλοὺς ἔχθρούς
καὶ στὴν Ἀνατολὴ καὶ στὴ Δύση. Ἔνας μάλιστα λαός, γερμανικῆς
καταγωγῆς, οἱ Βησιγότθοι, εἶχαν φθάσει κοντὰ στὰ τείχη τῆς
Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Θεοδόσιος, γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν Πατρίδα του, ἀναγκά-
σθηκε νὰ κάμη πολέμους ἐναντίον ὅλων αὐτῶν τῶν ἔχθρῶν. Ἀφοῦ
δὲ ὅλους τοὺς νίκησε, ἔξασφάλισε τὴν τάξη καὶ τὴν ἡσυχία στὸ Κρά-
τος του.

Ἐπειτα ἄρχισε τὴν ὑποστήριξη τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποὺ βρισκό-
ταν σὲ ταραχὴ ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς. Καὶ πῆρε διάφορα μέτρα.

Στὸν Ἀρχιερατικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέβασε τὸ
Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό, ἀντὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Δημοφίλου, ποὺ ἤταν ὀπαδὸς τοῦ Ἀρείου.

Κάλεσε τὴν Β' Οἰκουμενικὴ σύνοδο, ἡ ὅποια, ὅπως εἶδαμε, καταδί-
κασε τὸ Μακεδόνιο καὶ πρόσθεσε τὰ πέντε ἀρθρα στὸ Σύμβολο τῆς
Πίστεως.

Κατάργησε τὴν Εἰδωλολατρεία, ἔκλεισε τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν,
κατάργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ἔκαμε Χριστιανικοὺς ὅλους
τοὺς ναοὺς τῶν Χριστιανῶν καὶ διάταξε νὰ πιστεύουν ὅλοι στὴ Χρι-
στιανικὴ Θρησκεία.

Τὰ μέτρα αὐτὰ ποὺ πῆρε ὁ Θεοδόσιος, γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν
Ὀρθοδοξία καὶ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔδωκαν ἀφορμὴ
νὰ γίνουν διωγμοὶ σκληροὶ ἐναντίον τῆς θρησκείας τῶν Ἐθνικῶν.

Ο φανατισμένος λαὸς καὶ οἱ ἀμόρφωτοι μοναχοί, γιὰ νὰ ἐκδικη-
θοῦν τοὺς Ἐθνικούς, ποὺ τοὺς εἶχαν βασανίσει παλαιότερα, ἔκαμαν
πολλὲς παρεκτροπές. Κατάστρεψαν θαυμάσια ἀγάλματα καὶ ἀν-

δριάντας τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ γκρέμισαν λαμπρούς καὶ ἔξοχους ναούς τῆς Ἀρχαιότητος.

Τόσο δὲ μεγάλωσε ὁ φανατισμὸς τῶν Χριστιανῶν, ὥστε, κατὰ τὰ χρόνια τῶν διαδόχων τοῦ Θεοδοσίου, ὁ φανατισμένος ὄχλος θανάτωσε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὴν ‘Υ πατία, ποὺ ἦταν φημισμένη Ἐθνική φιλόσοφος.

Οἱ πατέρες τῆς Ἑκκλησίας δὲν ἦταν σύμφωνοι μὲ τὶς παρεκτροπὲς αὐτὲς καὶ διαμαρτυρήθηκαν. Κανεὶς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

Καὶ ἡ Ἑκκλησία καταδίκασε τὴ συμπεριφορὰ αὐτὴ τῶν Χριστιανῶν, γιατὶ ἦταν ἀντίθετη μὲ τὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία. Ἡ Θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἀπαγορεύει τὴ βία καὶ τὴν ἀγριότητα καὶ τὶς καταστροφές. Ἡ Θρησκεία μᾶς θέλει πραότητα, ἀγάπη, δόμονια, καλωσύνη, ἀδελφωσύνη.

‘Ο Θεοδόσιος θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς μεγάλους προστάτες τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἡ ἱστορία τὸν ὠνόμασε «Μέγαν» γιὰ τὶς πολλὲς νίκες του ἐναντίον τῶν βαρβάρων.

14. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ (527—565)

‘Ο Ἰουστινιανὸς εἶναι κι αὐτὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προστάτες τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, γιατὶ φρόντισε γιὰ τὴν ἐπικράτησή της καὶ τὴν πρόοδο τῆς σ’ ὅλο τὸν κόσμο.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ ὁ Ἰουστινιανός, ἔξακολούθησε τοὺς διωγμοὺς τοῦ Θεοδοσίου ἐναντίον τῶν Ἐθνικῶν μὲ σκληρότητα.

Διάταξε ὅλους τοὺς Ἐθνικούς νὰ βαπτισθοῦν. ‘Οσοι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἤθελαν τοὺς θανάτωνε.

Κατάργησε ὅλες τὶς εἰδωλολατρικὲς τελετὲς κι ἔκλεισε τὶς φιλοσοφικὲς σχολές, γιατὶ, ὅπως νόμιζε, δίδασκαν τὴν εἰδωλολατρεία, κι ἔδιωξε ἀπὸ τὸ Κράτος ὅλους τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς ρήτορες.

Φρόντισε νὰ διαδοθῇ ἡ Θρησκεία ἀπὸ ιεραποστόλους στὴν Ἀραβία, στὶς Ἰνδίες, καὶ στὴν ἄλλη Ἀσία καὶ στὴν Ἀφρική.

‘Ιδρυσε πολλὰ μοναστήρια καὶ πολλοὺς μεγαλοπρεπεῖς ναούς.

Μεταξὺ τῶν ναῶν αὐτῶν, ὁ Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἔργο του. Τὸν πρῶτο Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ποὺ ἔχτισε ὁ Μ. Κωνσταντīνος, τὸν ἔκαψε ὁ λαός, ὅπως μάθαμε, στὴν πρώτη ἔξορία τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλὰ ἀνοικοδομήθηκε. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κάτηκε πάλι στὴ «στάση τοῦ Νίκα» καὶ ὁ Αὐτοκράτορας τὸν ἔχτισε ὅπως εἶναι σήμερα.

‘Ολες οἱ πόλεις τῆς Χριστιανωσύνης ἔστειλαν κάθε καλὸ καὶ πτολύτιμο, ποὺ εἶχαν, κι ἔτσι ἔλαβαν μέρος στὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ Ναοῦ.

Οἱ ἐργασίες του κράτησαν ἔξη χρόνια κι ἔγινε ὁ ὡραιότερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος Ναὸς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Στὸ ναὸ αὐτό, «στὴν Ἀγία Σοφία» «στὸ μέγα μοναστήρι», εἴ-

χαν στραφῆ ὅλες οἱ καρδιὲς τῶν Χριστιανῶν κι αὐτὸν εἶχαν πάντοτε στὸν νοῦ τους οἱ Ἑλληνες, ὅταν σκλαβώθηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

“Οταν ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ κι ὁ Αὔτοκράτορας μπῆκε μέσα γιὰ πρώτη φορά, τόσο πιολὺ συγκινήθηκε ἀπὸ τὸ ἀριστούργημα αὐτό, ώστε σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸν κι ἐφώνασξε:

—Νενίκηκά σε, Σολομών! Δοξασμένος νὰ εἴναι ὁ Θεός!

15. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610)

“Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸν ἡ Ἔκκλησία ἐνώθηκε στενὰ μὲ τὸ Κράτος. Κάθε κίνδυνος τοῦ Κράτους ἦταν καὶ κίνδυνος τῆς Ἔκκλησίας καὶ κάθε νίκη τοῦ Κράτους κατὰ τῶν βαρβάρων ἦταν καὶ νίκη τῆς Ἔκκλησίας κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Οἱ Αὔτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου μὲ τὴν πίστη στὸ Θεὸν καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἔκκλησίας πάντοτε θριάμβευσαν. Οἱ ἀγῶνες ἦταν τότε ἀγῶνες « ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος » κι ὁ ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ 1821 ἀπὸ τὴν παλαιὰ ἑκείνη ἐποχὴ θεωρήθηκε ἀγῶνας « γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστην τὴν Ἀγία, γιὰ τῆς Πατρίδος τὴν ἐλευθερία ».

“Ἐνας ἀπὸ τοὺς Αὔτοκράτορες, ποὺ διακρίθηκε στοὺς ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, εἶναι ὁ Ἡράκλειος Πατρίδος, ὁ ὁποῖος εἶχε πάντοτε στὶς ἐκστρατείες του μαζί του τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας.

“Οταν ἀνέβη στὸ θρόνο ὁ Ἡράκλειος, οἱ Πέρσες κυρίεψαν πολλὲς χῶρες τῆς Αὔτοκρατορίας καὶ πῆραν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ (614). Ἀφοῦ ἔκαψαν τὴν πόλη, ἄλλους ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἔσφαξαν κι ἄλλους πῆραν αἷχμαλώτους. Μαζὶ μ' αὐτοὺς πῆραν καὶ τὸν Πατριάρχη Ζαχαρία καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸν ἀπὸ τὸ ναὸν τῆς Αναστάσεως.

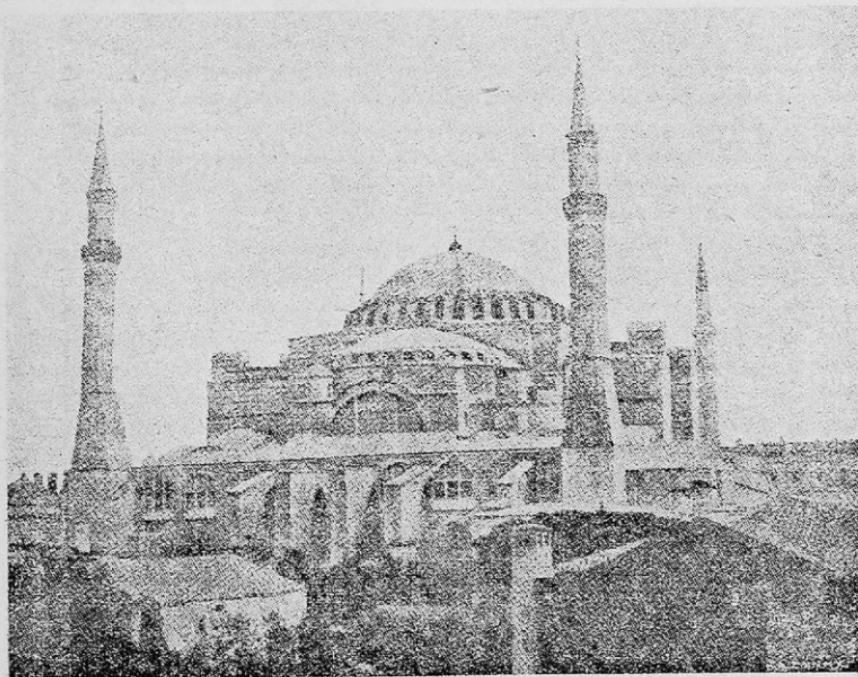
Τὸ Κράτος ἦταν τότε φτωχὸν καὶ δὲν εἶχε χρήματα γιὰ πόλεμο, ὁ δὲ Ἡράκλειος βρέθηκε σὲ δύσκολη θέση. “Οταν ὁ Πατριάρχης Σέργιος τοῦ ἔδωκε τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἔκκλησίας, πῆρε θάρρος, ἐτομάσθηκε κι ἐξεστράτευσε ἐναντίον τῶν Περσῶν. Γιὰ ύπερασπιστὴ τῆς πόλεως ἀπὸ ἄλλους ἔχθρούς ἀφησε τὸν Πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν Πρωθυπουργὸν Βᾶνο.

“Η στιγμὴ ποὺ ἔκεινησε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἦταν πολὺ συγκινητική. Ταπεινὸς καὶ χωρὶς αὐτοκρατορικὰ σημεῖα πῆγε ὁ Ἡράκλειος στὸ Ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἔπεισε πρηηής στὸ δάπεδο καὶ εἶπε στὸ Θεό: « Δέσποτα Θεὲ καὶ Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ μᾶς ἀφήσης νὰ μᾶς νικήσουν οἱ ἔχθροί μας γιὰ τὶς ἀμαρτίες μας, ἀλλὰ συχώρεσέ μας, βοήθησέ μας καὶ δῶσε σ' ἐμᾶς τὴν νίκην ».

Σηκώθηκε ἔπειτα καὶ μὲ τὴν πίστη στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μπῆκε στὰ πλοῖα κι ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀσία.

“Αριροὶ καὶ Πέρσες. Οἱ Ἀβαροί, βοηθούμενοι ἀπὸ τοὺς Πέρσες, ὅταν ἐμαθαν τὴν ἀναχώρηση τοῦ Ἡρακλείου, ἤρθαν μὲ στρατὸ

καὶ στόλο καὶ πολιόρκησαν τὴν Κωνσταντινούπολη. Ὁ στρατὸς στὴν πρωτεύουσα δὲν ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ. Δὲν ἔχασε ὅμως τὸ θάρρος του, γιατὶ πίστευε στὴ βοήθεια τῆς Παναγίας, πιὸν τὴ λάτρευσαν ὅλοι τους ὡς προστάτρια. Πῆγαν λοιπὸν οἱ κάτοικοι στὴν Ἀγία Σοφία, προσευχήθηκαν, ζήτησαν τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου κι ὥρκίσθηκαν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πόλη μέχρι θανάτου. "Ἄρμησαν ἔπειτα οἱ Χριστιανοὶ στρατιῶτες στὰ τείχη κι ἀπέκρουσαν ὅλες τὶς ἐπιθέσεις τῶν ἔχθρῶν. Τόση δὲ γενναιότητα ἔδεξαν, ὥστε οἱ ἔχθροὶ ἀναγκάστηκαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκία καὶ νὰ φύγουν.

Ἡ Ἀγία Σοφία.

Ο Ἀκάθιστος ὕμνος. Οἱ Χριστιανοὶ ἀπέδωκαν τὴ νίκη τους στὴ μεγάλη Στρατηγὸ τους τὴ Θεοτόκο. Καὶ τὴν ἴδια νύχτα συναθροίσθηκαν ὅλοι στὸ Ναὸ τῶν Βλαχερῶν τῆς Θεοτόκου κι ἐκεῖ ὅρθιοι ἔψαλλαν γιὰ πρώτη φορὰ τὸν «Ἀκάθιστο Υμνο» γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν καὶ νὰ δοξάσουν τὴν Παναγία.

Ο ὕμνος αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 τροπάρια καὶ λέγονται «Χαιρετισμοὶ» καὶ ψάλλονται μὲ μεγάλη εύσέβεια στὴν Ἔκκλησία μας. Ἀκολουθοῦν τὴ σειρὰ τοῦ ἀλφαριθμοῦ ἀπὸ τὸ Α—Ω καὶ κάθε Παρα-

σκευή τῆς Μ. Σαρακοστῆς ψάλλομε ἐξ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὴν πέμπτην Παρασκευὴν τοὺς ψάλλομε ὅλους ἀπὸ τὴν ἀρχήν.

Στοὺς χαιρετισμούς αὐτοὺς ψάλλομε καὶ τὸ γνωστὸν Κοντάκιο :

«Τῇ ύπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ώς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια,
ἀναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
'Αλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον.
"Ινα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη, 'Ανύμφευτε ».

'Η ἑρμηνεία εἶναι ἡ ἔξῆς :

Σὲ σένα, Θεοτόκε, ποὺ εἰσαι στρατηγὸς ἀνίκητη, ἡ Πόλις σου, ποὺ σώθηκε ἀπὸ τὴν καταστροφήν, ψάλλει τὰ νικητήρια γιὰ νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ. 'Αλλὰ ἐπειδὴ ἔχεις δύναμη ἀκατανίκητη ἐλευθέρωσέ μας ἀπὸ τοὺς διαφόρους κινδύνους, γιὰ νὰ ἀνακράζω, Χαῖρε Νύμφη 'Ανύμφευτη.

Νίκη καὶ ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 'Ο Ἡράκλειος, μὲ τὴν πίστη στὸ Χριστὸ καὶ τὴν Θεοτόκο, πολέμησε τοὺς Πέρσες, τοὺς νίκησε καὶ τοὺς ἀνάγκασε νὰ δεχθοῦν τὴν εἰρήνη, ν' ἀφῆσουν ἐλεύθερες ὅλες τὶς ἐπαρχίες, ποὺ εἶχαν πάρει, νὰ δώσουν ὅλα τὰ πολύτιμα πράγματα, ποὺ εἶχαν ἀρπάξει, ν' ἀφῆσουν ἐλεύθερους τοὺς αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὅποιών καὶ τὸν Πατριάρχη, καί, τὸ σπουδαιότερο, νὰ παραδώσουν τὸν Τίμιο Σταυρό.

"Οταν δὲ Ἡράκλειος γύρισε νικητής στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅλος δὲ κλῆρος καὶ δὲ λαός τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ χαρὰ καὶ μεγάλο ἐνθουσιασμό. 'Ο Αὐτοκράτορας ἥταν ἐπάνω σ' ἓνα ἄρμα ποὺ τὸν ἔσερναν τέσσαρες ἐλέφαντες καὶ στρατιῶτες μπροστὰ κρατοῦσαν μὲ συγκίνηση καὶ σεβασμὸ τὸν Τίμιο Σταυρό.

'Ο Ἡράκλειος ἔδωκε στὴν Ἐκκλησίᾳ χρήματα, γιὰ νὰ ἔξιφλήση δσα γιὰ βοήθειά του τοῦ ἔδωκε καὶ τὸν ἄλλο χρόνο ἔφερε τὸν Τίμιο Σταυρὸ στὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν ὑψωσε πάλι στὴ θέση του (14 Σεπτεμβρίου 628).

Στὴν ἱερὴ τελετὴ ποὺ ἔγινε τότε, ἔψαλαν γιὰ πρώτη φορὰ τὸ : «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου. Νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος

Καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα ».

Αὕτὸ σημαίνει :

Κύριε, σῶσε τὸ λαό σου καὶ εὐλόγησέ τον ποὺ κληρονόμησε τὶς ἐντολές σου. Χάριζε νίκες στοὺς βασιλεῖς ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ προστάτευε μὲ τὸ Σταυρὸ σου τὸ κράτος τὸ Χριστιανικό.

'Η Ἐκκλησίᾳ μας γιορτάζει τὴν ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὶς 14 Σεπτεμβρίου γιὰ τὴν εὔρεσή του ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἐλένη καὶ τὴν ἀνύψωσή του, γιὰ δεύτερη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἡράκλειο.

Ἐρωτήσεις

- a) Τί εἶπε δ 'Ιουλιανὸς δ παραβάτης τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του καὶ γιατί ἀναγκάσθηκε νὰ τὸ εἰπῆ;
- β) Γιατί δ Θεοδόσιος δ μέγας θεωρεῖται προστάτης τῆς θρησκείας μας;
- γ) Γιατί ἡ ἐκκλησία παταδίκασε τοὺς φανατισμένους Χριστιανούς στὴν ἐποχὴ τοῦ Θεοδοσίου;
- δ) Πῶς δ 'Ιουστιανιανὸς ὀφέλησε τὴν θρησκεία;
- ε) Τί ξέρεις γιὰ τὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας;
- στ) Ποιός εἶναι δ 'Ακάθιστος ὄμυνος καὶ γιατί τὸν ψάλλομε στὴν Ἐκκλησίᾳ;
- ζ) Γιατί γιορτάζομε τὴν ὑψώση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τί ψάλλομε;

16. Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

α'. Οι ἀσκητὲς

'Απὸ τὸ δεύτερο αἰῶνα μετὰ Χριστόν, πολλοὶ Χριστιανοί, ἀνδρες καὶ γυναῖκες, ἔμεναν ἀνύπανδροι, περιφρονοῦσαν τὶς κοσμικὲς διασκεδάσεις καὶ κάθε ἀγαθὸ καὶ ἀφίέρωναν τὴν ζωὴν τους στὸ Χριστό.

Στὴν ἀρχὴν οἱ Χριστιανοί αὐτοὶ ἔμεναν μέσα στὶς πόλεις, χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατοίκους καὶ μὲ προσευχὲς καὶ νηστεῖες ζητοῦσαν νὰ ἀνυψωθοῦν καὶ νὰ πλησιάσουν τὸ Θεό. "Οταν ὅμως ἀρχισαν οἱ διωγμοί, ἔφευγαν καὶ ζοῦσαν στὴν ἔρημο, σὲ δάση, σὲ σπήλαια, μακρὰν ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ μακρὰν ἀπὸ τὴν διαφθορὰ τῆς κοινωνίας. 'Εκεī ἔξακολουθοῦσαν τὴν φτωχικὴν ζωὴν τους, μὲ τὶς νηστεῖες τους, τὶς προσευχές τους καὶ μὲ μελέτη τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ πίστευαν, ὅτι ἔτοι εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεό.

Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ εἶναι γνωστοί, μὲ τὸ ὄνομα « ἀσκητὲς » καὶ ἡ ζωὴ τους λέγεται « ἀσκητική ».

β'. Ο Μέγας Ἀντώνιος

"Ἐνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ἀσκητὲς εἶναι δ Μέγας Ἀντώνιος. Γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια κατὰ τὸ 250 μ. Χ. ἀπὸ γονεῖς πλουσίους. Γράμματα δὲν ἔμαθε, ἀλλὰ ἦξερε ἀπ' ἔξω τὴν Ἀγία Γραφὴν ἀπὸ τὰ Ἀναγνώσματα πού ἀκουε στὴν Ἐκκλησία, ὅπου πήγαινε ταχτικά.

"Οταν πέθαναν οἱ γονεῖς του, μοίρασε ὅλη τὴν περιουσία του καὶ σὲ ἡλικία εἴκοσι ἑτῶν ἔγινε ἀσκητὴς στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησε εἴκοσι χρόνια μόνος καὶ μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

"Οταν ἔμαθε γιὰ τοὺς διωγμοὺς στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἄφησε τὴν ἔρημο κι ἔτρεξε στὴν πόλη, γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς Χριστιανούς. Μὲ τὶς διδασκαλίες του καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του ἔδινε θάρρος στοὺς μάρτυρες καὶ ἀνακούφιζε τοὺς καταδιωκομένους.

"Ολοὶ θαύμαζαν τὸ θάρρος του, τὸ ζῆλο του καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στὸ Χριστὸ καὶ πολλοὶ Ἐθνικοὶ ἔτρεχαν στὸν Ἀντώνιο καὶ γίνονταν Χριστιανοί.

"Οταν σταμάτησαν οἱ διωγμοί, ἔφυγε πάλι καὶ πῆγε βαθύτερα στὴν ἔρημο, κοντὰ σὲ μιὰ πηγή. Ἐκεῖ καλλιεργοῦσε τὴ γῆ καὶ ζοῦσε μὲ λίγον ἄρτο, ποὺ τοῦ ἔδιναν ὅσοι πήγαιναν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν, καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μιμήθηκαν τὸ παράδειγμά του κι ἔγιναν ἀσκητές.

'Ο Ἀντώνιος μὲ ὅλες τὶς στερήσεις καὶ τὴ σκληρὴ ζωὴ του πέθανε σὲ ἡλικία 105 ἑτῶν.

'Η Ἐκκλησία τὸν ὠνόμασε « Μέγαν » καὶ « Ἅγιο » γιὰ τὴ μεγάλη του εὔσεβεια καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 17 Ιανουαρίου.

γ'. Μοναχοὶ καὶ Μοναστήρια

Τοὺς πρώτους ἀσκητὲς τοὺς μιμήθηκαν ἀργότερα πολλοὶ ἄλλοι κι ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸν ὅλες οἱ ἔρημοι τῆς Αἰγύπτου γέμισαν ἀπὸ ἀσκητές.

Στὴν ἀρχὴ οἱ ἀσκητὲς ἔμεναν ὁ καθένας σὲ δικό του κελλὶ ἢ καὶ σὲ μικρές ὄμάδες. 'Ο μαθητής ὄμως τοῦ Ἅγιου Ἀντωνίου Παχώμιος συγκέντρωσε ἐπτὰ χιλιάδες ἀσκητὲς καὶ ἀσκητικὲς ὄμάδες καὶ ἀπὸ τότε ζοῦσαν ὅλοι τους σὲ κοινότητες.

'Ο νέος αὐτὸς βίος τῶν ἀσκητῶν ὠνομάσθηκε μοναχικός, οἱ ἀσκηταὶ μοναχοὶ κι οἱ κοιγότητές τους μοναστήρια ἢ κοινόβια.

Προϊστάμενος στὰ μοναστήρια ἦταν ὁ Ἡγούμενος, στὸν ὅποιον ἔπρεπε ὅλοι οἱ μοναχοὶ νὰ ὑπακούουν κι εἶχαν κανονισμούς, τοὺς ὅποιούς ὅλοι ἔπρεπε νὰ τηροῦν. Τὸν πρῶτο κανονισμὸ τὸν ἔγραψεν ὁ Ἅγ. Βασίλειος καὶ ἐφαρμόζεται καὶ σήμερα ἀκόμα στὰ μοναστήρια, γιατὶ είναι ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. 'Ο Ἅγιος Βασίλειος, ὅπως μάθαμε, φρόντισε μὲ τὸν κανονισμὸ του νὰ κάμη τοὺς μοναχούς χρήσιμους στὴν κοινωνία, μὲ τὸν ἀσχολοῦνται στὰ γράμματα, στὴ φιλανθρωπία καὶ στὰ διάφορα ἐργάζειρα.

'Εκτὸς τῶν ἀνδρικῶν μοναστηρίων ίδρυθηκαν καὶ γυναικεῖα.

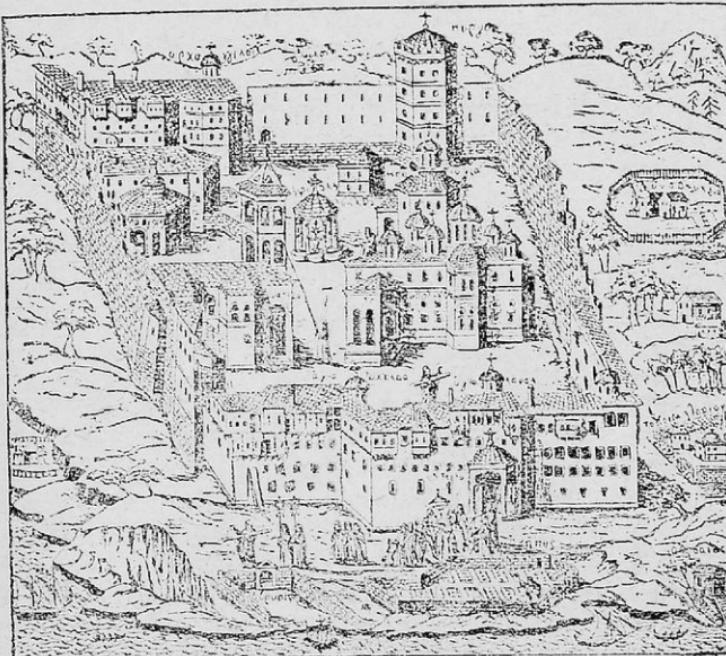
Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν μοναχοί, πολλοὶ δὲ Αὐτοκράτορες θαύμασαν τὸ μοναχικὸ βίο κι ἔχτισαν μεγάλα μοναστήρια, τὰ ὅποια πλούτισαν μὲ πολλὰ ἀφιερώματα μεγάλης ἀξίας.

Τὸ παράδειγμα τῶν Αύτοκρατόρων μιμήθηκαν καὶ πολλοὶ πλούσιοι Χριστιανοὶ κι ἔδωκαν κι αὐτοὶ σπουδαῖα ἀφιερώματα.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ μοναστήρια ἔγιναν κέντρα ὅχι μόνον λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς πίστεως στὴν ἴδεα τῆς Πατρίδος, ὅπως σὲ ἄλλο κεφάλαιο θὰ μάθωμε.

δ'. 'Ο "Οσιος Λουκᾶς

'Απὸ τοὺς μοναχούς, ποὺ διεκρίθηκαν κι ἔδρασαν στὴν κυρίως Ἑλλάδα είναι ὁ "Οσιος Λουκᾶς, ὁ Νίκων ὁ Μετανοεῖ-

Τύπος παλαιοῦ μοναστηρίου.

τε κοὶ ὁ "Οσιος Μελέτιος. Ἡ Ἐκκλησία τοὺς κατάτοξε μεταξὺ τῶν Ἀγίων, γιατὶ προσέφερεν μεγάλες ὑπηρεσίες.

Ο "Οσιος Λουκᾶς γεννήθηκε στὴν Καστοριά ἀπὸ γονεῖς Αἰγινῆτες. Νέος ἀκόμα πῆγε στὰς Ἀθήνας κι ἔγινε ἐκεῖ μοναχός. Ἡ μητέρα του ὅμως τὸν ἀνάγκασε ν' ἀφήσῃ τὸ μοναχικὸ βίο καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Καστοριά.

"Οταν ἀργότερα πέθανε ἡ μητέρα του, πῆγε στὴ Φωκίδα, ὅπου

ζέζησε έπτα χρόνια ἀσκητής. Ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὴν Κόρινθο καὶ στὰς Πάτρας καὶ ἐπέστρεψε στὴ Φωκίδα, ὅπου ἴδρυσε μοναστήρι στοὺς πρόποδες τοῦ Ἐλικῶνα.

Ἐκεῖ ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατό του κτίσθηκε τὸ Μοναστήρι μὲ τὴν Ἐκκλησία τοῦ «Οσίου Λουκᾶ», ποὺ σώζεται καὶ σήμερα καὶ εἶναι δονομαστή γιὰ τὶς περίφημες ψηφιδωτὲς εἰκόνες της.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 7 Φεβρουαρίου.

ε'. Ὁ Νίκων ὁ Μετανοεῖτε

Γεννήθηκε στὴν Ἀρμενία ἀπὸ γονεῖς "Ελληνας. Ἀφοῦ ἔγινε μοναχὸς κήρυξε πρῶτα στὴν πατρίδα του κι ἔπειτα στὴν Κρήτη. Ὁ λόγος του ἐκεῖ ἤταν τόσο θερμός, ὥστε πολλοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἔγιναν Χριστιανοί. Ἀπὸ τὴν Κρήτη πῆγε στὴν Αἴγινα, στὴν Εὔβοια, στὸ Ναύπλιο κι ἔφθασε στὴ Λακεδαίμονα. Μὲ τὸ κήρυγμά του ὑψώσε τὴ Θρησκευτικὴ πίστη καὶ κατώρθωσε νὰ κάμη Χριστιανοὺς καὶ τοὺς Σλαύους τοῦ Ταύγετου.

"Ιδρυσε ἔπειτα μοναστήρι, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 988.

Ἄνομάσθηκε «Μετανοεῖτε» γιατὶ μὲ τὴ λέξη αὐτὴ ἀρχιζε κάθε κήρυγμά του.

Στὴ Σπάρτη, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ πολιοῦχος, πανηγυρίζεται μὲ εὐλάβεια ἡ μνήμη του στὶς 26 Νοεμβρίου.

στ'. Ὁ "Οσιος Μελέτιος

Γεννήθηκε στὴν Καισάρεια. Ἐπειδὴ οἱ Μωαμεθανοὶ τὸν κατεδίωκαν, πῆγε στὴν Ἀττικὴ κι ἴδρυσε μοναστήρι στὸν Κιθαιρῶνα, ὅπου πολλοὶ μοναχοὶ συγκεντρώθηκαν. Τὸ μοναστήρι τοῦ δσίου Μελετίου σώζεται καὶ σήμερα καὶ στὰς Ἀθήνας ὑπάρχει καὶ ὁ ναός του.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται τὴν 1 Σεπτεμβρίου.

17. EIKONOMAXOI

α'. Προσκύνηση τῶν εἰκόνων

Οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν στοὺς ναοὺς Εἰκόνες τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἅγίων. Τὶς τιμοῦσαν δὲ καὶ τὶς ἐσέβοντο, γιατὶ εἰκόνιζαν πρόσωπα Ἱερά.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ M. Κωνσταντίνου οἱ ναοὶ γέμισαν ἀπὸ πολλὲς εἰκόνες καὶ μάλιστα στὶς τοιχογραφίες σ' ὅλους τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τῶν ναῶν. Ἐπίσης ἀρχισαν νὰ ἔχουν φυλαγμένα στοὺς ναοὺς ὀστᾶ τῶν διαφόρων μαρτύρων τῆς πίστεως ἢ Ἱερὰ λείψανα αὐτῶν ἢ

καὶ ἱερά τους ἀντικείμενα. Καὶ σ' αὐτὰ δὲ ἀπέδιδαν ἔξαιρετική τιμή.

Μὲ τὸν καιρὸν δὲ ὅμως ἡ τιμὴ τῶν Ἅγιών εἰκόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἱερῶν λειψάνων καὶ ἀντικειμένων πῆρε μιὰ μορφὴ εἰδωλολατρική. Ἰδίως οἱ ἀμόρφωτοι Χριστιανοὶ ἀρχισαν νὰ λατρεύουν ὅλα αὐτά, ποὺ εἶχαν οἱ ναοί. "Ἐφθασαν μάλιστα σὲ σημεῖο, νὰ ξύνουν τὸ χρῶμα τῶν εἰκόνων καὶ νὰ τὸ ἀνακατώνουν μὲ τὴ Θεία Κοινωνία. Δέν ἡμποροῦσαν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι μόνο τὸ Θεὸν πρέπει νὰ λατρεύωμε καὶ ὅτι τὶς ἀγίες εἰκόνες καὶ τὰ ἄλλα ἀντικείμενα πρέπει νὰ τὰ σεβόμαστε καὶ νὰ τὰ τιμοῦμε, ὅπως τιμοῦμε καὶ σεβόμαστε τὶς εἰκόνες τῶν γονέων μας καὶ τῶν ἄλλων προσφιλῶν μας προσώπων.

"Ετσι ἡ κατάσταση αὐτὴ εἶχε φθάσει σὲ σημεῖο εἰδωλολατρείας.

β'. Εἰκονομάχοι καὶ Εἰκονολάτρες

'Ο Λέων δ' ἡ σαυρος, δ' Αύτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, σκέφθηκε νὰ διορθώσῃ τὴν κατάσταση αὐτήν, κατὰ τὸ ἔτος 726 μ. Χ.

Διάταξε λοιπὸν νὰ τοποθετήσουν τὶς εἰκόνες σὲ ψηλότερη ἀπό τὴν πρώτη θέση τους, γιὰ νὰ μὴ τὶς φθάνουν νὰ τὶς ἀσπάζωνται.

Ψηφιδωτὴ εἰκόνα ἀπὸ τὴν Ἅγια Σοφία.

Αὐτὸν δὲ ὅμως ὅχι μόνον δὲν ὠφέλησε, ἀλλὰ ἔφερε καὶ ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

Οἱ Χριστιανοὶ καὶ μάλιστα οἱ μοναχοί, ποὺ ἦταν τότε πολλοί, δὲ σεβάσθηκαν τὴ διαταγὴ τοῦ Αύτοκράτορα, καὶ γι' αὐτὸν ἐκεῖνος ὡργίσθηκε καὶ διάταξε νὰ ἀφαιρέσουν τὶς εἰκόνες ἀπὸ τὶς Ἔκκλησίες καὶ νὰ τὶς καταστρέψουν.

‘Η ἀπόφαση ὅμως αὐτὴ τοῦ Αὐτοκράτορα δὲν ἦταν σωστή. Δὲ σκέφθηκε, ὅτι ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων ἦταν ἀνάγκη θρησκευτική καὶ ὅτι ἦταν βαθιὰ ριζωμένη στὶς καρδιὲς τῶν Χριστιανῶν. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ διδάξῃ τοὺς Χριστιανούς, ὅτι μόνο σεβασμὸς καὶ τιμὴ πρέπει νὰ ἔχουν στὶς εἰκόνες κι ὅχι λατρεία, τὶς κατάργησε ἐντελῶς ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες καὶ τὶς κατάστρεψε.

Μὲ τὸν τρόπο του αὐτὸν οἱ Χριστιανοὶ τὸν θεώρησαν ὡς διώκτη τῆς θρησκείας. Μεγάλη ἀναστάτωση ἔγινε τότε στὸ Κράτος.

Οἱ μορφωμένοι, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ πῆγαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Αὐτοκράτορα καὶ καταδίωκαν τὶς εἰκόνες. Αὐτοὶ ὠνομάσθηκαν εἰκονομάχοι.

‘Ο ἄλλος λαός, ὁ ἀμόρφωτος, οἱ γυναικεῖς καὶ οἱ μοναχοὶ ἦταν ἀντίθετοι καὶ φρόντιζαν μὲ κάθε τρόπο νὰ κρύψουν τὶς εἰκόνες καὶ νὰ τὶς λοτρεύουν. Αὐτοὶ ὠνομάσθηκαν εἰκονολάτρες.

“Ετσι χωρίσθηκαν σὲ δυὸ στρατόπεδα κι ἀρχισε μεταξύ τους ἔνας πόλεμος, ποὺ κράτησε ἑκατό, περίπου, χρόνια. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸν οἱ εἰκονομάχοι Αὐτοκράτορες κήρυξαν ἄγριο διωγμὸν ἐναντίον τῶν εἰκονολατρῶν. ”Αλλοις φυλάκιζαν, ἄλλοις ἔξωριζαν, καὶ ἄλλοις θανάτωναν, οἱ δὲ φανατισμένοι ὅπαδοι τῆς εἰκονομαχίας ἔκαιγαν τὶς εἰκόνες, ὅπους τὶς εὗρισκαν, καὶ γκρέμιζαν ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια. ‘Η θλιβερὴ αὐτὴ κατάσταση, ποὺ δημιουργήθηκε ἐξ αἰτίας τῶν εἰκόνων, ἔβλαψε πολύ, ὅχι μόνο τὴν Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζαντινὸ Κράτος.

γ'. Ἀναστήλωση τῶν Εἰκόνων

“Οταν ἔγινε Αὐτοκράτειρα ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ τῆς Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ' καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ταράσσος, ἀπεφασίσθη νὰ πάρουν σοβαρὰ μέτρα, γιὰ νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ λαός.

Κάλεσε λοιπὸν τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 787, ἥ ὅποια ἐπέτρεψε τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ «εἰς τὰς εἰκόνας πρέπει νὰ ἀποδίδεται ἀσπασμὸς καὶ τιμητικὴ προσκύνησις καὶ ὅχι λατρείς, ἥ ὅποια μόνον εἰς τὸν Θεόν ἀρμόζει».

‘Αλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τῆς συνόδου τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων δὲν ἐτελείωσε.

“Αλλοι αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα ὁ Θεόφιλος, διάταξε σκληροὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν εἰκονολατρῶν καὶ τῶν εἰκόνων.

“Οταν ὅμως ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο του ἔγινε Αὐτοκράτειρα ἡ σύζυγός του Θεόδωρα, κάλεσε νέα σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 843. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐπανέφερε καὶ πάλι τὴν προσκύνηση τῶν

εἰκόνων, ὅπως εἶχε ἀποφασίσει ἡ Ζ' σύνοδος, καὶ διάταξε τὴν ἀναστηλώθηκαν δριστικὰ καὶ ἡ εἰκονομαχία σταμάτησε.

Ἡ Ὁρθοδοξία τότε νίκησε, γιατὶ οἱ εἰκόνες ἀναστηλώθηκαν δριστικὰ καὶ ἡ εἰκονομαχία σταμάτησε.

Τὴν νίκη καὶ τὸ θρίαμβο αὐτὸ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν πρώτη Κυριακὴν τῶν νηστειῶν, ποὺ ὠνομάσθηκε γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ «Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας».

**Ερωτήσεις*

- α) Τί διαφέρουν οἱ ἀσκητὲς ἀπὸ τοὺς μοναχούς;*
- β) Γιατί θαυμάζεται ἡ ἀσκητικὴ ζωὴ τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου;*
- γ) Ποιοὺς σπουδαίους μοναχοὺς ἔρεις καὶ πότε γιορτάζουν;*
- δ) Ποῖα λάθη ἔκαμαν οἱ εἰκονολάτρες καὶ ποῖα οἱ εἰκονομάχοι;*
- ε) Ποιά ζημία ἔφερε στοὺς Ἑλληνες ἡ εἰκονομαχία;*
- στ) Τί ἀπόφαση πῆρε ἡ Ζ' σύνοδος γιὰ τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων;*
- ζ) Γιατί γιορτάζουμε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας;*
- η) Ποιές εἰκόνες ἔχετε στὸ σπίτι σας;*

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (867—1517)

18. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ

α. 'Ο χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν

"Οπως ἔχομε μάθει, τὴ διοίκηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως εἶχαν οἱ πέντε Πατριάρχες: τῆς Ρώμης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων.

Κάθε Πατριάρχης διοικοῦσε τὶς Ἐκκλησίες τῆς περιφερείας του, χωρὶς νὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνῃ στὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν.

'Ἐπίστης ὅλες τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τὶς ὑπόγραφαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πέντε Πατριαρχῶν, καὶ ὅλες οἱ Ἐκκλησίες τῆς Χριστιανωσύνης ἦταν ἐνωμένες.

Δυστυχῶς ἀπὸ τὸν ἐνατο αἰώνα ἡ ἐνωση αὐτὴ διαλύθηκε καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία χωρίσθηκε σὲ δύο, στὴν Ἀνατολική, δηλαδὴ τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ στὴν Δυτική, δηλαδὴ στὴν Παπικὴ Ἐκκλησία.

'Ο χωρισμὸς αὐτὸς εἶναι τὸ λεγόμενον σχίσμα κι ἔγινε ἀπὸ τὶς ἔξης ἀφορμές :

β'. Οἱ ἀξιώσεις τοῦ Πάπα

'Ο Πάπας τῆς Ρώμης νόμιζε, ὅτι ἔπρεπε οἱ Ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς νὰ τὸν ἀναγνωρίζουν ως ἀνώτερό τους. Ζητοῦσε δὲ πάντοτε κάθε εὐκαιρία γιὰ ν' ἀνακατώνεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, ὥστε μὲ τὸν καιρὸν νὰ γίνη ὁ μονάρχης τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, γιατί, τάχα, εἶχε αὐτὸν τὸ δικαίωμα.

Δικαιολογοῦσε δὲ τὸ δικαίωμά του αὐτὸν ὡς ἔξῆς:

'Ο Ἀπόστολος Πέτρος ἴδρυσε τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης.

Τὸν Ἀπόστολο Πέτρον ὁ Χριστὸς τὸν διώρισε Ἀρχηγὸν τῶν Ἀποστόλων, ὅταν τοῦ εἶπε: «Σὺ εἶσαι ὁ Πέτρος κι ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν πέτρα θὰ οἰκοδομήσης τὴν Ἐκκλησία μου» (ΜΑΤΘ. ΙΣΤ' 18).

'Αφοῦ λοιπὸν ὁ Πέτρος ἦταν ἀρχηγὸς τῶν Ἀποστόλων, ἔπρεπε καὶ ὁ Πάπας, ποὺ ἦταν διάδοχός του, νὰ γίνη κι αὐτὸς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

‘Η Ἐκκλησία ὅμως τῆς Ρώμης δὲν ἴδρυθηκε ἀπὸ τὸν Πέτρο, γιατὶ δὲ Παῦλος πῆγε στὴ Ρώμη πρωτύτερα ἀπὸ αὐτὸν.

‘Ο δὲ Χριστός, μ’ αὐτὰ ποὺ εἶπε στὸν Πέτρο, δὲν ἔννοοῦσε αὐτὸν τὸν ἕδιο, ἀλλὰ τὴν πίστη του, ὅπως ἔχομε μάθει στὰ προηγούμενα.

‘Ο Πάπας ὅμως προσπαθοῦσε νὰ βρῇ εὐκαιρία, γιὰ νὰ ίκανοποιήσῃ τὶς παράλογες ἀξιώσεις του. Καὶ μιὰ τέτοια εὐκαιρία βρέθηκε, ὅταν ἔγινε Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινούπολεως ὁ Φώτιος.

γ'. Ο Φώτιος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ σχίσματος

Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Ἱγνάτιος. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἔπαισαν καὶ τὸν ἐξόρισαν, ἔκαμαν Πατριάρχη τὸ Φώτιο.

‘Ο Φώτιος ἦταν ἐνάρετος καὶ σοφὸς καὶ ὄλοι τὸν ἐκτιμοῦσαν καὶ τὸν ἐσέβοντο. Εἶχε μεγάλη θέση στὸ Κράτος καὶ δὲν ἤθελε τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο. Ἀναγκάστηκε ὅμως νὰ υποχωρήσῃ, γιατὶ τὸν ἐπίεζαν ὄλοι καὶ μάλιστα πολλοὶ φίλοι τοῦ Ἱγνατίου.

“Εγίνε λοιπὸν Πατριάρχης ὁ Φώτιος ἀπὸ λαϊκός, ἀφοῦ μέσα σὲ ἔξι ἡμέρες πέρασε ὅλα τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα, ἀπὸ τὰ κατώτερα ἕως τὰ ἀνώτερα, τὴ χειροτονία του δὲ αὐτὴ ἐπεκύρωσε καὶ Σύνοδος, ποὺ ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό.

“Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρὸ οἱ φίλοι τοῦ Ἱγνατίου ἀρχισαν νὰ κάνουν θόρυβο γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου καὶ δὲν ἤθελαν νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς κανονικὸ Πατριάρχη.

Τότε ὁ Φώτιος, γιὰ νὰ σταματήσουν τὰ παράπονα, κάλεσε Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη. Στὴ σύνοδο αὐτὴ κάλεσε καὶ τὸν Πάπα τῆς Ρώμης Νικόλαον Α’.

‘Ο Πάπας νόμισε ὅτι βρῆκε τότε τὴν εὐκαιρία νὰ υποτάξῃ στὶς ὁρέξεις του τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολεως.

‘Αντὶ λοιπὸν νὰ παρευρεθῇ ὁ ἕδιος στὴ σύνοδο, ἔστειλε δύο ἐπιστολές, μιὰ στὸ Φώτιο κι ἄλλη στὸν Αύτοκράτορα. Σ’ αὐτὲς τοὺς κατηγοροῦσε καὶ τοὺς δύο, γιατὶ χειροτόνησαν Πατριάρχη ἔνα λαϊκό, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσουν, κι ἔλεγε, ὅτι θὰ στείλῃ δύο ἀντιπροσώπους του γιὰ νὰ ἔξετάσουν τὰ πράγματα.

‘Ο Φώτιος γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνη στὴν Ἐκκλησία, δὲν ἔδωκε σημασία στὴν ἀλαζονικὴ αὐτὴ στάση τοῦ Πάπα κι ὅταν ἤλθαν οἱ ἀντιπρόσωποί του τοὺς δέχθηκε μὲ χαρὰ καὶ τοὺς ἔδειξε ἀγάπη ἀδελφική.

‘Η Σύνοδος ἔγινε καὶ δέχτηκε, ὅτι ὁ Φώτιος χειροτονήθηκε κανονικὰ Πατριάρχης. Τὴν ἀπόφαση δὲ αὐτὴ τὴν υπόγραψαν κι οἱ δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

“Οταν ὁ Πάπας ἔμαθε αὐτό, ὠργίσθηκε καὶ κάλεσε κι αὐτὸς δικὴ

του σύνοδο στή Ρώμη. 'Η σύνοδος αύτή θεώρησε ἄκυρη τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου, τιμώρησε δὲ τοὺς δύο ἀντιπροσώπους τοῦ Πάπα.

'Η ἀπόφαση αύτὴ προξένησε μεγάλο ἐρεθισμὸν στὴν Κωνσταντινούπολη, γιατὶ φάνηκε καθαρὰ ὁ σκοπὸς τοῦ Πάπα, νὰ θέλῃ νὰ γίνηται πρῶτος Πατριάρχης τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. 'Ο σοφὸς ὅμως καὶ ἄκακος Φώτιος ἔδειξε καὶ πάλι μεγάλη ὑπομονὴν. Φρόντισε λοιπὸν νὰ ἡσυχάσῃ τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ Πάπας θὰ σκεφθῇ χριστιανικῶτερα καὶ δὲ θὰ θελήσῃ νὰ ἐρεθίσῃ περισσότερο τὸ Χριστιανικὸν κόσμο.

'Ο Πάπας ὅμως περίμενε νὰ βρῇ νέα ἀφορμή, γιὰ νὰ πετύχῃ τοὺς σκοπούς του.

δ'. Ἐυχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων

Οἱ Βούλγαροι ἔγιναν Χριστιανοί, ὅταν εἶχαν βασιλέα τὸ Βόγορι. Τὸ Χριστιανισμὸν τὸν κήρυξαν ἕκεῖ δύο "Ἐλληνες μοναχοί, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος.

"Οταν ὁ Βόγορις βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Φωτίου κι ὅλος ὁ Βουλγαρικὸς λαὸς ἔγινε Χριστιανικός, ὁ Πατριάρχης ἔστειλεν ἱερεῖς, γιὰ νὰ διοργανώσουν τὴν Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας.

"Οταν ὁ Πάπας τὸ ἔμαθε, ἔστειλε κι αὐτὸς δικούς του ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι ἄρχισαν νὰ ὑβρίζουν καὶ νὰ περιφρονοῦν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Πατριάρχη καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ πάρουν τὴν Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας στὴν ἔξουσία τοῦ Πάπα. Μὲ τὰ κήρυγματά τους δίδασκαν τὴν αἵρεσή τους. Δηλαδή, ὅτι τὸ "Ἄγιο Πνεῦμα ἐκ πορεύεται ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀπὸ τὸν Υἱό, ὅτι ἡ Θεία Εὐχαριστία πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἄρτο ἢ ζυμο, ὅτι οἱ λαϊκοὶ πρέπει νὰ κοινωνοῦν μόνο μὲ ἄρτο, ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία πρέπει νὰ γίνεται στὴ Λατινικὴ γλῶσσα καὶ ἄλλα πολλά, ποὺ δὲν τὰ παραδεχόταν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

ε'. Τὸ σχίσμα

"Ἐπειτα ἀπὸ τὶς νέες αὐτές ἐνέργειες τοῦ Πάπα, ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔχασε τὴν ὑπομονὴν του. Εἶδε, ὅτι ὁ Πάπας πῆρε τὴν ἀπόφασην νὰ ὑποτάξῃ μὲ κάθε μέσο στὴν ἔξουσία του ὅλες τὶς Ἐκκλησίες καὶ νὰ ζημιώσῃ τὸ Χριστιανισμό.

"Ἐστειλε λοιπὸν στοὺς Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων μιὰ ἐγκύκλιο, μὲ τὴν ὅποια κατηγοροῦσε τὸν Πάπα γιὰ τὶς ἀντιχριστιανικές του ἐνέργειες καὶ καλοῦσε σύνοδο στὴν

Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ πάρῃ ἀποφάσεις γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸν (867).

Ἡ σύνοδος αὐτὴ, στὴν ὁποίᾳ ἔλαβαν μέρος 1000 Ἐπίσκοποι καὶ Πρεσβύτεροι, θεώρησε τὸν Πάπα ως ἐπιζήμιο μέλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἀφώρισε.

Ἄπὸ τότε ὅρχισε τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ ὅποιον ἔγινε ὄριστικὸ ἐπειτα ἀπὸ διακόσια χρόνια, ὅταν ἦταν Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Μιχαὴλ Κηρουλάριος.

Ἐτοι ἀπὸ τὴν ἀλαζονία τῶν Παπῶν, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετη, χωρίστηκε σὲ δύο.

Οσοι ἀκολούθησαν τὸν Πάπα, ὡνομάσθηκαν Παπικοὶ ἢ Δυτικοί, γιατὶ οἱ περισσότεροι ἦταν κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Εύρωπης. "Οσοι δὲ ἔμειναν πιστοὶ στὴν ὁρθὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ὡνομάσθηκαν Ὁρθόξοι ἢ Ἀνατολικοί, γιατὶ οἱ περισσότεροι ἦταν κάτοικοι τῶν Ανατολικῶν χωρῶν.

στ'. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση

Τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν ἦταν οὔτε Χριστιανικὸ οὔτε εὐχάριστο. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε στὰ κηρύγματά της διδάσκει τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Γιὰ αὐτὸν ὅλες τὶς τελετές ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε παρακαλεῖ τὸ Θεὸν « ὑπὲρ τῶν Ἅγιων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως ».

Ἐγιναν ἀργότερα πολλὲς προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα. Οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ζήτησαν πολλὲς φορὲς τὴν ἔνωση, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ Πάπες θὰ τοὺς βοηθοῦσαν ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν τοῦ Κράτους των. Οἱ Πάπες πάλι ἥθελαν τὴν ἔνωση, γιὰ νὰ γίνουν κύριοι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ σπουδαιότερη προσπάθεια γιὰ τὴν ἔνωση ἔγινε στὶς παραμονὲς τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ο τότε Αὐτοκράτορας Ἰωάννης Ζ' Παλαιολόγος ζήτησε τὴν ἔνωση, γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ βοήθεια ὁ Πάπας ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν τοῦ Βυζαντίου Κράτους. Ὁ Πάπας δέχτηκε τὴν πρότασην αὐτὴν, γιατὶ νόμισε, ὅτι βρῆκε εὐκαιρία νὰ γίνη μονάρχης τῆς Ἐκκλησίας. Στὴ σύνοδο ὅμως, ποὺ ἔγινε στὴ Φερράρα τῆς Φλωρεντίας τὸ έτος 1439–1440 ἀξίωσε ἀπὸ τὸν Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ τοῦ ἀσπασθῇ τὸ πόδι. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸ δέχθηκε αὐτὸν οὐδὲ Πατριάρχης, ὁ Πάπας διάταξε νὰ βάλουν τὴν ἔδρα του ψηλότερα ἀπὸ τὶς ἔδρες τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ φανῆ ἀνώτερος. Ἡ ἀλαζονικὴ αὐτὴ στάση τοῦ Πάπα, ποὺ φανέρωνε περιφρόνηση τῶν Ἑλλήνων Πατριαρχῶν, ἐμπόδισε τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν.

19. Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ

‘Η Ὁρθόδοξη Χριστιανική Ἑκκλησία ἔξακολούθησε καὶ ὑστερα ἀπὸ τὸ σχίσμα τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

‘Ο Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἀφοῦ ἐκαμαν Χριστιανοὺς τοὺς Βουλγάρους, ἔξακολούθησαν τὸ ἔργο τους καὶ στοὺς ἄλλους Σλαυϊκοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης κι ἐκαμψαν Χριστιανοὺς τοὺς Σέρβους, τοὺς Κροάτες, τοὺς Βοημοὺς καὶ ὅλους σχεδὸν τοὺς Σλαύους.

Οἱ ἀκούραστοι αὐτοὶ ἀδελφοὶ γεννήθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη κι εἶχαν μεγάλη μόρφωση καὶ θερμὸ ζῆλο γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι αὐτὸ ἔδωκαν στοὺς λαοὺς αὐτοὺς ὅχι μόνο τὸ Χριστιανισμό, ἀλλὰ κι ἐναν ἀνώτερο πολιτισμό. Δίδαξαν σ' αὐτοὺς τὸ Σλαυϊκὸ ἀλφάβητο καὶ μετάφρασαν τὴν Ἀγία Γραφὴ στὴ Σλαυϊκὴ γλῶσσα. Δίκαια λοιπὸν ὄνομάζονται ‘Α πόστοι οι τῶν Σλαύων.

Στὴ Ρωσία δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν παράδοση, κι ἔγιναν πολλοὶ Ρῶσοι Χριστιανοί. Ἀργότερα ὅμως λησμόνησαν τὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία κι ἔγιναν πάλι Εἰδωλολάτρες.

‘Ο Χριστιανισμὸς διαδόθηκε στὴ Ρωσία τὸ 995, ὅταν Αὔτοκράτειρα αὐτῆς ἦταν ἡ “Ολγα. Αὔτῃ βαπτίσθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὡνομάσθηκε Ἐλένη καὶ τὸ παράδειγμά της ἀκολούθησαν πολλοὶ Ρῶσοι κι ἔγιναν Χριστιανοί.

‘Αλλὰ καὶ πάλι γύρισαν στὴν εἰδωλολατρεία ὅταν πέθανε ἡ Αὔτοκράτειρα.

“Οταν ὅμως ἔγινε Αύτοκράτορας ὁ ἔγγονός της Βλαδίμηρος, ἔστειλε Ρώσους εὐγενεῖς, γιὰ νὰ ἔξετάσουν ποία ἦταν ἡ καλύτερη θρησκεία γιὰ τὴ Ρωσία.

Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοὶ μεταξὺ ἄλλων χωρῶν πῆγαν καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ εἰδαν τὶς λαμπρές καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἴερες τελετές τῆς Ὁρθόδοξης Ἑκκλησίας καὶ θαύμασαν τὶς διδασκαλίες της.

“Οταν δὲ εἶπαν στὸν Αύτοκράτορα ὅλα, ὅσα εἶδαν, ὁ Βλαδίμηρος προτίμησε τὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανισμό. Ἔγινε λοιπὸν πρῶτος αὐτὸς Χριστιανὸς καὶ πῆρε γιὰ σύζυγό του Χριστιανή, τὴν Ἐλληνίδα πριγκίπισσα τοῦ Βυζαντίου Ἀννα. Ὁ Ρωσικὸς λαὸς ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Αύτοκράτορα καὶ κατὰ διαταγὴ του ὅλι θαπτίζονταν στοὺς ποταμοὺς τῆς Ρωσίας.

“Ἐγινε λοιπὸν ἐπίσημη θρησκεία στὴ Ρωσία ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ οἱ Ρῶσοι ὡνόμασαν τὸ Βλαδίμηρο «μέγαν» ἢ δὲ Ἑκκλησία τους τὸν ἀνακήρυξε «ἄγιον καὶ ἵσαπόστολον».

‘Η Ἑκκλησία τῆς Ρωσίας ἦταν στὴν ἔξουσία τοῦ Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὅποιος χειροτονοῦσε τὸ Μητροπολίτη τῆς πρωτεύουσας τῆς Ρωσίας, ποὺ ἦταν τότε τὸ Κίεβο.

Ἐ ω τή σις

- α) Τί ζητοῦσε ὁ Πάπας ἀπὸ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες καὶ γιατί;*
- β) Εἶχε δικαίωμα ὁ Πάπας νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ τὸ Φώτιο Πατριάρχη κανονικό;*
- γ) Τί δίδασκαν οἱ ἑρεῖς τοῦ Πάπα στὴ Βουλγαρία;*
- δ) Γιατί ὁ ἄκακος Φώτιος ἔχασε τὴν ὑπομονή του;*
- ε) Πότε ἔγινε τὸ τελειωτικὸ σχίσμα;*
- στ) Ποιές προσπάθειες ἔγιναν γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ γιατί δὲν πέτυχαν;*
- ζ) Γιατί ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος ὡνομάστηκαν «Ἀπόστολοι τῶν Σλαβῶν»;*
- η) Ποιός διέδωκε τὸν Χριστιανισμὸ στὴ Ρωσία;*
- θ) Θέλεις νὰ γίνη ἡ ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μὲ ποιά συμφωνία;*

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (1517 ἕως σήμερα)

20'. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

α'. Η Παπική ἔξουσία

Οι Πάπες δὲ ζήτησαν μόνο νάχουν τὴν ἀνώτατη Θρησκευτικὴ ἔξουσία καὶ νὰ γίνουν Ἀρχηγοὶ ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Θέλησαν ἀκόμη νάχουν καὶ ἀνώτατη κοσμικὴ ἔξουσία καὶ νὰ γίνουν ἀρχηγοὶ καὶ τῶν βασιλέων.

Πρῶτος ὁ γνωστός μας ἀπὸ τὸ σχίσμα Πάπας Νικόλαος φόρεσε στέμμα βασιλικὸ κι ἀνάγκασε τοὺς βασιλεῖς νὰ κρατοῦν τὸν ἀναβολέα ὅταν ἀνέβαινε στὸν ἵππο του.

"Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸν, ἄλλος Πάπας διάταξε τοὺς βασιλεῖς νὰ τὸν ὑπακούουν χωρὶς ἀντίρρηση γιατί, ἐλεγε, ὅπως ἡ Σελήνη παίρνει τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τὸν Ἡλίο, ἔτσι κι οἱ βασιλεῖς πρέπει νὰ παίρνουν τὴν ἔξουσία ἀπὸ τὸν Πάπα. "Ἄν δὲ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἥθελε νὰ γίνῃ ὑπήκοος τοῦ Πάπα, τὸν τιμωροῦσαν μὲ τὴν « ἀπαγόρευση », μὲ τὴν ὁποίᾳ δὲν ἐπιτρεπόταν σ' αὐτὸν νὰ παρευρίσκεται στὶς Ἱερὲς τελετές, καὶ μὲ τὸν « ἀφορισμό », μὲ τὸν ὁποῖον ὅλοι ἐπρεπε νὰ τὸν περιφρονοῦν. Μὲ τὶς σκληρές δὲ αὐτὲς ποινὲς εἶχαν τρομοκρατήσει τοὺς βασιλεῖς. Λέγεται μάλιστα, ὅτι ἕνας Πάπας, γιὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἔνα βασιλέα τῆς Γερμανίας νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμη, τὸν ἄφησε τρεῖς ἡμέρες χειμωνιάτικες στὴν αὐλὴ τοῦ Παλατιοῦ του μὲ ἔνα ἐνδυμα τρίχινο καὶ ἀνυπόδητο.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ Πάπες πήραν δύναμη καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὸ θεῖο δρόμο. Ζούσαν μὲ μεγάλη πολυτέλεια, ἔκαναν διασκεδάσεις κομικὲς καὶ στὴν καρδιά τους δὲν εἶχαν ἀρετὴ καὶ εὔσεβεια.

Τὸ κήρυγμα καὶ ἡ θρησκευτικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ παραμελήθηκε. Ἡ λειτουργία κι οἱ ἄλλες Ἱερὲς τελετές γίνονταν στὴ Λατινικὴ γλῶσσα, ποὺ δὲν τὴν καταλάβαινε ὁ λαός. Οἱ γιορτὲς ἔγιναν ἀπειρες καὶ κάθε ἡμέρα οἱ Πάπες ἀνακήρυτταν καὶ νέους ἄγίους.

Οἱ περισσότεροι Χριστιανοὶ δὲν εἶχαν κι αὐτοὶ ἀληθινὴ θρησκευτικὴ πίστη. Πίστευαν, ὅτι ἡμποροῦσαν νὰ ἀμαρτάνουν, ἀρκεῖ νὰ ἐκτελοῦσαν μερικὲς νηστεῖες, μερικὲς γονυκλισίες κι ἄλλους τύπους τῆς θρησκείας ἡ νὰ ἀγοράζουν ἀπὸ τὸν Πάπα τὰ « συχωροχάρτια ».

Τὰ συχωροχάρτια αὐτὰ ἦταν γραφτὲς συχωρήσεις τῶν ἀμαρτιῶν, ποὺ τὰ πουλοῦσε ὁ Πάπας μὲ ἀπεσταλμένους σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς

Εύρωπης, για νὰ κερδίζῃ χρήματα. "Οποιος ἔπαιρνε τὰ συχωροχάρτια καθαριζόταν ἀπὸ τὶς ἄμαρτίες καὶ ἡ τιμὴ τους ἦταν ἄλλοτε μικρὴ καὶ ἄλλοτε μεγάλη, ἀνάλογα μὲ τὶς ἄμαρτίες.

β'. Ή μεταρρύθμιση

Πολλοὶ εύσεβεῖς καὶ μορφωμένοι ἔβλεπον τὴν ἄθλια αὐτὴ κατάσταση, καὶ δοκίμαζαν μεγάλη λύπη στὴν Χριστιανικὴ τους καρδιά. Δὲν τολμοῦσαν ὅμως νὰ διαμαρτυρηθοῦν, γιατὶ τοὺς καταδίκαζαν γιὰ αἱρετικούς.

Οἱ Πάπεις ἔχαν ἐφεύρει καὶ τὰ δικαστήρια τῆς « Ἱερᾶς ἑξετάσεως ». Οἱ δικαζόμενοι ἀπὸ τὴν « Ἱερὴ ἑξέταση » ἀναγκάζονταν, ἔπειτα ἀπὸ τρομερὰ βασανιστήρια, νὰ δεχθοῦν ὅτι εἶναι ἔνοχοι, ἐνῶ ἦταν ἀθῶοι. "Οταν δὲ ὁμολογοῦσαν αὐτό, τοὺς καταδίκαζαν σὲ ἴσοβια δεσμά, ἂν δὲ δὲν ὁμολογοῦσαν, τοὺς καταδίκαζαν σὲ θάνατο καὶ τοὺς ἔκαιγαν.

Τρεῖς ὅμως ἄνδρες δὲ φοβήθηκαν τὰ σκληρὰ αὐτὰ μέτρα τῶν Παπῶν κι ἀτοφάσισαν νὰ διορθώσουν τὴν κατάσταση, στὴν ὁποία εἶχε περιπέσει ἡ Θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ εἶναι ὁ Λούθηρος, ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλβῖνος.

γ'. Ο Λούθηρος

Ἡ Διαμαρτυρία τοῦ Ο Λούθηρος γεννήθηκε στὴ Σαξωνία τῆς Γερμανίας τὸ 1483. Ἠταν μοναχὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βυτεμβέργης.

Ο Λούθηρος ἔβλεπε κι αὐτὸς τὴ διαφθορὰ τῶν Παπῶν καὶ ὅλης τῆς Δυτικῆς Ἔκκλησίας καὶ ἀποφάσισε νὰ ἐργασθῇ γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν κατάσταση αὐτή.

Τότε Πάπος τῆς Ράμης ἦταν ὁ Λέων ὁ 10ος. Αὔτὸς ἦταν ἄσωτος καὶ γιὰ νάχη χρήματα πολλά, ἔστειλε στὴ Δυτικὴ Εύρωπη μοναχούς νὰ πουλοῦν συχωροχάρτια.

"Ἐνας ἀπὸ τοὺς μοναχούς αὐτοὺς, λεγόμενος Τέτζελος, πῆγε στὴ Γερμανία καὶ στὴ Βυτεμβέργη, ποὺ ἔμενε ὁ Λούθηρος, διαλαλοῦσε τὸ ἐμπόρευμά του αὐτὸ καὶ τὸ πωλοῦσε στὶς πλατείες καὶ στοὺς δρόμους τῆς πόλεως, γιὰ νὰ συχωρεθοῦν οἱ ἄμαρτίες, ὅχι μόνοι παλιές, ἀλλὰ καὶ οἱ τωρινές καὶ οἱ μέλλουσες !

Σ' αὐτὴ τὴ διαφθορὰ εἶχε ξεπέσει ἡ ἀγιότης τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας !

Τότε ὁ Λούθηρος δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ περισσότερο τὴν ἀγανάκτησή του. Τὴν παραμονὴ λοιπὸν τῆς γιορτῆς τῶν Ἅγιων Πάντων, τὸ 1517, ἔγραψε μιὰ προκήρυξη γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς:

καὶ τὴν ἐτοιχοκόλλησε στὴν εῖσοδο τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ. Ἡ προκήρυξη αὐτὴ εἶχε 95 θέσεις (προτάσεις), μὲ τὶς ὅποιες κατηγοροῦσε τὴ διαγωγὴ αὐτὴ τῆς Παπικῆς ἐκκλησίας. Ἐπειτα ἄρχισε νὰ διδάσκῃ φανερά, ὅτι οἱ ἀμαρτίες δὲν μποροῦν νὰ συχωρεθοῦν μὲ τὰ χρήματα, ἀλλὰ μὲ μόνη τὴν εἰλικρινῆ μετάνοια. Αὐτὴ ἡ μετάνοια, κήρυττε, θὰ συμφιλιώσῃ τὸν ἀμαρτωλὸ μὲ τὸ Θεό. Μὲ ὅλη δὲ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὴν ἀντιχριστιανικὴ διαγωγὴ τῶν Παπῶν καὶ κάλεσε τοὺς εὔσεβεῖς Χριστιανούς, νὰ τὸν βοηθήσουν γιὰ νὰ μεταρρύθμιση, ὁ δὲ Γερμανικὸς λαὸς ἐπαναστάτησε ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ο Πάπας φοβήθηκε τότε, ὅτι θὰ χάσῃ τὴν ἔξουσία του. Ἐστειλε λοιπὸν ἀμέσως διαταγὴ στὸ Λούθηρο, μὲ τὴν ὅποια τὸν καλοῦσε νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον του, γιὰ νὰ ἀπολογηθῇ καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ ὅσα ἔγραψε στὴν προκήρυξή του. Τὸν ἀπειλοῦσε δέ, ὅτι θὰ τὸν κηρύξῃ αἵρετικὸ καὶ θὰ τὸν ἀφορίσῃ, ἐὰν ἐντὸς 60 ἡμερῶν δὲν πήγαινε στὴ Ρώμη.

Ο Λούθηρος, ποὺ ἦξερε, ὅτι στὴ Ρώμη τὸν περίμενε ἡ «Ιερὰ ἔξετασις» κι ἡ καταδίκη του σὲ βασανιστήρια καὶ σὲ θάνατο, δὲν πῆγε κι ὁ Πάπας τοῦ ἐστειλε νέο ἔγγραφο, μὲ τὸ ὅποιο τὸν ἀφώριζε.

Ο Λούθηρος ὅμως, γιὰ νὰ δείξῃ τὴν περιφρόνησή του στὸν Πάπα, ἔκαψε τὸ ἔγγραφο τοῦ ἀφορισμοῦ του στὴν πλατεῖα τῆς πόλεως μπροστά σὲ πολὺ πλῆθος λαοῦ.

δ'. Χωρισμὸς τῆς Παπικῆς ἐκκλησίας

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν ἀφορισμό του ὁ Λούθηρος ἔξακολούθησε μὲ μεγαλύτερο τώρα ζῆλο κι ἐνθουσιασμὸ νὰ μεταδίδῃ τὶς ἰδέες του σ' ὅλη τὴ Γερμανία καὶ μὲ τὸν καιρὸ ἡ διδασκαλία του ἔγινε δεκτή, ὥχι μόνο σ' ὅλη αὐτὴ τὴ χώρα, ἀλλὰ κι ἔξω ἀπ' αὐτὴ κι οἱ ὄπαδοί του ἔγιναν πολλοί.

Ο Πάπας ἔπεισε τότε μερικοὺς ἡγεμόνες καὶ κληρικούς, ποὺ ἔμειναν πιστοὶ σ' αὐτὸν κι ἡταν ἀντίθετοι μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου, νὰ κάμουν συνέδριο, γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἔξαπλωσή της.

Σ' ἔνα συνέδριο κάλεσαν τὸ Λούθηρο νὰ μεταμεληθῇ καὶ ν' ἀνακαλέσῃ ὅσα διδάσκει. Ο Λούθηρος ἀπάντησε, ὅτι τότε μόνο θὰ τὸ κάμη, ἀν τοῦ ὑποδείξουν ὅτι ἡ διδασκαλία του εἶναι ἀντίθετη μὲ τὴν Ἀγία Γραφή.

Ἐπειδὴ ἔβλεπαν, ὅτι δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐμποδίσουν τὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου, ἔκαμαν, ἔπειτα ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια, δεύτερο συνέδριο, γιὰ νὰ πάρῃ ἀποφάσεις ἐναντίον τῶν ὄπαδῶν τοῦ Λουθήρου.

Ο Λούθηρος καὶ οἱ ὄπαδοί του διαμαρτυρήθηκαν γιὰ

τὰ ἀνελεύθερα μέτρα, ποὺ ἔπαιρναν οἱ ἡγεμόνες μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων αὐτῶν.

Ἄπὸ τότε ὀνομάσθηκαν Διαμαρτυρόμενοι ἢ Προτεστάντες καὶ χωρίσθηκαν ἀπὸ τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀρχισαν δὲ μὲ δραστηριότητα νὰ ὀργανώνουν τὴν Ἐκκλησίαν τους, ποὺ ὀνομάσθηκε καὶ αὐτὴ Διαμαρτυρόμενη ἢ Προτεσταντική.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθῆρου. Ὁ Λούθηρος γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὶς παρεκτροπές τοῦ Πάπα ἔφτασε στὰ ἄκρα καὶ δίδαξε μερικά, ποὺ εἶναι ἀντίθετα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου.

Οἱ σπουδαιότερες ἀπὸ τὶς διδασκαλίες του εἶναι οἱ ἔξῆς:

1. Δέν παραδέχεται τὴν Ἱερὴν παράδοσην, γιατὶ τὴν εἶχαν ἀλλάξει οἱ Πάπες σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά τους. Μόνη πηγὴ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας παραδέχεται τὴν Ἁγία Γραφήν. Αὐτὴ μόνο πρέπει νὰ μελετᾶ κάθε Χριστιανός καὶ νὰ κάνῃ σύμφωνα μὲ ὅσα διδάσκει. Γι αὐτὸν πρέπει νὰ μεταφρασθῇ ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ τὴν ἐννοοῦν δύοι.

2. Καταργεῖ τὶς εἰκόνες, τὰ κανδήλια, τὸ θυμίαμα κλπ. Ἡ λατρεία πρέπει νὰ γίνεται μὲ λίγους ύμνους καὶ προσευχές, μὲ τὴν ἀνάγνωση τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ μὲ τὸ κήρυγμα.

3. Μόνο ἡ πίστη σώζει τὸν ἀνθρώπον. Οἱ τυπικὲς προσευχές, οἱ νηστεῖς, οἱ ἐλεημοσύνες καὶ οἱ γονυκλισίες δὲν χρειάζονται.

4. Μόνο μὲ τὸ Βάπτισμα καὶ τὴ Θεία Εὐχαριστία μεταδίδεται στοὺς Χριστιανούς ἡ χάρη τοῦ Ἡγ. Πνεύματος. Τὰ ἄλλα μυστήρια εἶναι ἀπλές θρησκευτικές τελετές.

5. Οἱ ἄγιοι καὶ οἱ γιορτές τους δὲ χρειάζονται. Μόνο ἡ Κυριακή, τὸ Πάσχα, ἡ Πεντηκοστή καὶ τὰ Χριστούγεννα πρέπει νὰ θεωροῦνται Χριστιανικές γιορτές.

6. Οἱ Ἐπίσκοποι δὲν χρειάζονται. Προϊστάμενοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ Ἱερεῖς, ποὺ τοὺς ἐκλέγειν ὁ λαός γιὰ νὰ διοικοῦν τὴν Ἐκκλησίαν.

ε'. Ο Σβίγγλιος

Ἡταν σύγχρονος τοῦ Λουθήρου καὶ μορφωμένος Ἱερεὺς τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ στὴ Ζυρίχη τῆς Ἐλβετίας.

Κι αὐτὸς μὲ τὰ κηρύγματά του καὶ μὲ τὰ βιβλία του κατηγόρησε τὶς παρεκτροπές τοῦ Πάπα κι ἀπόχτησε πολλοὺς ὄπαδούς. Μεταξὺ ὅμως αὐτῶν καὶ τῶν ὄπαδῶν τοῦ Πάπα κηρύχθηκε ἐμφύλιος πόλεμος στὴν Ἐλβετία κι ὁ Σβίγγλιος ἐφονεύθη (1531).

στ'. Ο Καλβῖνος

Ο Καλβῖνος συνέχισε τὴ διδασκαλία τοῦ Σβίγγλιου, ὅταν ἀκόμα ἥταν σπουδαστὴς στὸ Παρίσι.

Οι Παπικοί εἶδαν τὸ νέο κίνδυνο καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴ Γαλλία. 'Ο Καλβῖνος πῆγε τότε στὴ Γενεύη τῆς Ἐλβετίας ὅπου ἔξακολούθησε τὸ ἔργο του.

ζ'. Ἔκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων

Μὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν τριῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἡ μεταρρύθμιση διαδόθηκε στὴ Γερμανία, Γαλλία, Ὀλλανδία, Ἀγγλία καὶ σ' ἄλλες χῶρες. Σήμερα δὲ ἔχει διαδοθῆ στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Αὐστραλία.

'Η διδασκαλία καὶ τῶν τριῶν μεταρρυθμιστῶν εἶναι σχεδὸν ἡ ἴδια. 'Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀκολούθησε τὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας μπροῦμε νὰ τὴν θεωρήσωμε ὡς αἵρεση.

'Ἐπειδὴ ὁ Λούθηρος κατάργησε τὴν 'Ιερὴ Παράδοση, οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἔξηγοῦν τὴν Ἀγία Γραφὴ ὅπως θέλει ὁ καθένας. Γι αὐτὸν οἱ Ἔκκλησίες τους ἔχουν μεταξύ τους μερικὲς διαφορές.

Οἱ σπουδαιότερες Ἔκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων εἶναι αἱ ἔξης:

1. 'Η Λουθηριανικὴ ἢ - Προτεσταντική.

2. 'Η Καλβινική.

3. 'Η Ἀγγλικανικὴ ἢ Ἐπισκοπική. 'Η Ἔκκλησία αὐτὴ πλησιάζει περισσότερο στὴν Ὁρθόδοξη. Ἐχει κι αὐτή, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξη Ἔκκλησία, τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ σέβεται τὶς παραδόσεις καὶ τὶς συνήθειες τῆς Ἀρχαίας Ἔκκλησίας.

η'. Οἱ Θρησκευτικοὶ πόλεμοι

Οἱ ἡγεμόνες, ποὺ ἔμειναν πιστοὶ στὸν Πάπα, ἔκαμαν πολλοὺς πολέμους μὲ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνες, ποὺ ἦταν διαμαρτυρόμενοι.

Στοὺς πολέμους αὐτοὺς τοὺς Θρησκευτικούς, ποὺ κράτησαν διακόσια, περίπου χρόνια, οἱ διαμαρτυρόμενοι ὑπόφεραν πολλά. Στὴ Γαλλία μάλιστα, μιὰ νύχτα, στὴ γιορτὴ τοῦ Ἀγίου Βαρθολεμαίου (24 Αύγουστου 1572), οἱ Παπικοὶ ἔσφαξαν ὄγδοήντα περίπου χιλιάδες διαμαρτυρομένους. 'Η Ἰστορία ἀναφέρει μὲ μεγάλη φρίκῃ τὴ σφαγὴ αὐτή, ποὺ ἔμεινε γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα «Νύξ τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου».

Οἱ θρησκευτικοὶ αὐτοὶ πόλεμοι, ποὺ τάραξαν ὅλη τὴν Εὐρώπη, σταμάτησαν τὸ 1648, μὲ τὴν εἰρήνη, ποὺ λέγεται «ΒΕΤΣΦΑΛΙΚΗ». Μὲ τὴν εἰρήνη αὐτὴ κάθε λαὸς εἶχε θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀκολουθῇ ὅποια θρησκεία ἥθελε.

Ἐρωτήσεις

- Τί ἦταν τὰ συχωροχάρτια;
- Πιατί οἱ Χριστιανοὶ δὲν διαμαρτυρήθηκαν ἀμέσως γιὰ τὶς παρεκτάσσουσες τῶν Παπῶν;

γ) Σὲ τὶ διαφέρει ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου;

δ) Ὡφέλησε ἢ ἔβλαψε ἡ μεταρρύθμιση καὶ γιατί;

ε) Ποιές εἶναι οἱ σπουδαιότερες Ἐκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων;
στ) Πότε σταμάτησαν οἱ Θρησκευτικοὶ πόλεμοι;

21. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

α'. Τὰ Προνόμια

‘Ο Μωάμεθ ὁ Β’, ἀφοῦ κυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1453 κι ἄφησε τοὺς στρατιῶτες του νὰ λεηλατήσουν τὴν Πόλη, ἀρχισε νὰ διοργανώνῃ τὸ νέο Κράτος του.

Ἐπειδὴ εἶδε, ὅτι ἡταν δύσκολο νὰ ἔξαφανίσῃ τὸ Χριστιανισμό, ζήτησε νὰ κολακεύσῃ τὴν Ἐκκλησία.

Εἶχε δὲ καὶ συμφέροντα νὰ μὴ καταδιώκῃ τοὺς Χριστιανούς.

“Ηθελε νὰ εἴναι εὐχαριστημένοι μαζί του, γιὰ νὰ τοὺς ἔχῃ ραγιάδες στὶς ἐργασίες τῶν Τούρκων.

Ἐπειτα, ἥθελε νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ ἔχθρα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴ Δυτική, γιατὶ φοβόταν, μήπως γίνη ἔνωση αὐτῶν κι ὁ Πάπας παρακινήσῃ τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης νὰ τοῦ κηρύξουν τὸν πόλεμο.

Γι αὐτό, τρεῖς ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀλωση, ἔκαμε Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ Γεώργιο Σχολάριο ποὺ ὀνομάσθηκε Γεννάδιος. Αὐτὸς ἦταν μορφωμένος πολὺ καὶ πολὺ εὔσεβης καὶ ἀντίθετος στὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ στέψη τοῦ Γενναδίου ἔγινε, ἔπειτα ἀπὸ διαταγὴ τοῦ Μωάμεθ, μὲ μεγάλη μεγαλοπρέπεια στὸ ναὸ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, ὅπως συνήθιζαν οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν στέψη τὸν κάλεσε σὲ ἐπίσημο γεῦμα, τὸν συνώδευσε ἔως τὴν αὐλὴ τῶν Ἀνακτόρων, τὸν βοήθησε νὰ ἀνεβῇ στὸν ἵππον του καὶ διάταξε τοὺς ἀνώτερους αὐλικούς του νὰ τὸν συνοδεύουν μέχρι τοῦ Πατριαρχείου.

Στὸν Πατριάρχη ἔδωκε πολλὰ δικαιώματα, ποὺ λέγονται « προνόμια ». Τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ προνόμια αὐτὰ ἦταν:

1. Ό Πατριάρχης εἶναι ἀρχηγὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους (Ἐθνάρχης).

2. Οἱ Χριστιανοὶ ἦταν ἐλεύθεροι νὰ ἔχουν τὴν γλῶσσα τους καὶ τὴ θρησκεία τους. Νέους ναοὺς δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ χτίσουν, ἀλλὰ νὰ κρατήσουν ὅσους εἶχαν, ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ μερικῶν ἀλλων μεγάλων, ποὺ οἱ Τούρκοι τοὺς ἔκαμαν τζαμιά.

3. Οἱ κληρικοί, τὰ μοναστήρια καὶ οἱ περιουσίες τους δὲν τηλήρωνταν φόρο.

4. Ό Πατριάρχης μποροῦσε νὰ ἐπιβάλῃ φόρους στοὺς Χριστιανούς,

ὅταν ἥθελε, δίκαζε τὶς διαφορές ποὺ εἶχαν μεταξύ τους καὶ διατηροῦσε ἀκόμα καὶ δική τους Ἀστυνομία.

5. Οἱ Μητροπολίτες στὶς διάφορες ἐπαρχίες τοῦ Κράτους ἦταν οἱ θρησκευτικοὶ καὶ πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ τῶν Χριστιανῶν.

Μὲ αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμα προνόμια, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πῆρε μιὰ τέτοια ἔξουσία, ποὺ δὲν τὴν εἶχε προτοῦ κυριευθῆ ἡ Κωνσταντινούπολη. Μὲ τὴν ἔξουσία δὲ αὐτῇ, ὅχι μόνο φρόντιζε γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν σκλάβων, ἀλλὰ καὶ ἐργαζόταν κρυφὰ γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ ἔθνους.

β'. Διωγμοὶ

Τὰ προνόμια δὲν κράτησαν πολύ, γιατὶ οἱ Τοῦρκοι δὲν τὰ ἔσεβάσθηκαν. "Οταν μάλιστα πέθανε ὁ Μωάμεθ ὁ Β', οἱ Χριστιανοὶ Ἐλληνες καταδιώχτηκαν. Οἱ Τοῦρκοι ἔπαιρναν τοὺς καλύτερους ναούς, ποὺ εἶχαν κρατήσει οἱ Ἐλληνες, ἀρπαζαν τὴν περιουσία τους καὶ ταπείνωναν τοὺς κληρικούς κι αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς Πατριάρχες. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸ ἀνάγκασαν νὰ καταφύγῃ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ποὺ ἦταν στὸ Φανάρι, μιὰ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Βίσζαν τοὺς Χριστιανούς ν' ἀλλάξουν τὴ θρησκεία τους, τοὺς διάταξαν νὰ φοροῦν φτωχικὰ ρούχα, νὰ πληρώνουν κεφαλικὸ φόρο καί, τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, ἀρχισαν τὸ παιδιμάζωμα. Ἀρπαζαν τὰ παιδιά τῶν Ἐλλήνων, τοὺς ἀλλαζαν τὴ θρησκεία καὶ μὲ αὐτὰ ἔκαμαν τὸ φοβερὸ στρατὸ τῶν Γενίτσαρων, ποὺ τόσο μεγάλα κακὰ ἔκαμαν στὸ λαὸ τὸν Ἐλληνικό.

γ'. Οἱ Νεομάρτυρες

Στὰ χρόνια τοῦ διωγμοῦ πολλοὶ μαρτύρησαν γιὰ τὴ θρησκεία.

Πολλοὶ φανατισμένοι Μωαμεθανοί, νόμιζαν ὅτι μὲ τὸ θάνατο τῶν Χριστιανῶν εὔχαριστοῦσαν τὸν ἀρχηγὸ τῆς Μωαμεθανικῆς Θρησκείας.

"Ἄλλοι γιὰ ἀτομικά τους συμφέροντα κι ἄλλοι ἀπὸ μῖσος ὠδηγοῦσαν τοὺς Χριστιανούς στὰ δικαστήρια, γιατὶ τάχα εἶχαν ύβρισει τὸν Ἰσλαμισμό. Τὰ δικαστήρια ἐπέβαλλαν σ' αὐτοὺς πολλὰ βασανιστήρια, τὰ ὅποια οἱ Χριστιανοὶ ύπεφεραν μὲ τέτοια ύπομονή, ποὺ κι αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι τοὺς θαύμαζαν.

Πολλοὶ εἶναι ἔκεινοι, ποὺ μαρτύρησαν στὴν ἐποχὴ ἔκεινη. Αὐτοὺς τοὺς ὀνομάζει ἡ Ἐκκλησία μας νεομάρτυρες καὶ τίμᾶ τὴ μνήμη τους.

Μεταξὺ τῶν νεομαρτύρων αὐτῶν ἦταν ἡ ὁσία Φιλόθεη, ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ὁ Γεώργιος τῶν Ιωαννίνων καὶ ἄλλοι.

‘Η δσία Φιλοθέη. Γεννήθηκε στάς Αθήνας και ήταν κόρη ένδος λογίου, τοῦ Ἀγγέλου Μπενιζέλου.

“Οταν χήρεψε ἔκαμε μοναστήρι τὸ Ναὸ τοῦ Ἅγ. Ἀνδρέα. Ἰδρυσε ἐκεῖ ξενώνα, νοσοκομεῖο καὶ γυναικεῖο ἐκπαιδευτήριο καὶ προστάτευσε τοὺς Χριστιανούς, ποὺ αἰχμαλώτιζαν οἱ Τούρκοι.

Γιὰ τὴ δράση τῆς αὐτὴ τὴν ἔπιασαν οἱ Τούρκοι καὶ μαρτύρησε ἐπειτα ἀπὸ πολλὰ βασανιστήρια.

Πλησίον τῶν Αθηνῶν ὑπάρχει ἡ «Κηπούπολις τῆς Ἅγ. Φιλοθέης», ἓνας συνοικισμὸς τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τιμὴν τῆς Ἅγιας.

‘Η μνήμη τῆς γιορτάζεται στὶς 19 Φεβρουαρίου.

Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. Ἡταν μοναχὸς καὶ διδάσκαλος. Γεννήθηκε στὸ Μεγάλο Δένδρο τῆς Ναυπακτίας.

Περιώδευσε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ τὸ κήρυγμά του βοήθησε τοὺς Χριστιανούς νὰ μείνουν στὴ πίστη τους καὶ νὰ μὴ ἀλλαξοπιστήσουν, ὅπως τοὺς βίαζαν οἱ Τούρκοι. ‘Η μεγαλύτερη δράση του ήταν στὴν Ἡπειρο, γιατὶ ἐκεῖ ήταν ὁ κίνδυνος μεγαλύτερος.

Στὶς τριάντα ἐπαρχίες ποὺ περιώδευσε, ἵδρυσε διακόσια σχολεῖα. Τέλος ὁ μεγάλος αὐτὸς κήρυκας συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ μαρτύρησε. Στὴν Ἡπειρο τιμᾶται ὡς ἄγιος.

‘Ο Γεώργιος, Ἱωάννης ή νίνων. ‘Η Ἡπειρος δὲν ἐλευθερώθηκε μὲ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821. ‘Ο Γεώργιος γεννήθηκε στὰ Γιάννενα καὶ τὸ σπίτι του σώζεται ἀκόμα.

Οἱ Τούρκοι τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν κατηγόρησαν, ὅτι ἔγινε Χριστιανός, ἐνῶ τάχα ήταν πρῶτα Μουσουλμάνος, τὸ 1838. Τὸν βασάνισαν πέντε ἡμέρες γιὰ νὰ ἀρνηθῆ τὴν πίστη του. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπόμενε ὅλα τὰ βασανιστήρια μὲ μεγάλο θάρρος καὶ μὲ τὴν πίστη στὸ Χριστό, οἱ Τούρκοι στὸ τέλος τὸν κρέμασαν.

‘Η Ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε ὡς Ἅγιο νεομάρτυρα καὶ στὴν Ἡπειρο γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὰς 17 Ιανουαρίου. ‘Ο τάφος του είναι στὸ ναὸ τοῦ Ἅγ. Αθανασίου στὰ Γιάννενα.

δ'. Τὰ Μοναστήρια στοὺς χρόνους τῆς δουλείας

‘Η Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, σὰν φιλόστοργη μητέρα, βοήθησε ὅλους τοὺς Χριστιανικούς λαούς, ποὺ ήταν σκλάβοι τῶν Τούρκων.

Οἱ Ἐλληνες ὅμως χρεωστοῦμε σ' αὐτὴ μεγάλη εὐγνωμοσύνη. ‘Αν μπορέσαμε ἐπειτα ἀπὸ τετρακόσια χρόνια σκλαβιᾶς νὰ κρατήσωμε τὴ γλῶσσα μας, τὸν Ἐθνισμό μας καὶ τὴ Θρησκεία μας, αὐτὸ τὸ χρεωστοῦμε στὴν Ἐκκλησία, μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν μαρτύρων καὶ ἴδιως μὲ τὰ μοναστήρια.

Τὰ μοναστήρια, ὅπως μάθαμε σὲ προηγούμενο κεφάλαιο, ἔγιναν

κέντρα ὅχι μόνο λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς πίστεως στὴν ἴδεα τῆς Πατρίδος.

Πολλὰ εἶχαν ἴδρυθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ μοναστήρια τῶν Μετεώρων, κοντά στὴν Καλαμπάκα, καὶ τὰ μοναστήρια τοῦ "Αθω" ἢ "Άγιον Ορούς. Τὸ "Άγιον Όρος βοήθησαν πολλοὶ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες

Μοναστήρι Άγ. Παντελεήμονος στὸ "Άγιον Όρος.

καὶ τὰ μοναστήρια του γέμισαν ἀπὸ βιβλιοθῆκες μὲ πάρα πολλὰ βιβλία, ἀπὸ πολύτιμα Ἱερὰ σκεύη κι ἄλλα ἀφιερώματα μεγάλης ἀξίας.. Στὰ μοναστήρια αὐτὰ πήγαιναν πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κι αὐτὰ κατώρθωσαν νὰ φυλάξουν τὰ κειμήλια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐκεῖ ἴδρυθηκαν Ἱερατικὲς σχολές, στὶς ὁποῖες πολλοὶ κληροὶ οἱ μορφώθηκαν καὶ σ' αὐτὰ ἔτρεχαν νὰ σωθοῦν οἱ διωκόμενοι ἀπὸ τοὺς Τούρκους Χριστιανοί. Δίκαια λοιπὸν τὸ "Άγιον Όρος ὡνομάσθηκε « πρωτεύουσα τῆς Όρθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ».

"Ολα τὰ μοναστήρια τῆς 'Ελλάδος ἔγιναν τὰ «κρυφὰ σχολειὰ» τοῦ 'Ελληνικοῦ γένους. 'Εκεὶ πήγαιναν κρυφὰ τὶς νύχτες τὰ 'Ελληνόπουλα καὶ στοὺς νάρθηκες τῶν 'Εκκλησιῶν, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ κανδηλιοῦ, ἃ άθαιναν ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς λίγα γράμματα κι ἄκουαν, ὅτι ἀνήκουν στὸ μεγάλο 'Ελληνικὸ "Εθνος, ποὺ πρέπει νὰ ἐλευθερώσουν, ὅταν γίνουν ἄνδρες. 'Εκεὶ ἔβαζαν τὰ σκλαβόπουλα μέσα στὴν καρδιά τους τὸ καθῆκον, νὰ πολεμήσουν «ὑπέρ Πίστεως καὶ Πατρίδος».

"Ἐτσι, ὅταν μεγάλωναν, ἔπαιρναν τὸ ὅπλο κι ἀνέβαιναν στὸ βουνό, γιὰ ν' ἀγωνισθοῦν.

Κι ὅταν ἦρθε ἡ εὐλογημένη μέρα τῆς 'Επαναστάσεως τοῦ 1821, ἀπὸ τὰ μοναστήρια τοῦ "Αθω, τοῦ Μ. Σπηλαίου, τῆς 'Αγ. Λαύρας κι ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, προσῆλθαν οἱ 'Ελληνες, γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὸ Γένος. 'Ο κλῆρος, μορφωμένος καὶ ἀμόρφωτος, στέκεται πρῶτος στὴν 'Επανάσταση. 'Ο 'Επίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, εὔλογει τὴ Σημαία τῆς 'Επαναστάσεως στὴν 'Αγία Λαύρα, δι Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' ἀπαγχονίζεται στὴν Κωνσταντινούπολη, σφάζεται πλήθος κληρικῶν καὶ πολλοὶ πεθαίνουν στὶς μάχες μὲ τὸ ὅπλο στὸ χέρι.

'Η 'Εκκλησία καταδιώκεται μὲ ἀγριότητα, ἀλλ' ἡ νίκη στεφανώνει τοὺς μάρτυρες καὶ τοὺς ἀγωνιστές. 'Η Πίστη τοῦ Χριστοῦ σώζει τὸν 'Ελληνισμό.

22. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

α'. *Η Διοίκηση τῆς 'Εκκλησίας*

"Οταν ἡ 'Ελλάς ἔγινε Κράτος ἐλεύθερο, σκέφθηκε, ὅτι ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἐλευθερία καὶ αὐτοδιοίκηση, ἀλλὰ νὰ ἀνήκῃ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Τὸ Πατριαρχεῖο στὴν ἀρχῇ εἶχε μερικὲς ἀντιρρήσεις. 'Αλλὰ τὸ ἔτος 1850 παραδέχθηκε τὴν ἐλευθερία αὐτῆς τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ τὴν ἀνακήρυξε «αὐτοκέφαλη». "Ωρισε δὲ νὰ ἀνήκῃ στὸ Πατριαρχεῖο, νὰ παίρνη ἀπὸ ἑκεῖ τὸ "Αγιο μῆρο, γιὰ σημεῖο σεβασμοῦ καὶ νὰ ἔχῃ πρόεδρό της τὸν 'Επίσκοπο 'Αθηνῶν.

'Η 'Εκκλησία λοιπὸν τῆς 'Ελλάδος ἀρχισε νὰ διοικῆται ἀπὸ πέντε Μητροπολίτες μὲ πρόεδρο τὸ Μητροπολίτη 'Αθηνῶν. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη Σύνοδος, ποὺ διοικοῦσε τὴν 'Εκκλησία.

'Αργότερα ὅμως ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς διοικήσεως ἀλλαξε.

Σήμερα ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλες τὶς Μητροπόλεις, ποὺ είναι 67. "Οσες ἀπὸ τὶς Μητροπόλεις αὐτές ἦταν στὴν 'Ελλάδα πρὸ τοῦ 1913, ἀνήκουν στὴν αὐτοκέφαλη 'Εκκλησία τῆς

Ἐλλάδος, καὶ μνημονεύουν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν, ὅλες δὲ οἱ ἄλλες, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τῆς Ἡπείρου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἀνήκουν μὲν κι αὐτές στὴν Ἑκκλησία τῆς Ἐλλάδος, ἀλλά, διὰ λόγους Ἐθνικούς, μνημονεύουν τὸν Πατριάρχη.

“Ολοι αὐτοὶ οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐλλάδος ἀποτελοῦν τὴν ἀνώτατη Ἑκκλησιαστική ἀρχή, ποὺ λέγεται « Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐλλάδος ». Ἡ Σύνοδος αὐτὴ συνεδριάζει στὰς Ἀθήνας κάθε τρία χρόνια καὶ παίρνει ἀποφάσεις γιὰ σπουδαῖα Ἑκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν Σύνοδο αὐτή, ὑπάρχει καὶ ἄλλη Ἑκκλησιαστική ἀρχή, ποὺ λέγεται « Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἐλλάδος ». Αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα Μητροπολίτες, οἱ ὅποιοι κάθε χρόνο ἀλλάζουν μὲ πρόεδρο τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ εἶναι διαφορής, γιατὶ μένει στὰς Ἀθήνας καὶ συνεδριάζει συχνά.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτελεῖ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας, διευθύνει τὸν κλῆρο καὶ τὰ μοναστήρια, ἐκλέγει τοὺς Ἐπισκόπους, δικάζει τοὺς κληρικούς, ποὺ παραβαίνουν τοὺς Ἱεροὺς κανόνες, παίρνει ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τὸ “Αγιο μῆρο καὶ φροντίζει γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς Θρησκείας καὶ τὴν ἀνύψωση τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν.

Στὶς συνεδριάσεις καὶ τῶν δύο αὐτῶν Ἱερῶν Συνόδων πρέπει νὰ παρευρίσκεται καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ ὑπογράφῃ τὶς ἀποφάσεις, ποὺ παίρνουν.

Ἡ Κρήτη ἔχει χωριστὴ Ἐπαρχιακὴ σύνοδο καὶ μνημονεύει τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη. Στὶς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου τῆς παρευρίσκεται καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος.

Ἐπίσης καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία τῆς Ἀμερικῆς ἀνήκει στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

β'. Τὸ ἔργο τῆς Ἑκκλησίας

Ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Πατρίδας μας δημιουργήθηκε νέα Ἑκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Ίδιαίτερη πρόνοια πῆρε ἡ Ἐλλὰς γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ Κλήρου. Γι αὐτὸ ἰδρύθηκε στὸ Πανεπιστήμιο ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἰδρύθηκε ἡ Ριζάρειος Σχολὴ κι ἄλλες κατώτερες ἱερατικὲς σχολές. Σ' ὅλες δὲ τὶς σχολές αὐτές μορφώνονται Θεολόγοι καὶ ἵερεις, ποὺ ἀνυψώνουν τὴ Θρησκευτικὴ πίστη.

Ἐπίσης ἰδρύθηκαν γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ πολλοὶ θρησκευτικοὶ σύλλογοι. Σ' αὐτοὺς ἀνήκει καὶ ὁ σύλλογος τῶν « Τριῶν Ἱεραρχῶν » καὶ ἡ Ἀδελφότης Θεολόγων « Ζωὴ » ποὺ ἰδρυσε στὴ χώρα μας δύο χιλιάδες, περίπου, κατηχητικὰ σχολεῖα, στὰ ὅποια τὰ παιδιὰ μορφώνονται Χριστιανικά. Οἱ Θεολόγοι ἔχουν ἀναλάβει σ' ὅλο τὸ Κράτος τὸ θεῖο κήρυγμα.

Τὸ ἔργο τῆς φιλανθρωπίας προοδεύει μὲ τὸ φιλόπτωχα ἐνοριακὰ ταμεῖα, καὶ μὲ τὴν ἕδρυση Φιλανθρωπικῶν θρησκευτικῶν καταστημάτων, ὅπως τὰ ἀσυλα τῶν ἀπόρων παιδιῶν, τὸ ὄρφανοτροφεῖο Βουλιαγμένης κι ἄλλα, ποὺ τὰ διευθύνει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Ἄλλα καὶ σὲ κάθε ἄλλο σοβαρὸ Κοινωνικὸ ἢ Ἐθνικὸ ζήτημα ἡ Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδος πρωτοστατεῖ μὲ τὸν ἄξιο Ἀρχηγό της τὸ Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἐλλάδος κ. Σ πυρίδων α.

Στὸ ἔργο της Ἑκκλησία ἀγωνίζεται, γιὰ νὰ νικήσῃ καὶ διάφορα ἐμπόδια, ποὺ παρουσιάσθηκαν. Τέτοια εἶναι ὁ κομμουνισμός, ποὺ δὲν ἔχει ἡθικὲς ἀρχὲς καὶ διδάσκει τὴν ἀθέατη κι οἱ παλαιομερολογίτες, ποὺ δὲν παραδέχονται τὸ νέο ἡμερολόγιο σὰν αίρετικοι.

Ἄλλα καὶ γιὰ τὶς διάφορες προπαγάνδες ἔργαζεται ἀκόμα ἡ Ἑκκλησία μας. Τέτοιες δὲ εἶναι ἡ Οὐνία κι ὁ Χιλιασμός.

Τὴν Οὐνία ἔχει ὀργανώσει ἡ Ἑκκλησία τῆς Ρώμης, μὲ σκοπὸ νὰ πάρη μὲ τὸ μέρος της τοὺς Ὁρθοδόξους. Οἱ Οὐνίτες κληρικοὶ φοροῦν τὰ ἴδια ἐνδύματα μὲ τοὺς Ὁρθοδόξους ἵερεῖς, ἐκτελοῦν τὴν λειτουργία τους στὴ γλῶσσα μας καὶ παρουσιάζονται ως Ὁρθόδοξοι, ἐνῶ εἶναι Καθολικοί.

Ο χιλιασμὸς πάλι διδάσκει, ὅτι προτοῦ γίνει ἡ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν κατὰ τὴ Δεύτερη Παρουσία, ὁ Χριστὸς θὰ βασιλεύσῃ στὴ γῆ μαζὶ μὲ τοὺς δικαίους χίλια χρόνια.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ εἶναι αίρετική, γιατὶ τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκει μιὰν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν κι ὅχι πολλές. ✓

23. ΆΛΛΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

κα'. Η Ρωσικὴ

Ἡ Ρωσικὴ Ἑκκλησία ἔγινε αὐτοκέφαλη καὶ μὲ τὴν ἄδεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡνομάσθηκε Πατριαρχεῖο Ρωσικό.

Ἡ δράση τῆς Ρωσικῆς Ἑκκλησίας ἥταν ἐξαιρετική. Ἐργάσθηκε γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴ στερέωση τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Στὸ διάστημα δὲ τῆς Τουρκοκρατίας βοηθοῦσε πάντοτε τοὺς σκλαβωμένους λαούς.

Δυστυχῶς ὅμως, ἔπειτα ἀπὸ τὸν Α' παγκόσμιο πόλεμο, ἡ Ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων καταδίωξε τὴ Ρωσικὴ Ἑκκλησία. Πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ τῆς Ρωσίας καταστράφηκαν ἢ ἔγιναν ἰδιωτικὰ καταστήματα καὶ χιλιάδες κληρικοὶ θανατώθηκαν, φυλακίσθηκαν κι ἔξωρίσθηκαν.

Σήμερα ἡ Ρωσικὴ Ἑκκλησία ἔχει τὸ Πατριαρχεῖο της στὴ Μόσχα.

β'. Η Βουλγαρική

‘Η Βουλγαρική ’Εκκλησία κτηρύχθηκε κι αύτή αύτοκέφαλη, ἀλλὰ θέλησε νὰ ξαπλωθῇ καὶ σ’ ἄλλα μέρη ἔξω ἀπ’ τὴν Βουλγαρία.

Γι αὐτὸν ζήτησε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο νὰ ὄρισθοῦν Βούλγαροι ’Ἐπίσκοποι κι ἑκεῖ, ποὺ ἤταν ἐπίσκοποι ’Ἐλληνες, νὰ ὑπάρχουν δηλ. στὸ ἴδιο μέρος καὶ Βουλγαρική ’Εκκλησία καὶ ’Ἐλληνική

’Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Πατριαρχεῖο δὲ δέχθηκε τὴν ἀξίωση αὐτὴ τῶν Βουλγάρων, διέκοψαν τὶς σχέσεις μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ’Ἐτσι ἡ Βουλγαρική ’Εκκλησία ἔγινε σχιστικὴ κι ἔχει Βουλγαρική ’Εξαρχία ὡς ’Ανώτατη ’Εκκλησιαστική ’Αρχή της.

”Αλλες αὐτοκέφαλες ’Εκκλησίες είναι στὴ Σερβία, στὴ Ρουμανία, στὴν Πολωνία, στὴν Κύπρο κλπ.)

24. ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

α'. Τὸ Πατριαρχεῖο ’Αλεξανδρείας

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς ’Αλεξανδρείας ἴδρυθηκε ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μᾶρκο. Ἡταν τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ τ’ ἄλλα, ἀλλὰ ἀρχισε νὰ παρακμάζῃ, ὅταν οἱ ’Αραβες πῆραν τὴν Αἴγυπτο κι ἔμειναν ἑκεῖ ἔξακόσια, περίπου, χρόνια, κι ἀργότερα, ὅταν κύριοι αὐτῆς ἔγιναν οἱ Τοῦρκοι.

Στὰ νεώτερα χρόνια, μὲ τὴν ’Αγγλικὴ κατοχὴ τῆς ’Αλεξανδρείας, ἀρχισε νὰ παίρνη ζωή. Πολλοὶ Πατριάρχες ὥργανωσαν τὴν ’Αλεξανδρινὴ ’Εκκλησία καὶ δημιουργήθηκε μεγάλη φιλανθρωπικὴ ἐκπαιδευτικὴ ζωή, ποὺ τὴ διευθύνει τὸ Πατριαρχεῖο.

’Ο Πατριάρχης τῆς ’Αλεξανδρείας ἐκλέγεται ἀπὸ τὴ σύνοδο τῶν Μητροπολιτῶν κι ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν ’Ἐλληνικῶν κοινοτήτων. Χάριν δὲ τιμῆς λέγεται « Πατριάρχης καὶ Πάπας » καὶ « 13ος ’Απόστολος ». Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει Πατριάρχες 119.

β'. Τὸ Πατριαρχεῖο ’Αντιοχείας

Τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸν ἔχει ἴδρυθη ἀπὸ τὸν ’Απόστολο Πέτρο. Σήμερα ἔχασε τὴ σπουδαιότητα, ποὺ εἶχε ἄλλας, γιατὶ ὑπέφερε πολλὰ ἀπὸ πολλούς καὶ διαφόρους ἔχθρούς, ποὺ κατέλαβαν τὴ χώρα.

Σήμερα ὁ Πατριάρχης τῆς ’Αντιοχείας είναι μὲν ’Ορθόδοξος, ἀλλὰ στὴν καταγωγὴ Σύριος. ”Εδρα αὐτοῦ είναι ἡ Δαμασκός. ”Έως τώρα ἔχουν γίνει 157 Πατριάρχες.

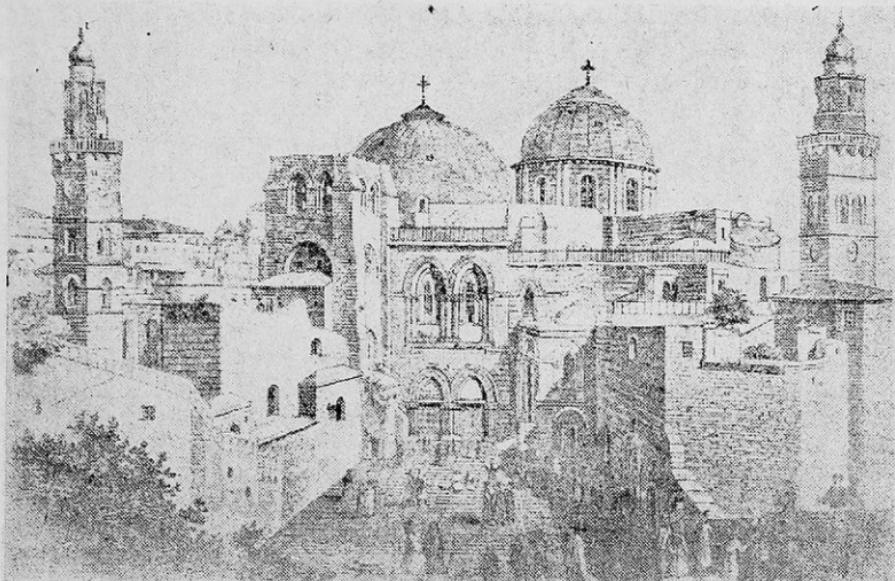
γ'. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων

Τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ διδύθηκε ἀπὸ τὸν Ἀδελφόθεο Ἰάκωβο καὶ ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὸ Χριστιανισμό.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων λέγεται « Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν » γιατὶ ἐκεῖ διδύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Στὸν τόπο ἐκείνον ἔζησε, καὶ ἔπαθεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Στοὺς Ἅγιους ἐκείνους τόπους πηγαίνουν κάθε χρόνο χιλιάδες προσκυνητές, γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν Πανάγιο Τάφο.

‘Ο Πανάγιος Τάφος.

‘Υπέφερε ὅμως πάρα πολλὰ τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Πέρσες, τοὺς Τούρκους, τοὺς Ἄραβες καὶ ἀπὸ ἄλλους λαούς, ποὺ ἥθελαν νὰ τὸ καταλάβουν.

Οἱ Ἅγιοι Τόποι ἀνῆκαν ἄλλοτε στοὺς Ὀρθοδόξους. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅμως τῶν Σταυροφοριῶν, ποὺ οἱ Φράγκοι τοὺς κατέλαβαν, ὅλες οἱ Ἐκκλησίες ἔχουν δικαιώματα σ’ αὐτούς.

Τὸ Πατριαρχεῖο ἔχει σημειώσει στὰ τελευταῖα χρόνια σπουδαία δράση. Στὰ Ἱεροσόλυμα ἔχει διδυθῇ ἡ « Ἅγιοταφικὴ Ἀδελφότης », ἡ δόποια μαζὶ μὲ τὸν Πατριάρχη ἀγωνίσθηκε γιὰ νᾶχη τὰ ἱερὰ προσκυνήματα στὴν ἔξουσία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα αὐτὴ ἐκλέγεται καὶ ὁ Πατριάρχης. Ἐπίσης μεγάλες ὑπ-

ρεσίες ἔχει προσφέρει καὶ ή « Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Σταυροῦ » στὰ Ιεροσόλυμα. Ἀπ’ αὐτὴ βγῆκαν πολλοὶ σπουδαῖοι Θεολόγοι καὶ Κληρικοί.

Δυστυχῶς τὸ Πατριαρχεῖο περνάει τώρα δύσκολη ἐποχή, γιατὶ οἱ Χριστιανοὶ Ἀραβόφωνοι ζητοῦν ν’ ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, γιὰς νὰ μπορῇ νὰ ἐκλέγεται καὶ Ἀραβας Πατριάρχης.

Ἐπίσης τὸ Πατριαρχεῖο ἔχει πολλὲς οἰκονομικὲς σ्तενοχώριες, γιατὶ ἔκαμε καὶ πρέπει νὰ κάμη ἀκόμα πολλὲς ἐπισκευὲς στὸν Πανάγιο Τάφο καὶ σ’ ὅλους τοὺς Ἅγιους Τόπους. Γι αὐτὸ ζητάει τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς τῆς Ἑλλάδος.

Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει Πατριάρχες 135.

δ'. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα, ἔχουν ἴδρυθη κι ἄλλα, στὴ Σερβία, στὴ Ρουμανία καὶ σ’ ἄλλες χῶρες. Ἀπ’ ὅλα ὅμως αὐτά, πρῶτο στὴν τιμὴ εἶναι τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ γι’ αὐτὸ λέγεται « Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο »

“Οπως ἐμάθαμε, τὸ Πατριαρχεῖο αὐτό, ποὺ ἴδρυθηκε ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα τὸν Πρωτόκλητο, εἶχε μεγάλη ἀκμὴ παλαιότερα κατὰ τὰ χρόνια τῆς Βυζαντινῆς Αύτοκρατορίας καὶ στὴν Τουρκοκρατία. Ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, καὶ τὸ Πατριαρχεῖο εἶχε στὴν ἔξουσίᾳ του μεγάλο πλῆθος Ἐκκλησιῶν.

Σήμερα ὅμως στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀνήκουν λίγες Ἐκκλησίες, γιατὶ οἱ Ἐκκλησίες τῆς Μακεδονίας, τῆς Δυτ. Θράκης, τῆς Ἡπείρου, τῆς Κρήτης καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀνήκουν στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατ. Θράκης, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔφυγαν ἀπὸ τὰ μέρη τους κι ἥρθαν πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα.

“Αν ὅμως τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἔχασε τὴν πρώτη του ἀκμή, ὅμως ἡ δόξα του καὶ ἡ τιμὴ του δὲ χάθηκε.

‘Ο Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς θεωρεῖ τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ « Οἰκουμενικό », καὶ τὸν σημερινὸ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα « Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ».

Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει 257 Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχες.

Ἐρωτήσεις

- Γιατί ὁ Μωάμεθ ὁ Β' ἔδωκε προτομία στοὺς Ἑλληνες;
- Ποιοὺς τεομάρτυρες ζέρει;
- Σὲ τὶ ὠφέλησαν τὰ μοραστήρια;

- δ) Γιατί τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Ὁρους λέγοντας «πρωτεύουσα τῆς Ὁροθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ»;
- ε) Πῶς διοικεῖται σήμερα ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος;
- στ) Ποιούς θρησκευτικοὺς συλλόγους ξέρεις;
- ζ) Μὲ ποιά ἐμπόδια πολεμάει σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας;
- η) Ποιές ἄλλες ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ξέρεις;
- θ) Ποιά εἶναι τὰ Πατριαρχεῖα καὶ γιατί τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως λέγεται Οἰκουμενικό;

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ σελίς 3:

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (33 μ. Χ.—313 μ.Χ.)

1. Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	»	5.
2. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (33 μ. Χ.)....	»	5.
3. Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	»	8.
α) Οι πρῶτες Ἐκκλησίες.....	»	8.
β) Οι διωγμοὶ τῶν Ἀποστόλων	»	10.
γ) Οι πρῶτοι Διάκονοι	»	11.
δ) Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος	»	11.
ε) Ὁ Διάκονος Φίλιππος	»	13.
4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ	»	14.
α) Ὁ Σαῦλος γίνεται Χριστιανὸς	»	14.
β) Τὸ πρῶτο κήρυγμα τοῦ Παύλου	»	16.
γ) Πρώτη Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου Ἀντιόχεια, Σελεύκεια, Κύπρος, Μ. Ἀσία	»	17.
δ) Δευτέρα Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	»	17.
‘Ο Παῦλος στὴ Μακεδονίᾳ	»	18.
‘Ο Παῦλος στοὺς Φιλίππους	»	19.
‘Ο Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκῃ καὶ στὴ Βέροια	»	20.
‘Ο Παῦλος στὰς Ἀθῆνας	»	21.
‘Ο Παῦλος στὴν Κόρινθο	»	22.
ε) Τρίτη Ἀπυστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	»	24.
Ἐφεσος, Ἀντιόχεια, Ἐφεσος	»	24.
‘Ο Παῦλος στὴ Μακεδονίᾳ, κυρίως Ἐλλάδα, Μίλητο, Καισάρεια	»	25.
‘Ο Παῦλος στὴ Ρώμη	»	26.
στ.) Η τελευταῖα περιοδεία τοῦ Παύλου καὶ ὁ θάνατός του	»	27.
ζ) Τὸ ἔργο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου	»	28.
5. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	»	29.
α) Ὁ Πέτρος γίνεται Ἀπόστολος	»	29.
β) Περιοδεῖες καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου	»	30.
γ) Φυλάκιση τοῦ Πέτρου στὰ Ἱεροσόλυμα	»	32.

δ) Μαρτυρικός θάνατος τοῦ Πέτρου	σελίς	33
6. ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	»	34
α) Ὁ Ἀνδρέας	»	34
β) Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης	»	35
γ) Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι (Ματθαῖος, Φίλιππος, Ναθαναῆλ, ἡ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς, Σίμων ὁ Κανανίτης, Ἰούδας ἢ Θαδδαῖος, Ματθίας)	»	36
δ) Οἱ Ἀδελφόθεοι Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας	»	36
ε) Ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς	»	37
στ) Τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων	»	38
7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	»	39
α) Διοίκηση	»	39
β) Σύνοδοι	»	40
γ) Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίες	»	41
8. ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ	»	41
α) Ἡ αἵτια τῶν διωγμῶν	»	41
β) Ο διωγμὸς τοῦ Νέρωνα	»	43
γ) Οἱ ἄλλοι διωγμοί	»	44
‘Ο Δομητικὸς	»	44
‘Ο Τραχίανὸς καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πηνατίου	»	44
Μαρτύριο Πολυκάρπου Σμύρνης	»	45
‘Ο Μᾶρκος Αὐρήλιος	»	45
‘Ο Σεπτίμιος Σευῆρος	»	45
α) Τὸ μαρτύριο τῆς Περπέτουας	»	46
β) Τὸ μαρτύριο τοῦ Λεωνίδη καὶ τοῦ Ὁριγένη	»	46
α) Ὁ Ἀγιος Γεώργιος	»	47
β) Ὁ Ἀγιος Δημήτριος	»	48
γ) Ἡ Ἀγία Αἰκατερίνη	»	50
δ) Ἡ Ἀγία Βαρβάρα	»	51
ε) Ἡ Μεγαλομάρτυς Μαρίνα	»	52

B' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

9. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (313—867)	»	53
α) Ὁ Μέγας Κονσταντῖνος	»	53
β) Τὸ Διάταγμα στὰ Μεδιόλανα	»	54
γ) Ὁ Κονσταντῖνος προστάτης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας	»	55
δ) Ἡ Ἀγία Ἐλένη	»	56
10. ΑΙΡΕΣΕΙΣ	»	57
α) Ὁ Ἀρειος καὶ ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ. Χ.)	»	58
β) Ὁ Μακεδόνιος καὶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ. Χ.)	»	59
11. ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	»	60

α) 'Ο "Αγιος Αθανάσιος.....	σελίς	60
β) 'Ο Βασίλειος ὁ Μέγας.....	"	62
γ) 'Ο Γρηγόριος ὁ Θεολόγος	"	64
δ) 'Ο Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος.....	"	66
12. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ	"	69
13. Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ο ΜΕΓΑΣ (379—395 μ. Χ.)	"	70
14. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ (527—565 μ. Χ.)	"	71
15. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610 μ. Χ.)	"	72
16. Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ	"	75
α) Οι ἀσκητές.....	"	75
β) 'Ο Μέγας Αντόνιος	"	75
γ) Μοναχοί καὶ Μοναστήρια	"	75
δ) 'Ο "Οσιος Λουκᾶς	"	76
ε) 'Ο Νίκων Μετανοεῖτε	"	77
στ) 'Ο "Οσιος Μελέτιος	"	78
17. ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ	"	78
α) Προσκύνηση τῶν εἰκόνων	"	78
β) Εἰκονομάχοι καὶ Εἰκονολάτρες	"	79
γ) Αναστήλωση τῶν εἰκόνων	"	80

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (867—1517)

18. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ	"	82
α) 'Ο χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν	"	82
β) Οἱ ἀξιώσεις τοῦ Πάπα	"	82
γ) 'Ο Φωτιος καὶ ἡ δραχὴ τοῦ σχίσματος	"	83
δ) Ἐκχριστικνισμὸς τῶν Βουλγάρων	"	84
ε) Τὸ σχίσμα	"	84
στ) Ηροσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση	"	85
19. Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ	"	86

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (1517 ἕως σήμερα)

20. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ	"	88
α) 'Η Παπικὴ ἐξουσία	"	88
β) 'Η μεταρρύθμιση	"	89
γ) 'Ο Λούθηρος	"	89
δ) Χωρισμὸς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας	"	90
ε) 'Ο Σβήγγαλος	"	91
στ) 'Ο Καλβῖνος	"	91

ζ) Έκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων	σελίς	92
η) Οἱ Θρησκευτικοὶ πόλεμοι	»	92
21. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ	»	93
α) Τὰ Προνόμια	»	93
β) Διωγμοὶ	»	94
γ) Οἱ Νεομάρτυρες	»	94
‘Οσια Φιλοθέη.....	»	94
Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς	»	94
Γεώργιος τῶν Ἰωαννίνων.....	»	94
δ) Τὰ μοναστήρια οτοὺς χρόνους τῆς δουλείας	»	95
22. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ	»	97
α) Ἡ Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας	»	97
β) Τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας	»	97
23. ΆΛΛΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	»	99
α) Ἡ Ρωσικὴ	»	99
β) Ἡ Βουλγαρικὴ	»	100
24. ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ	»	100
α) Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας	»	100
β) Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας	»	100
γ) Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων	»	101
δ) Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο	»	102

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΣΡΙΣΚΕΥΤΙΚΑ

Παλαιά Διαθήκη, Καφεντζῆ-Λυμπέρη (χρωματιστές εἰκόνες).
Παλαιά Διαθήκη, Παναγοπούλου-Μάνιου-Παπαευγενίου.
Παλαιά Διαθήκη, Πετρούνια (χρωματιστές εἰκόνες).
Παλαιά Διαθήκη, Φωτοπούλου (χρωματιστές εἰκόνες).
Καινή Διαθήκη, Καφεντζῆ-Λυμπέρη (χρωματιστές εἰκόνες).
Καινή Διαθήκη, Παναγοπούλου-Μάνιου-Παπαευγενίου.
Καινή Διαθήκη, Β. Πετρούνια (χρωματιστές εἰκόνες).
Καινή Διαθήκη, Φωτοπούλου (χρωματιστές εἰκόνες).
Έκκλησιστική, Παναγοπούλου-Μάνιου.
Έκκλησιστική, Β. Πετρούνια
Έκκλησιστική, Φ. Φωτοπούλου
Κατήχησις-Λειτουργική, Παναγοπούλου-Μάνιου-Παπαευγενίου.
Κατήχηση-Λειτουργική, Πετρούνια.
Κατήχηση καὶ Λειτουργική, Φ. Φωτοπούλου
Εδαγγέλιον, Μεσολωρά-Παπανικόλαου.

ΙΣΤΟΡΙΑ

'Ιστορία Γ', Καφεντζῆ-Λυμπέρη.
'Ιστορία Γ', Παναγοπούλου - Μούσιανου.
'Ιστορία Γ', Ζαφειρακοπούλου - Φωτοπούλου (χρωματ. εἰκόνες).
'Ιστορία Γ', Λαζάρου
'Ιστορία Γ', Κιτρινιάρη
'Ιστορία Δ', Καφεντζῆ-Λυμπέρη.
'Ιστορία Δ', Παναγοπούλου - Μούσιανου.
'Ιστορία Δ', Ζαφειρακοπούλου-Φωτοπούλου.
'Ιστορία Δ', Χριστοδούλοπούλου.
'Ιστορία Δ', Λαζάρου
'Ιστορία Δ', Κιτρικάρη
'Ιστορία Ε', Β. Πετρούνια "Έγκρ. 1950
'Ιστορία Ε', Γκινοπούλου
'Ιστορία ΣΤ', Β. Πετρούνια

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Πατριδογραφία Β', Ζήση Χατζηγιάννη
Πατριδογραφία Γ', Ζήση Χατζηγιάννη
Πατριδογραφία Καζαντζάκη-Δημητράκου.

Γεωγραφία Γ'-Δ', Δημητράκου
Γεωγραφία Δ', Ζήση Χατζηγιάννη
Γεωγραφία Δ', Χριστοδούλοπούλου
Γεωγραφία Ε', Χριστοδούλοπούλου

Γεωγραφία—"Άτλας Ε', Δημητράκης Έγκεκρ. 1950-53
Γεωγραφία Ε', Χριστοδούλοπούλου Έγκεκρ. 1950-53
Γεωγραφία Κωνσταντίνου, Έγκεκρ. 1950-53

Γεωγραφία ΣΤ', Δημητράκου
Γεωγραφία ΣΤ', Χριστοδούλοπούλου Έγκεκρ. 1950-53
Γεωγραφία ΣΤ', Ζήση Χατζηγιάννη Έγκεκρ. 1950-53

Γεωγραφία—"Άτλας Δημητράκης καὶ ΣΤ', Έγκεκριμ. 1950-53
Γεωγραφία—"Άτλας Γαβαλᾶ τρού Ε' Έγκεκρ. 1950-53
Γεωγραφία—"Άτλας Γαβαλᾶ τρού ΣΤ' Έγκεκρ. 1950-53

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ζωολογία Γ'-Δ', Γοντζέ (χρωματ. εἰκόνες).
Φυτολογία, Γ' καὶ Δ' Γοντζέ Ανθρωπολογία ("Ο άνθρωπος τὸ σῶμα του"), I. Φωτίου.
Πειραματικὴ καὶ Χημεία Ε', Γκιζ Γαβαλᾶ.
Πειραματικὴ-Χημεία, Ε', I. Γεωργόπουλου, Έγκεκρ. 1950-53
Πειραματικὴ-Χημεία Ε', I. Φωτίου-Τσαμασφύρου, Έγκ. 1950-53
Πειραματικὴ καὶ Χημεία ΣΤ', Γκιζ λῆ - Γαβαλᾶ
Πειραματικὴ καὶ Χημεία ΣΤ', I. Φωτίου-Τσαμασφύρου, Έγκ. 1950-53
Όρικτολογία, Παπασταμάτιου.
Ζωολογία Ε' καὶ ΣΤ', Γοντζέ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

'Αριθμητικὴ Γ', Ζήση Χατζηγιάννη.
'Αριθμητικὴ Γ', Φ. I. Φωτίου.
Αριθμητικὴ Δ', Ζήση Χατζηγιάννη.
'Αριθμητικὴ Δ', Φ. I. Φωτίου.
'Αριθμητικὴ Γ'-Δ' ΙΑ' ἔτος συδίδασκαλίας Ζ. Χατζηγιάννη.
'Αριθμητικὴ Γ'-Δ' ΙΒ' ἔτος συδίδασκαλίας Ζ. Χατζηγιάννη.
'Αριθμητικὴ Ε', Φωτίου (έχει συσταθή πάρα τοῦ "Υπουργείου").
'Αριθμητικὴ ΣΤ', Φωτίου (έχει συσταθή πάρα τοῦ "Υπουργείου").

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς, Κλειδάρια Γαβαλᾶ.
Γραμματικὴ Δημοτικῆς, Γεωργαντοπούλου-Μάγου.
Γραμματικὴ Καθαρευούσης, Κλειδάρια Γαβαλᾶ, Έγκεκριμ. 1950-53